

**Κατευθυντήριες Οδηγίες
της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Αξιολόγηση
των Αναγκών Διεθνούς Προστασίας των Αιτούντων Άσυλο από τη Σομαλία**

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR)
5.5.2010
HCR/EG/SOM/10/1

Σημείωση

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκδίδει τις *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Αξιολόγηση των Αιτημάτων Ασύλου* για να συνδράμει τους κριτές των αιτημάτων ασύλου, συμπεριλαμβανομένων του προσωπικού της, των κυβερνήσεων και των δικηγόρων, κατά την αξιολόγηση των αναγκών προστασίας των αιτούντων άσυλο από συγκεκριμένη χώρα. Οι κατευθυντήριες οδηγίες περιλαμβάνουν αυθεντική ερμηνεία των κριτηρίων του ορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα για συγκεκριμένες ομάδες με βάση τις αντικειμενικά αξιολογηθείσες κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές συνθήκες, την ανθρωπιστική κατάσταση καθώς και την κατάσταση ασφάλειας και σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου που επικρατεί στη συγκεκριμένη χώρα. Οι κρίσιμες ανάγκες προστασίας αναλύονται λεπτομερειακά και διατυπώνονται συστάσεις για τον τρόπο κρίσης των αιτήσεων ασύλου σύμφωνα με τις σχετικές αρχές του προσφυγικού δικαίου, δηλαδή της Σύμβασης του 1951 και του Πρωτοκόλλου του 1967, του Καταστατικού της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και των σχετικών περιφερειακών κειμένων προστασίας των προσφύγων όπως είναι η Σύμβαση της Καρθαγένης, η Σύμβαση του 1969 του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας και οι Οδηγίες Ασύλου της ΕΕ. Ανάλογα με την περίπτωση, οι συστάσεις που διατυπώνονται μπορεί να αφορούν, καθεστώςτα συμπληρωματικής ή επικουρικής προστασίας.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκδίδει τις *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Αξιολόγηση των Αιτημάτων Ασύλου* στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της, που προβλέπουν το άρθρο 8 του Καταστατικού της, το άρθρο 35 της Σύμβασης του 1951 και το άρθρο II του συναφούς Πρωτοκόλλου του 1967, για την προαγωγή της ορθής ερμηνείας και εφαρμογής των προαναφερόμενων κριτηρίων του ορισμού του πρόσφυγα και στηριζόμενη στην τεχνογνωσία που έχει αναπτύξει με τη μακρόχρονη εμπειρία της σε θέματα αναγνώρισης και καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα. Αναμένεται από τις αρμόδιες να κρίνουν τα αιτήματα ασύλου αρχές να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις θέσεις και τις οδηγίες που περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο κατά την έκδοση των σχετικών αποφάσεών τους. Οι Οδηγίες είναι προϊόν ενδεδειγμένης έρευνας και στηρίζονται σε πραγματικά γεγονότα για τα οποία η οργάνωση ενημερώνεται από το παγκόσμιο δίκτυο των κατά τόπους γραφείων της, σε πληροφορίες ανεξάρτητων εθνικών, ερευνητών και άλλων πηγών που ελέγχονται αυστηρά για την αξιοπιστία τους.

Οι παρούσες οδηγίες είναι επίσης αναρτημένες στην ιστοσελίδα της οργάνωσης (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4be3b9142.html>) και στη διαδικτυακή διεύθυνση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα (www.unhcr.gr).

Περιεχόμενα

	Σελίδα
I. Εισαγωγή	5
II. Τάσεις της εκτόπισης και τύποι των ισχυρισμών φόβου δίωξης που προβάλλουν οι πολίτες της Σομαλίας	6
III. Βασικές πληροφορίες και εξελίξεις	9
A. Νότια και Κεντρική Σομαλία	9
B. Puntland	16
Γ. Somaliland	17
IV. Υπαγωγή στο καθεστώς διεθνούς προστασίας	18
A. Γενικά	18
B. Κύριες ομάδες που κινδυνεύουν βάσει του άρθρου 1 (Α) της Σύμβασης του 1951 και / ή του άρθρου Ι (1) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας	20
1. Νότια και κεντρική Σομαλία	
α) Πρόσωπα που εκλαμβάνονται ως υποστηρικτές της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, Ειρηνευτικής Δύναμης του ΟΗΕ στη Σομαλία ή των Αιθιοπικών Ενόπλων Δυνάμεων	21
β) Πρόσωπα που θεωρούνται παραβάτες των Ισλαμικών Νόμων ή Διαταγμάτων	23
γ) Μέλη της κοινωνίας των πολιτών (υπερασπιστές των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εργαζόμενοι σε οργανώσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας) και δημοσιογράφοι	25
δ) Μέλη μειονοτικών φυλών	28
ε) Αναγκαστική στρατολόγηση νεαρών πολιτών	30
στ) Μέλη μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων	31
ε) Γυναίκες και κορίτσια	33
ζ) Παιδιά	36
η) Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι και τρανσέξουαλ	37
θ) Μέλη φυλών που εμπλέκονται σε βεντέτες	38
ι) Θύματα εμπορίας ανθρώπων	39
2. Puntland	
α) Πρόσωπα χαρακτηριζόμενα επικριτές ή πολέμιοι των αρχών της Puntland, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιογράφων και των μελών των Ισλαμικών Ομάδων	40
β) Πρόσωπα χαρακτηριζόμενα πολέμιοι των Ισλαμιστών	41
γ) Μέλη μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων	41
δ) Μέλη φυλών που εμπλέκονται σε βεντέτες	42
ε) Γυναίκες και κορίτσια	42
στ) Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι και τρανσέξουαλ	43
3. Somaliland	
α) Πρόσωπα που θεωρούνται επικριτές ή πολέμιοι των αρχών της Somaliland	44
β) Μέλη μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων	45
γ) Γυναίκες και κορίτσια	46
δ) Μέλη φυλών που εμπλέκονται σε βεντέτες	46
ε) Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι και τρανσέξουαλ	47
στ) Θύματα εμπορίας ανθρώπων	48
Γ. Φορείς της δίωξης	
1. Ισλαμικές Αντάρτικες Ομάδες	49
2. Η εγκληματικότητα μετά την κατάρρευση της φυλετικής προστασίας στην πρωτεύουσα Mogadishu	50
3. Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και οι ειρηνευτικές δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης (AMISOM)	51
Δ. Η διαθεσιμότητα αποτελεσματικής κρατικής ή <i>de facto</i> προστασίας στη Σομαλία, στη Somaliland και στην Puntland	54
1. Κρατική προστασία	54
2. Φυλετική προστασία	54
3. Τα Ισλαμικά Δικαστήρια στις περιοχές που ελέγχουν οι Ισλαμιστές αντάρτες	55

4. AMISOM	56
Ε. Εγγώρια προστασία ή Δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλην περιοχή της χώρας καταγωγής	57
1. Γενικά	57
2. Νότια και κεντρική Σομαλία	58
3. Somaliland και Puntland	59
ΣΤ. Αποκλεισμός από τη διεθνή προστασία	61
Ζ. Υπαγωγή στο διευρυμένο ορισμό του πρόσφυγα ή στις συμπληρωματικές/επικουρικές μορφές προστασίας στις περιπτώσεις γενικευμένης βίας	65
1. Ένοπλες συγκρούσεις στη νότια και κεντρική Σομαλία	67
2. Ένοπλες συγκρούσεις στις Puntland και Somaliland	70
V. Παράρτημα: Φυλές της Σομαλίας, Εθιμικό Δίκαιο, Κοινωνικά Πρότυπα και Δομές	72
A. Κυρίαρχες κοινωνικές δομές	72
B. Το εθιμικό δίκαιο (Xeer)	74
Γ. Αλληλεπίδραση με άλλες εθνοτικές ομάδες	75

I. Εισαγωγή

Εδώ και πολλά χρόνια, είναι μεγάλος ο αριθμός των πολιτών της Σομαλίας που αναζητούν προστασία στο εσωτερικό της χώρας τους αλλά και ως πρόσφυγες τόσο σε γειτονικές χώρες όσο και αλλού ανά τον κόσμο. Οι παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες παρέχουν πληροφορίες για την τρέχουσα κατάσταση στη Σομαλία και για τις ομάδες που διατρέχουν κίνδυνο δίωξης ή σοβαρής βλάβης¹ και αξιολογούν τις ανάγκες διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο των προϋποθέσεων εφαρμογής του ορισμού του πρόσφυγα, όπως αποτυπώνεται στη Σύμβαση του 1951 και στο Πρωτόκολλο του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, στη Σύμβαση του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας για τα Ειδικά Θέματα των Προβλημάτων των Προσφύγων στην Αφρική², στην εντολή της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες³, στις διατάξεις της Οδηγίας για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα (που, μεταξύ άλλων προβλέπει συμπληρωματικές/επικουρικές μορφές προστασίας)⁴ καθώς και σε άλλα διεθνή και περιφερειακά κείμενα⁵. Οι παρούσες οδηγίες απευθύνονται τόσο στους αξιωματούχους της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες όσο και στους δημόσιους λειτουργούς των κρατών και έχουν σκοπό να διευκολύνουν την ορθή

¹ Η εντολή της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες να προάγει την ερμηνεία και την εφαρμογή των κριτηρίων του ορισμού του πρόσφυγα στηρίζεται στην αρμοδιότητά της να παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης για το Καθεστώς του Πρόσφυγα, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 8 του Καταστατικού της (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3628.html>), που υιοθετήθηκε με την από 14.12.1950 υπ' αριθμ. 428 (V) Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, σε συνδυασμό με το άρθρο 35 της Σύμβασης του 1951 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3be01b964.html>) και το άρθρο II του Πρωτοκόλλου του 1967 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3ae4.html>).

² Οργανισμός Αφρικανικής Ενότητας, *Convention Governing the Specific Aspects of Refugee Problems in Africa*, 10.9.1969, 1001 UNTS 45 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b36018.html>).

³ Κατά τα οριζόμενα στο Καταστατικό της, η εντολή της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες περιλαμβάνει τα κριτήρια του ορισμού του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951 καθώς και του διευρυμένου ορισμού του πρόσφυγα, όπως αναπτύχθηκε με τις διαδοχικές αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ και το διεθνές εθιμικό δίκαιο.

⁴ Οδηγία 2004/83/EK του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0083:EL:HTML>)

⁵ Κατά την εκπλήρωση του έργου της παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης του 1951, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της διαδραστικής σχέσης του διεθνούς προσφυγικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου προκειμένου να διασφαλίσει την καλλίτερη δυνατή προστασία των προσφύγων. Επομένως, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες διαδραματίζει επικουρικό ρόλο κατά την εφαρμογή των διατάξεων των συμβάσεων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που αναφέρονται ρητά στους πρόσφυγες ή εφαρμόζονται σε αυτούς σιωπηρά. Επομένως, εφιστάται η προσοχή των αρμόδιων αρχών στις κατευθυντήριες οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες όσον αφορά στην εφαρμογή των συμβάσεων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου κατά την εξέταση των αιτημάτων ασύλου καθώς και των ισχυρισμών που αφορούν στην προστασία δικαιωμάτων που εγγυώνται το διεθνές δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Βλέπε, V. Tuerk, «UNHCR's Supervisory Responsibility», σε *Revue Québécoise de Droit International*, volume 14.1, 2001. Βλέπε επίσης παράγραφο 15 του Προοιμίου της Οδηγίας για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα «(15) Οι διαβουλευσεις με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες μπορεί να παρέχουν πολύτιμες οδηγίες προς τα κράτη μέλη για τη χορήγηση ή μη του καθεστώτος πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 1 της σύμβασης της Γενεύης»

αξιολόγηση των ισχυρισμών φόβου δίωξης που προβάλλουν με τα αιτήματα ασύλου οι πολίτες της Σομαλίας⁶. Αντικαθιστούν τις Οδηγίες που εξέδωσε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες το 2005 για την Επιστροφή των Σομαλών στη χώρα τους⁷.

Οι κατευθυντήριες οδηγίες περιλαμβάνουν τέσσερα κεφάλαια και ένα Παράρτημα, συμπεριλαμβανομένων της παρούσας Εισαγωγής (Κεφάλαιο I), του Κεφαλαίου II (όπου εκτίθενται συνοπτικά τα αίτια της εκτόπισης των Σομαλών εντός της χώρας τους, στις γειτονικές χώρες και αλλού ανά τον κόσμο και επισημαίνονται ορισμένες γενικές τάσεις όσον αφορά στους τύπους των ισχυρισμών ασύλου που εξετάζουν η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και οι κρατικές αρχές ασύλου), του Κεφαλαίου III (που περιλαμβάνει βασικές πληροφορίες για τους κυριότερους τύπους ισχυρισμών ασύλου που προβάλλουν οι Σομαλοί που αναφέρονται στο Κεφάλαιο II) και του Κεφαλαίου IV (όπου εκτίθεται ο τρόπος με τον οποίον η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες προσεγγίζει την εξέταση των ισχυρισμών ασύλου που επικαλούνται οι Σομαλοί). Στο παρόν έγγραφο παρατίθενται πληροφορίες για την κατάσταση που επικρατεί στη Σομαλία και αναλύονται από νομική άποψη οι συνηθέστεροι τύποι αιτημάτων ασύλου υπό το φως των διατάξεων υπαγωγής και αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα. Περαιτέρω, εκτίθενται οι συστάσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τις ανάγκες διεθνούς προστασίας των Σομαλών στο πλαίσιο του καθεστώτος των συμπληρωματικών/επικουρικών μορφών προστασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις ένοπλες συγκρούσεις που μαινόνται στη χώρα και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου εκτός του πλαισίου του προσφυγικού δικαίου και του θεσμού του ασύλου. Τέλος, παρέχει οδηγίες για την αξιολόγηση της διαθεσιμότητας της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της Σομαλίας (εγχώρια προστασία).

II. Τάσεις της εκτόπισης και τύποι των ισχυρισμών φόβου δίωξης που προβάλλουν οι πολίτες της Σομαλίας

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν κατέρρευσε το κράτος της Σομαλίας, είναι συνηθισμένο φαινόμενο η εσωτερική και εξωτερική εκτόπιση των πολιτών της χώρας εξαιτίας των παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των ένοπλων συγκρούσεων, των φυσικών καταστροφών και της οικονομικής κρίσης. Την περίοδο αυτή, η Σομαλία ήταν, και συνεχίζει να είναι, χώρα καταγωγής αιτούντων άσυλο και προσφύγων. Διαπιστώνεται σταθερή μείωση του συνολι-

⁶ Οι παρούσες Οδηγίες στηρίζονται σε πληροφορίες που συγκέντρωσε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έως τον Απρίλιο του 2010, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

⁷ Οι Οδηγίες εκδόθηκαν στις 2.11.2005. Βλέπε σε ελληνική απόδοση σε: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/437082c04.html>

κού αριθμού των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων, από 637.000 το 1995 σε 396.000 το 2005⁸. Ωστόσο, από τα τέλη του 2006, ο αριθμός των Σομαλών προσφύγων και αιτούντων άσυλο αυξήθηκε σε περίπου 485.000⁹, στα τέλη του 2007 σε 503.000¹⁰ και στα τέλη του 2009 σε περισσότερους από 700.000. Ο αριθμός των Σομαλών προσφύγων που κατέγραψε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στους συνοριακούς προσφυγικούς καταυλισμούς Dadaab στην Κένυα αυξήθηκε από 152.868 το 2006 σε 252.202 το 2009¹¹. Εντός του 2009, περίπου 7.000 νέοι αιτούντες άσυλο κατέφθαναν σε μηνιαία βάση στους καταυλισμούς Dadaab.

Λόγω των ένοπλων συγκρούσεων και της οικονομικής κρίσης που έχουν ξεσπάσει στη νότια και κεντρική Σομαλία δεν έχει μειωθεί το κύμα των Σομαλών που μετακινούνται βόρεια, μέσω της Puntland και της Somaliland, στο Τζιμπουτί και στον κόλπο του Άντεν στην Υεμένη. Ο αριθμός των Σομαλών που κατέγραψε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Υεμένη την περίοδο 2006-2009 αυξήθηκε από 23.477 το 2006 σε 161.468 το 2009¹². Το 2009 καταγράφηκαν στην Υεμένη 31.980 Σομαλοί¹³.

Σχετικά σταθερή αλλά και παρατεταμένη είναι η κατάσταση των εσωτερικά εκτοπισμένων Σομαλών, κυρίως γύρω από τα αστικά κέντρα: εκτιμάται ότι ανέρχονταν στις 400.000 στις αρχές του 2006¹⁴. Ωστόσο, έκτοτε, είναι σημαντική η αύξηση του αριθμού των εκτοπισμένων Σομαλών, εντός και εκτός της χώρας τους. Το 2007, καταγράφηκαν άλλοι 600.000 εσωτερικά εκτοπισμένοι Σομαλοί, με αποτέλεσμα στα τέλη του ίδιου έτους 1.000.000 οι Σομαλοί να διαβιώνουν σε εκτοπισμένοι στη χώρα τους. Στα τέλη του 2009, σημειώθηκαν μικρής κλίμακας επιστροφές στην πρωτεύουσα της χώρας Mogadishu – ενόψει της βελτίωσης της κατάστασης στην περιοχή. Όμως, οι εκτοπισμένοι εντός της χώρας τους Σομαλοί ανέρχονταν σε 1.550.000 (104.000 στην Puntland, 67.000 στη Somaliland και 1.380.000 στην κεντρική και νότια Σομαλία)¹⁵.

⁸ UNHCR, *UNHCR Statistical Yearbook 2006, Country Data Sheet – Somalia*, 30.4.2007, <http://www.unhcr.org/4641bec20.html>. Η μείωση του συνολικού αριθμού των Σομαλών προσφύγων και αιτούντων άσυλο αυτήν την περίοδο οφείλεται κυρίως σε προγράμματα εθελοντικού επαναπατρισμού από την περιοχή στη Somaliland αλλά και στο μικρότερο ποσοστό των νέων αιτήσεων ασύλου.

⁹ UNHCR, *UNHCR Statistical Yearbook 2006 – Annex, Country Data Sheets*, 15.1.2008, <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/search?page=search&docid=478ce34a2&query=2006%20Yearbook%20Somalia>

¹⁰ UNHCR, *UNHCR Statistical Yearbook 2007, December 2008, Chapter II, page 27* (<http://www.unhcr.org/statistics/STATISTICS/4981b19d2.html>), UNHCR, *UNHCR Statistical Yearbook 2007, December 2008, Chapter I, page 9* (<http://www.unhcr.org/statistics/STATISTICS/4981b19d2.html>), UNHCR, *UNHCR Statistical Yearbook 2007, December 2008, Chapter I, page 9* (<http://www.unhcr.org/statistics/STATISTICS/4981b19d2.html>)

¹¹ UNHCR, Kenya, *Draft Annual Statistical Report 2009*.

¹² UNHCR, Yemen, *Draft Annual Statistical Report 2009*.

¹³ UNHCR Yemen, *Draft Annual Statistical Report 2009*.

¹⁴ Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), Somalia: Window of Opportunity for Addressing One of the World's Worst Internal Displacement Crisis. A Profile of the Internal Displacement Situation, 10.1.2006, <http://www.unhcr.org/statistics/STATISTICS/4981b19d2.html>

¹⁵ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9.3.2009, p. 18 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f2.html>), UN Security Council, *Report of the Secretary General on*

Οι αιτίες της εκτόπισης και οι μορφές της δίωξης στη Σομαλία είναι περίπλοκες και συχνά εντοπίζονται σε συγκεκριμένες περιοχές. Ωστόσο, διαπιστώνονται διάφοροι τύποι εκτόπισης και αιτημάτων ασύλου.

Κατ' αρχήν, βασική αιτία της εκτόπισης είναι οι ένοπλες συγκρούσεις που μαίνονται στη Σομαλία. Τα τρία τελευταία χρόνια χαρακτηρίζονται από τη συστηματική παράλειψη όλων των εμπλεκόμενων μερών να σεβαστούν τις βασικές αρχές του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, με αποτέλεσμα οι άμαχοι να είναι θύματα των διασταυρούμενων πυρών. Σύνηθες φαινόμενο είναι οι αδιάκριτοι βομβαρδισμοί και οι στρατιωτικές επιθέσεις που εξαπολύονται σε περιοχές όπου διαμένουν άμαχοι, κατά παραβίαση των κανόνων του πολέμου, η ανατίναξη βομβών σε δρόμους και οχήματα, οι επιθέσεις με χειροβομβίδες σε περιοχές αμάχων και οι στοχευμένες επιθέσεις κατά των αμάχων. Οι αιτούντες άσυλο στην περιοχή, αλλά και στην Υεμένη, στην Ιορδανία, στην Αίγυπτο και στην Ευρώπη επικαλούνται ως βασικό λόγο της διαφυγής τους από τη χώρα τις συγκρούσεις μεταξύ της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης (Transitional Federal Government – TFG) και των αντάρτικων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των επιθέσεων σε κατοικημένες περιοχές και των βομβιστικών επιθέσεων σε πολυσύχναστους δρόμους αλλά και την καταστροφή της περιουσίας τους και την αδυναμία πρόσβασης σε τρόφιμα, ιατρικές υπηρεσίες και πηγές προσπορισμού εισοδήματος.

Οι εκθέσεις της Διαρκούς Διοργανικής Επιτροπής του Δικτύου Παρακολούθησης της Προστασίας (Inter-Agency Standing Committee Protection Monitoring Network - IASC) και οι συνεντεύξεις με τους εκτοπισμένους πολίτες της χώρας επιβεβαιώνουν ότι ο βασικός λόγος διαφυγής είναι η γενικευμένη βία που προκαλεί αδιακρίτως βλάβη¹⁶ και η εν γένει κατάσταση ασφαλείας που επικρατεί στις περιοχές καταγωγής τους¹⁷. Επίσης, σύμφωνα με πληροφορίες της IASC, τα περιστατικά ασφαλείας που σημειώνονται στις περιοχές καταγωγής των εκτοπισμένων αποτελούν τη βασική αιτία των μεγάλης κλίμακας ξαφνικών πληθυσμιακών μετακινήσεων¹⁸.

Somalia pursuant to Security Council Resolution 1863 (2009), S/2009/210, 16.4.2010, p. 5 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f1723c2.html>).

United Nations, *Somalia Consolidated Appeal 2010*, p. 6 (<http://ochaonline.un.org/Default.aspx?alias=ochaonline.un.org/somalia>).

¹⁶ Για λεπτομέρειες βλέπε στη συνέχεια του εγγράφου.

¹⁷ Η μεθοδολογία που εφαρμόζεται για την αξιολόγηση της δυναμικής της ομαδικής μετακίνησης με μη αντιπροσωπευτικό δείγμα συνεντεύξεων δεν είναι επιστημονική. Ο ορισμός της «ανασφάλειας» μπορεί να περιλαμβάνει γενικευμένη ανασφάλεια ή συγκεκριμένες απειλές εναντίον της ομάδας, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς, τις απόψεις ή τα βιώματα των εσωτερικά εκτοπισμένων Σομαλών. Οι ενδιαφερόμενοι διέκριναν μεταξύ των τοπικών ή φυλετικών συγκρούσεων και της ανασφάλειας που προέρχεται από τις εθνικού επιπέδου συγκρούσεις μεταξύ των ανταρτών και των αντιπάλων τους στη νότια και κεντρική Σομαλία. Για αναλυτικότερη παρουσίαση των στοιχείων βλέπε *IASC Somalia PMN and PMT reports 2007 to 2010*,

<http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

¹⁸ Η μεθοδολογία που εφαρμόζεται για την αξιολόγηση της δυναμικής της ομαδικής μετακίνησης με μη αντι-

Επιπλέον, έχει αυξηθεί ο αριθμός των Σομαλών που διαφεύγουν λόγω του φόβου δίωξης που οφείλεται στις πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις και στην κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου που επικρατεί στη Σομαλία. Άλλοι μπορεί να φοβούνται τις διώξεις λόγω της εκλαμβανόμενης ή πραγματικής αντίθεσής τους στους παραδοσιακούς κοινωνικούς κανόνες και πρακτικές που ισχύουν στη χώρα: πρόκειται κυρίως για τα μέλη των μειονοτικών ομάδων, τις γυναίκες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, τα θύματα των βεντετών, τους πολίτες που εκχριστιανίζονται και τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους και τους τρανσέξουαλ.

Ωστόσο, διαφέρουν ανάλογα με την περιοχή (Somaliland, Puntland, νότια και κεντρική Σομαλία) οι ομάδες που διατρέχουν κίνδυνο και η εφαρμογή των κριτηρίων του ορισμού του πρόσφυγα, που προβλέπουν η Σύμβαση του 1951, η Σύμβαση του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας και το Καταστατικό της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Οι παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες αξιολογούν χωριστά την κατάσταση που επικρατεί σε κάθε περιοχή.

III. Βασικές πληροφορίες και εξελίξεις

Η επικράτεια της Σομαλίας διαιρείται *εν τοις πράγμασι* σε τρεις διοικητικές περιφέρειες: Somaliland, Puntland και την περιοχή νοτίως της πόλης του Galkacyo, που αποκαλείται νότια και κεντρική Σομαλία. Η πολιτική κατάσταση όπως και οι συνθήκες ασφάλειας και σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου διαφέρουν από περιφέρεια σε περιφέρεια. Για τους λόγους αυτούς, οι παρούσες οδηγίες περιλαμβάνουν ειδικές συστάσεις για τις ανάγκες διεθνούς προστασίας των προσώπων που κατάγονται από τις αντίστοιχες περιφέρειες.

A. Νότια και Κεντρική Σομαλία

Από την εκδίωξη του προέδρου της χώρας Siad Barre, τον Ιανουάριο του 1991, δεν υπάρχει κυβέρνηση στη Σομαλία. Έκτοτε, οι συγκρούσεις που μαίνονται μεταξύ των Σομαλών πολεμάρχων, των κυβερνητικών δυνάμεων και διαφόρων συμμαχιών ισλαμιστών ανταρτών προκαλούν σοβαρές απώλειες τόσο στους κόλπους των εμπλεκομένων μερών όσο και στους αμάχους καθώς και σημαντικές πληθυσμιακές μετακινήσεις εντός και εκτός της χώρας¹⁹.

προσωπευτικό δείγμα συνεντεύξεων δεν είναι επιστημονική. Ο ορισμός της «ανασφάλειας» μπορεί να περιλαμβάνει γενικευμένη ανασφάλεια ή συγκεκριμένες απειλές εναντίον της ομάδας, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς, τις απόψεις ή τα βιώματα των εσωτερικά εκτοπισμένων Σομαλών. Οι ενδιαφερόμενοι διέκριναν μεταξύ των τοπικών ή φυλετικών συγκρούσεων και της ανασφάλειας που προέρχεται από τις εθνικού επιπέδου συγκρούσεις μεταξύ των ανταρτών και των αντιπάλων τους στη νότια και κεντρική Σομαλία. Για αναλυτικότερη παρουσίαση των στοιχείων βλέπε *IASC Somalia PMN and PMT reports 2007 to 2009*,

<http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

¹⁹ Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Somalia: Conflict time line from 2000*, 29.6.2009 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a4c81b22c.html>).

Τα αίτια της τρέχουσας πολιτικής κρίσης ανέρχονται στις αρχές της δεκαετίας του 2000, όμως η πολιτική κατάσταση επιδεινώθηκε στα τέλη του 2004²⁰, με τη συγκρότηση της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης. Ορισμένοι πολίτες εξέλαβαν τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση ως οντότητα που ευνοεί ορισμένες φυλές (κυρίως τις Darod / Majerteen του προέδρου της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης) και συγκεκριμένα πολιτικά συμφέροντα, σε αντίθεση με άλλα²¹. Στις αρχές του 2006, ο ανταγωνισμός των φατριών διευκόλυνε την ανάδειξη της Ένωσης Ισλαμικών Δικαστηρίων (Islamic Courts Union - ICU²²), που κάλυψε το κενό διακυβέρνησης και ασφάλειας αλλά προκάλεσε την επέμβαση των Εθνικών Ενόπλων Δυνάμεων της Αιθιοπίας (Ethiopian National Defense Forces – ENDF) υπέρ της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης. Αρχικά, ο συνασπισμός της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης / Εθνικών Ενόπλων Δυνάμεων της Αιθιοπίας σημείωσε επιτυχίες σε στρατιωτικό επίπεδο και στα τέλη του 2006 είχε καταλάβει την πρωτεύουσα της χώρας Mogadishu²³. Ωστόσο, η επέμβαση των αιθιοπικών στρατευμάτων πυροδότησε την εξάπλωση περισσότερο οργανωμένης και ριζοσπαστικής ισλαμικής ένοπλης ανταρσίας²⁴.

Η διάλυση της Ένωσης Ισλαμικών Δικαστηρίων, που άρχισε στις αρχές του 2006, δημιούργησε κενό εξουσίας, που η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση αδυνατούσε να καλύψει. Έτσι, οι αρχηγοί των φυλών ανέλαβαν *de facto* τα ηνία της πολιτικής, γεγονός που οδήγησε σε κάποιο βαθμό στην αναβίωση των αντάρτικων των τοπικών φυλών. Η εξέλιξη αυτή πυροδότησε διαφυλικές συγκρούσεις σε όλη τη νότια και την κεντρική Σομαλία. Επιπλέον, οι μαζικές πληθυσμιακές μετακινήσεις από την πρωτεύουσα της χώρας, Mogadishu, εξάντλησαν την ικανότητα φιλοξενίας των επαρχιών ενώ η ανεπάρκεια των πόρων διαβίωσης πυροδότησε συγκρούσεις²⁵.

²⁰ Η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση συγκροτήθηκε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1 του Μεταβατικού Χάρτη της Σομαλίας. Βλέπε, *Transitional Charter for the Somali Republic*, February 2004 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4795c2d22.html>).

²¹ Η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση συγκροτήθηκε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1 του Μεταβατικού Χάρτη της Σομαλίας. Βλέπε, *Transitional Charter for the Somali Republic*, February 2004 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4795c2d22.html>).

²² Το Δεκέμβριο του 2004, δύο μήνες μετά τη συγκρότηση της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, μια ομάδα φυλετικών δικαστηρίων που λειτουργούσαν για χρόνια στην πρωτεύουσα Mogadishu ίδρυσε την Ένωση Ισλαμικών Δικαστηρίων. Ο Sheikh Sharif Sheikh Ahmed, δάσκαλος από το Mogadishu, ορίστηκε πρόεδρος της Συμμαχίας. Το 2005, λειτουργούσαν στο Mogadishu 11 Ισλαμικά Δικαστήρια διαφόρων φυλών. Το 2006, η Ένωση Ισλαμικών Δικαστηρίων εξεδίωξε τους πολέμαρχους από το Mogadishu. Human Rights Watch, *Somalia: Shell-shocked – Civilians under siege in Mogadishu*, 13.8.2007, Volume 19, No. 12 (a) (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/46c17a5b2.html>).

²³ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the Situation in Somalia*, S/2007/115, 28.2.2007, p. 2 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/45ffad782.html>).

²⁴ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the Situation in Somalia pursuant to paragraphs 3 and 9 of Security Council Resolution 1744 (2007)*, 20. 4.2007, S/2007/204, p. 5 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/46404eb22.html>), WRITENET, *Somalia: a national and regional disaster?*, April 2009, p. 3 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f180d82.html>).

²⁵ IASC, *Somalia*, PMT Annual Report 2007

Στα τέλη του 2008, οι περισσότερες περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας ελέγχονταν *de facto* από αντάρτικες ομάδες – αποτελούμενες από πολυάριθμες ένοπλες ομάδες που αντιμεμάχονταν τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και χαρακτηριζόμενες από διαφορετικά επίπεδα συντονισμού, ηγεσίας, οργανωτικών δομών και μελών²⁶ – ενώ η παρουσία της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και των αιθιοπικών στρατευμάτων είχε περιορισθεί σε τμήματα των περιοχών του Mogadishu και της Baydhaba.

Οι αιθιοπικές δυνάμεις αποσύρθηκαν από τη Σομαλία τον Ιανουάριο του 2009, κατ' εφαρμογή των βασικών δεσμεύσεων της Συμφωνίας του Djibouti²⁷ που υπέγραψαν στις 9.6.2008 η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και η Συμμαχία για την εκ Νέου Απελευθέρωση της Σομαλίας (Alliance for the Reliberation of Somalia - ARS²⁸). Επίσης, στα τέλη του Δεκεμβρίου του 2008 παραιτήθηκε από τη θέση του προέδρου της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης ο Abdullahi Yusuf²⁹ και στη θέση του εξελέγη τον Ιανουάριο του 2009 ο Sharif Ahmed. Όμως, το νέο πρόεδρο απέρριψαν οι ηγέτες της πτέρυγας της Ασμάρα της Συμμαχίας για την εκ Νέου Απελευθέρωση της Σομαλίας, η οργάνωση Al-Shabaab³⁰ και τα ισλαμικά κυβερνητικά σχήματα των

(<http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>)

²⁶ Για πληροφορίες για τις βασικές αντάρτικες ομάδες που δρούσαν το Δεκέμβριο του 2008 βλέπε UN Security Council, *Report of the Monitoring Group on Somalia pursuant to Security Council Resolution 1811 (2008)*, S/2008/769, 10.12.2008 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/494900240.html>).

²⁷ Συμφωνία του Τζιμπουτί, 9.6.2008, βλέπε: <http://unpos.unmissions.org/Portals/UNPOS/Repository%20UNPOS/080818%20-%20Djibouti%20Agreement.pdf>

²⁸ Η Συμμαχία για την εκ Νέου Απελευθέρωση της Σομαλίας ιδρύθηκε από ηγέτες της Ένωσης Ισλαμικών Δικαστηρίων. Το 2008, οι ειρηνευτικές συνομιλίες του Τζιμπουτί, που τελούσαν υπό την αιγίδα του Ο.Η.Ε., προκάλεσαν τη διάσπαση της Συμμαχίας: μια ομάδα υπό τον Sheikh Sharif Skeikh Ahmed (ARS – Djibouti) συμμετείχε στις ειρηνευτικές συνομιλίες με τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση ενώ η άλλη υπό τον Sheikh Hassan Dahir Aweys (ARS – Asmara) απέρριψε τη διαδικασία του Τζιμπουτί. Amnesty International, Somalia, *International military and policing assistance should be reviewed*, 21.1.2010, AFR 52/001/2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b5822312.html>).

²⁹ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9.3.2009, p. 2 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>).

³⁰ «Η Al-Shabaab είναι σκληροπυρηνικό παρακλάδι της Ένωσης Ισλαμικών Δικαστηρίων, της υποστηριζόμενης από τους αντάρτες συμμαχίας που ήλεγχε την πρωτεύουσα Mogadishu για κάποια χρονική περίοδο του 2006 πριν εκδιωχθεί με την επέμβαση των Αιθιοπικών δυνάμεων στη Σομαλία. Κάποιοι από τους ηγέτες της συνδέονται με την Al-Qaeda, στις ΗΠΑ και στην ΕΕ, και αρκετές περιφερειακές κυβερνήσεις εξέφρασαν ανησυχία για την αύξηση της επιρροής της στη Σομαλία. Σήμερα, είναι η μοναδική ισχυρή ένοπλη φατρία της Σομαλίας και ελέγχει το μεγαλύτερο τμήμα της επικράτειας της χώρας σε σχέση με τις υπόλοιπες ομάδες. Σε πολλές περιοχές, η παρουσία της Al-Shabaab συνέβαλε στη δημιουργία κλίματος σχετικής ειρήνευσης και τάξης, που δεν υπάρχει στο χάος που επικρατεί στην πρωτεύουσα Mogadishu. Κάτοικοι κάποιων εξ αυτών των περιοχών ανέφεραν στην οργάνωση Human Rights Watch ότι η Al-Shabaab συνέβαλε στην εξάλειψη της μόνιμης απειλής των εκβιασμών, των ληστειών και των δολοφονιών από συμμορίες και μεμονωμένους αντάρτες. Αλλά παρόλη την αλήθεια αυτών των ισχυρισμών, είναι βαρύ το τίμημα της ασφάλειας, ειδικά για τις γυναίκες ... η al-Shabaab δεν είναι μονολιθική οντότητα αλλά μια συμμαχία διαφόρων φατριών που συμμαχίσαν υπό τη σκέπη της. Η κοινή ατζέντα που ενστερνίζονται οι διάφοροι ηγέτες της οργάνωσης συνίσταται στην επικράτηση επί των ειρηνευτικών δυνάμεων της Αφρικανικής Ένωσης και της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και στην επέκταση των ακραίων μέτρων που αποκαλεί Shari'a, δηλαδή του Ισλαμικού συστήματος νόμων και καθημερινής συμπεριφοράς σε όλην τη Σομαλία. Σε μεγάλο τμήμα της νότιας Σομαλίας, οι τοπικές κυβερνήσεις που αυτο-αποκαλούνται al-Shabaab φαίνεται ότι συνεργάζονται με τις αρχές του Kismayo. Όμως, σε άλλες περιοχές, οι κυβερνήσεις «al-Shabaab» συνίστανται στις προ-υπάρχουσες φυλετικές δομές εξουσίας και φέρουν διαφορετικό όνομα». Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010, 1-56432-621-7

Baardheere (Gedo), Kismaayo και Marka, που ορκίστηκαν να συνεχίσουν τον αγώνα κατά της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης. Ο διορισμός του Omar Abdirashid Sharmarke στο αξίωμα του πρωθυπουργού αποκατέστησε την ισορροπία μεταξύ των φυλών Darod / Majerteen και Hawiye / Abgal, στην οποία ανήκει ο πρόεδρος και εξασφάλισε την υποστήριξη της μεταβατικής κυβέρνησης από το κυβερνητικό σχήμα της Puntland³¹.

Παρά την καταδίκη από τις αντάρτικες ισλαμικές ομάδες της αντιπολίτευσης³², τον Ιανουάριο και το Φεβρουάριο του 2009 διεφάνη ότι η νέα Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση απολάμβανε τη λαϊκή υποστήριξη. Αλλά και οι αντάρτες της φυλής Hawiye της πρώην Ισλαμικής Ένωσης Δικαστηρίων (ελέγχοντας μεγάλα τμήματα της περιοχής Hiran, συμπεριλαμβανομένης της Beletweyne και της περιοχής Middle Shabelle, συμπεριλαμβανομένης της Jowhar) εξέφρασαν την υποστήριξή τους στη νέα Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Ενόψει της απόσυρσης των αιθιοπικών ενόπλων δυνάμεων και της ελπίδας για ειρήνευση, αυτήν την περίοδο καταγράφηκαν τα πρώτα κύματα επιστροφής εσωτερικά εκτοπισμένων στην πρωτεύουσα Mogadishu. Η νέα Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση ανέλαβε σειρά πρωτοβουλιών που αφόπλισαν σε πολιτικό επίπεδο τις διεκδικήσεις της εναπομείνουσας ισλαμικής αντιπολίτευσης. Κατ' αρχήν, ο πρόεδρος Sharif Ahmed υιοθέτησε μέτρα για εφαρμογή του Ισλαμικού Νόμου (Shari'a) σε όλην τη χώρα – πρωτοβουλία που αργότερα ενέκρινε το Υπουργικό Συμβούλιο και το Μεταβατικό Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο³³. Έτσι, ικανοποιήθηκαν δύο από τα αιτήματα των ανταρτών – η απόσυρση των αιθιοπικών ενόπλων δυνάμεων και η εφαρμογή του Ισλαμικού Νόμου – με συνέπεια την αποδυνάμωση κάθε δικαιολογίας της κοινής γνώμης για συνέχιση της εξέγερσης.

Ωστόσο, οι αντάρτικες ομάδες επανέφεραν το αίτημά τους για την απομάκρυνση των ειρηνευτικών δυνάμεων της Αποστολής της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία (African Union Mission in Somalia – AMISOM³⁴), της οποίας η παρουσία χαρακτηριζόμενη ως «ξένη εισβολή», αποτελού-

(<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>).

³¹ Writenet, *Somalia: a national and regional disaster?*, April 2009, p. 8 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f180d82.html>), UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9.3.2009, p.2 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>).

³² Η ομπρέλα των ομάδων της Συμμαχίας για την εκ Νέου Απελευθέρωση της Σομαλίας - πτέρυγα της Ασμάρα και η al-Shabaab.

³³ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, S/2009/373, 20.7.2009, p.2 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a71600b2.html>), Aljazeera.net, *Somalia to Get Shari'a Based Law*, 11.3.2009 (<http://english.aljazeera.net/news/africa/2009/03/2009311043552606.html>), Reuters, *Somali Cabinet Votes Somalia's Cabinet Endorses Islamic Law to Implement Shari'a Law*, 10.3.2009 (<http://www.reuters.com/article/idUSLA575453>), Garowe Online, *Somalia's Cabinet Endorses Islamic Law*, 10.3.2009 (http://www.garoweonline.com/artman2/publish/Somalia_27/Somalia_s_Cabinet_endorses_Islamic_law.shtml).

³⁴ Δήλωση της Αποστολής της AMISOM: το έργο της AMISOM στη Σομαλία συνίσταται σε υποστηρικτικές της ειρήνευσης επιχειρήσεις για τη σταθεροποίηση της κατάστασης ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της ανάληψης των αρμοδιοτήτων των Αιθιοπικών Δυνάμεων, και για τη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος προ-παρασκευαστικού της μετάβασης στον Ο.Η.Ε. (<http://www.africa->

σε την κύρια δικαιολογία για τη συνέχιση των συγκρούσεων. Από την άλλη πλευρά, η πρωτοβουλία της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης για την εφαρμογή του Ισλαμικού Νόμου χαρακτηρίστηκε ως ανειλικρινής «συνωμοσία εναντίον των Mujahideen»³⁵. Η αυξανόμενη παρουσία των ξένων μαχητών³⁶, πολλοί εκ των οποίων είχαν εμπειρία ενόπλων συγκρούσεων, ενίσχυσε τη στρατιωτική ικανότητα ομάδων, όπως της Al-Shabaab. Ήσαν σημαντικές οι εδαφικές κατακτήσεις των ανταρτών, ενώ συμβολική ήταν η νίκη της ομάδας Al-Shabaab που στα τέλη Ιανουαρίου 2009, μετά την απόσυρση των αιθιοπικών στρατευμάτων, κατέλαβε την πόλη Bayhdada, προσωρινή έδρα της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης³⁷.

Αυτή η μετατόπιση των στρατιωτικών επιχειρήσεων των ανταρτών εκδηλώθηκε απροκάλυπτα με τη μεγάλη επίθεση που εξαπέλυσαν στην πρωτεύουσα Mogadishu στις 7 Μαΐου 2009³⁸. Για να εκδιώξουν τις δυνάμεις της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και της ειρηνευτικής αποστολής της Αφρικανικής Ένωσης από την πρωτεύουσα της χώρας και για να ανακτήσουν εξ ολοκλήρου τον έλεγχο της Banadir, αντάρτικες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των Al-Shabaab και Hizbul Islam³⁹, εξαπέλυσαν από κοινού επίθεση κατά της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και των συμμάχων της⁴⁰. Οι μάχες, με επιθέσεις και αντεπιθέσεις, ήταν οι χειρότερες των

[union.org/root/AU/AUC/Departments/PSC/AMISOM/amisom.htm](http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a71600b2.html)).

³⁵ Xinhua, *Somali security official killed by Islamist Group's Attack in Capital*, 12.3.2009 (http://news.xinhuanet.com/english/2009-03/12/content_10994685.htm).

³⁶ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, 20.7.2009, S/2009/373, p. 3 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a71600b2.html>).

³⁷ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, 9.3.2009, S/2009/132, p. 3 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>), VOA, *Africa Union Condemns Al-Shabaab Takeover of Somali Parliament Building*, 27.1.2009 (<http://www1.voanews.com/english/news/africa/Al-Shabab-Vows-Jihad-Against-New-Troops-97939364.html>), Reuters, *Somali Islamists to rule by Shari'a law in Baidoa*, 27.1.2009 (http://www.reuters.com/article/idUSLR224194.CH_2400), Associated Press, *Insurgents seize seat of Somalia's parliament*, 28.1.2009 (http://www.google.com/hostednews/ap/article/ALEqM5g7OaI4_kjeHA-o4UhlmP7vIWmrrwD95VITAGO).

³⁸ IASC, *IASC Protection Cluster Monthly Report*, May 2009 (<http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>), BBC, *Somalis fleeing renewed bloodshed*, 11.5.2009 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8045491.stm>), VOA News, *AU Mission blames weekend fighting on Anti-peace Forces*, 11.5.2009 (<http://www1.voanews.com/english/news/africa/east/>), Reuters, *Rival Islamist Fighters Clash in Somalia*, 13.5.2009 (<http://www.reuters.com/article/idUSLD817364>).

³⁹ «Όπως η al-Shabaab, η οργάνωση Hizbul-Islam (Κόμμα του Ισλάμ) είναι ένοπλη ομάδα που ενστερνίζεται την ατζέντα της Shari'a και επιδιώκει την εκδίωξη των ειρηνευτικών δυνάμεων AMISOM και της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης από τη Mogadishu. Της οργάνωσης ηγείται ο Hassan Dahir Aweys, πρώην ηγέτης της Ένωσης Ισλαμικών Δικαστηρίων, που συγκρούστηκε με τον Sheikh Sharif όταν αμφότεροι ήσαν εξόριστοι. Όταν ο Sharif βρισκόταν στο Τζιμπουτί ο Aweys ήταν στην Ασμάρα και καλλιέργησε στενές σχέσεις με την κυβέρνηση της Αιθιοπίας. Ο Aweys επέστρεψε στο Mogadishu στις αρχές του 2009 και αντί της κυβέρνησης του Sharif προσχώρησε στην οργάνωση al-Shabaab, για να συνεχίσει να μάχεται. Η χαλαρή συμμαχία του Κόμματος του Ισλάμ με την al-Shabaab σταμάτησε τον Οκτώβριο του 2009, στο πλαίσιο των μαχών των δύο οργανώσεων για τον έλεγχο του Kismayo. Ένα μήνα μετά την ήττα στο Kismayo, η οργάνωση Hizbul Islam ηττήθηκε από την al-Shabaab σττ μεθοριακή πόλη Dhobley, που προηγουμένως έλεγχαν αμφότερες οι ομάδες», Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>).

⁴⁰ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, 20.7.2009, S/2009/373, p. 3

τελευταίων μηνών, ενώ οι άμαχοι εγκλωβίστηκαν στα διασταυρούμενα πυρά.

Από τον Ιανουάριο του 2007, περισσότεροι από 16.000 άμαχοι σκοτώθηκαν στις συνεχιζόμενες συγκρούσεις. Εκτιμάται ότι, μόνον το Μάϊο του 2009, στην πρωτεύουσα Mogadishu, σκοτώθηκαν 200 πολίτες και τραυματίστηκαν 700, στην πλειοψηφία τους άμαχοι⁴¹. Το Μάϊο του 2009, ο βομβαρδισμός πυκνοκατοικημένων αστικών περιοχών αμάχων με οβίδες προκάλεσε το θάνατο ολόκληρων οικογενειών και πυροδότησε την εκτόπιση 70.000 πολιτών⁴². Σύμφωνα με εκθέσεις, περίπου 1.380.000 Σομαλοί είναι εσωτερικά εκτοπισμένοι στη νότια και κεντρική Σομαλία⁴³, ενώ εκατοντάδες χιλιάδες είναι οι Σομαλοί πρόσφυγες που φιλοξενούνται σε γειτονικές χώρες, συμπεριλαμβανομένων της Κένυας και της Αιθιοπίας⁴⁴.

Τον Απρίλιο του 2010, η Διεθνής Ομάδα Επαφής (International Contact Group – ICG⁴⁵) καταδίκασε τις βίαιες ενέργειες των εξτρεμιστών, που ταλαιπώρησαν τον άμαχο πληθυσμό, και ιδίως τις επιθέσεις εναντίον των δικαστών, των δημοσιογράφων και των εργαζομένων για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις⁴⁶.

Σήμερα, τα κυριότερα μέρη των συγκρούσεων που μαίνονται στη νότια και κεντρική Σομαλία είναι η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, οι ειρηνευτικές δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης (AMISOM), η Ahlu Sunna Wal Jama'a (ASWJ⁴⁷), η Al-Shabaab, και η πτέρυγα της Ασμάρα

(<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a71600b2.html>).

⁴¹ IASC, *IASC Protection Cluster Monthly Report*, May 2009 (<http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>).

⁴² IASC, *IASC Protection Cluster Monthly Report*, May 2009 (<http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>), Reuters, *Thousands flee Mogadishu, Death toll hits 113*, 12.5.2009 (<http://www.reuters.com/article/idUSLC789496>). Ο αριθμός των απωλειών αυξήθηκε τον Ιούνιο του 2009.

⁴³ Η αποκαλούμενη «διάδρομος Afgooye» περιοχή του Mogadishu είναι η πλέον πυκνοκατοικημένη περιοχή εσωτερικά εκτοπισμένων του κόσμου.

⁴⁴ Amnesty International, *Amnesty International Report 2009 - Somalia*, 28 May 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a1fad140.html>

⁴⁵ The Washington Post, *US to hold international meeting on Somalia*, 10.6.2006 (<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/06/09/AR2006060901713.html>).

⁴⁶ Στη Διεθνή Ομάδα Επαφής συμμετέχουν η Αλγερία, η Αυστρία, το Βέλγιο, ο Καναδάς, η Κίνα, η Δανία, το Τζιμπουτί, η Αίγυπτος, η Αιθιοπία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Ιταλία, η Ιαπωνία, η Κένυα, η Λιβύη, η Μαλαισία, η Νορβηγία, το Ομάν, το Κατάρ, η Ρωσία, η Σαουδική Αραβία, η Σομαλία, η Νότιος Αφρική, η Ισπανία, το Σουδάν, η Σουηδία, η Τουρκία, το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Η.Π.Α., η Υεμένη, η Αφρικανική Ένωση, η Ε.Ε., η Ισλαμική Τράπεζα Ανάπτυξης, η IGAD (Intergovernmental Authority on Development), ο Σύνδεσμος Αραβικών Κρατών, η Οργάνωση της Ισλαμικής Διάσκεψης, ο Ο.Η.Ε. και η Διεθνής Τράπεζα, UN News Service, *UN-backed group supports Somali Government's peace overtures to rivals*, 22.4.2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bd53fb61d.html>).

⁴⁷ «Η οργάνωση *Ahlu Sunna Waljamaca* (Πιστοί της Σούνα) συχνά περιγράφεται ως ισλαμική ομάδα που ενστερνίζεται τον παραδοσιακό σομαλικό σουφισμό που υποστηρίζει «μετριοπαθή» ατζέντα, σε αντίθεση με τα οράματα των οργανώσεων Al-Shabaab και Hizbu Islam. Είναι η μοναδική σομαλική οργάνωση που έχει κατατροπώσει στρατιωτικά την Al-Shabaab και έχει εμπλακεί σε συγκρούσεις με τις δυνάμεις της Hizbu Islam. Η ομάδα δραστηριοποιείται κυρίως στην κεντρική Σομαλία, όπου διατηρεί τον έλεγχο σε μεγάλο τμήμα των εδαφών, κυρίως στις περιφέρειες των Galgadud και Hiran. Υποστήριξη στην οργάνωση παρέχει η Αιθιοπία όπου αναφέρεται ότι εκπαιδεύονται κάποιοι από τους μαχητές της από τις αρχές του 2010», Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010, 1-56432-621-7, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

της Συμμαχίας για την εκ Νέου Απελευθέρωση της Σομαλίας (ARS) συμπεριλαμβανομένης της Hizbul Islam, η Ras Camboni⁴⁸, η Al Muqawama Islamiya⁴⁹, το Ισλαμικό Μέτωπο της Σομαλίας [Jabathul Islamiya (JABISO)⁵⁰] και η Anole⁵¹ Camp⁵². Από το Φεβρουάριο του 2010, η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, υποστηριζόμενη από τις ειρηνευτικές δυνάμεις της AMISOM, ελέγχει τις στρατηγικής σημασίας νότιες περιοχές της πρωτεύουσας Mogadishu καθώς και το αεροδρόμιο και το λιμάνι. Η Al-Shabaab⁵³ ελέγχει τις περιοχές Hiraan, Shabelle Dhexe, Bakool, Bay, Shabelle Hoose, Gedo, Juba Dhexe, Juba Hoose και από κοινού με την Hizbul Islam τις βόρειες περιοχές της πρωτεύουσας Mogadishu. Η Hizbul Islam⁵⁴ ελέγχει τις περιοχές Belet Weyne, Luuq και Banadir

⁴⁸ Ras Kamboni (ονομασία ακρωτηρίου), με αρχηγό τον Hassan Turki, με καταγωγή κυρίως από τη φυλή Ogaden, Africa Confidential, *The Sheik Sharif Show*, 20 February 2009, <http://www.africa-confidential.com/article-preview/id/2986/No-Title>

⁴⁹ Al Muqawama Islamiya (Ισλαμική Αντίσταση), από τη φυλή Hawiye, με καταγωγή κυρίως από Ayr και Dubble, και με μέλη που ανήκουν στη φυλή Gugundhabe, Africa Confidential, *The Sheik Sharif Show*, 20 February 2009, <http://www.africa-confidential.com/article-preview/id/2986/No-Title>

⁵⁰ Jabhat al Islamiyya (Ισλαμικό Μέτωπο), με αρχηγό τον Abdulkader 'Kumandos' (Ajuran) και μέλη κυρίως από τις υπο-φυλές Garre και Gaal Jecel (που ανήκουν στη φυλετική οικογένεια των Hawiye, με πολεμική παράδοση), Africa Confidential, *The Sheik Sharif Show*, 20 February 2009, <http://www.africa-confidential.com/article-preview/id/2986/No-Title>

⁵¹ Mu'askar Anole (Anole Camp), με μέλη που ανήκουν κυρίως στις φυλές Majerteen και Lelkasse από την περιοχή Kismayo, Africa Confidential, *The Sheik Sharif Show*, 20 February 2009, <http://www.africa-confidential.com/article-preview/id/2986/No-Title>

⁵² Amnesty International, Somalia: International military and policing assistance should be reviewed, 21 January 2010, AFR 52/001/2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b5822312.html>

⁵³ «Η Al-Shabaab είναι σκληροπυρηνικό παρακλάδι της Ένωσης Ισλαμικών Δικαστηρίων, της υποστηριζόμενης από τους αντάρτες συμμαχίας που ήλεγχε την πρωτεύουσα Mogadishu για κάποια χρονική περίοδο του 2006 πριν εκδιωχθεί με την επέμβαση των Αιθιοπικών δυνάμεων στη Σομαλία. Κάποιοι από τους ηγέτες της συνδέονται με την Al-Qaeda, στις ΗΠΑ και στην ΕΕ, και αρκετές περιφερειακές κυβερνήσεις εξέφρασαν ανησυχία για την αύξηση της επιρροής της στη Σομαλία. Σήμερα, είναι η μοναδική ισχυρή ένοπλη φατρία της Σομαλίας και ελέγχει το μεγαλύτερο τμήμα της επικράτειας της χώρας σε σχέση με τις υπόλοιπες ομάδες. Σε πολλές περιοχές, η παρουσία της Al-Shabaab συνέβαλε στη δημιουργία κλίματος σχετικής ειρήνευσης και τάξης, που δεν υπάρχει στο χάος που επικρατεί στην πρωτεύουσα Mogadishu. Κάτοικοι κάποιων εξ αυτών των περιοχών ανέφεραν στην οργάνωση Human Rights Watch ότι η Al-Shabaab συνέβαλε στην εξάλειψη της μόνιμης απειλής των εκβιασμών, των ληστειών και των δολοφονιών από συμμορίες και μεμονωμένους αντάρτες. Αλλά παρόλη την αλήθεια αυτών των ισχυρισμών, είναι βαρύ το τίμημα της ασφάλειας, ειδικά για τις γυναίκες ... η Al-Shabaab δεν είναι μονολιθική οντότητα αλλά μια συμμαχία διαφόρων φατριών που συμμαχησαν υπό τη σκέπη της. Η κοινή ατζέντα που ενστερνίζονται οι διάφοροι ηγέτες της οργάνωσης συνίσταται στην επικράτηση επί των ειρηνευτικών δυνάμεων της Αφρικανικής Ένωσης και της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και στην επέκταση των ακραίων μέτρων που αποκαλεί Shari'a, δηλαδή του Ισλαμικού συστήματος νόμων και καθημερινής συμπεριφοράς σε όλην τη Σομαλία. Σε μεγάλο τμήμα της νότιας Σομαλίας, οι τοπικές κυβερνήσεις που αυτό-αποκαλούνται al-Shabaab φαίνεται ότι ανταποκρίνονται στις αρχές του Kismayo. Όμως, σε άλλες περιοχές, οι κυβερνήσεις «al-Shabaab» συνίστανται στις προ-υπάρχουσες φυλετικές δομές εξουσίας και φέρουν διαφορετικό όνομα». Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010, 1-56432-621-7, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

⁵⁴ «Όπως η al-Shabaab, η οργάνωση Hizbul-Islam (Κόμμα του Ισλάμ) είναι ένοπλη ομάδα που ενστερνίζεται την ατζέντα της Shari'a και επιδιώκει την εκδίωξη των ειρηνευτικών δυνάμεων AMISOM και της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης από τη Mogadishu. Της οργάνωσης ηγείται ο Hassan Dahir Aweys, πρώην ηγέτης της Ένωσης Ισλαμικών Δικαστηρίων, που συγκρούστηκε με τον Sheikh Sharif όταν αμφότεροι ήσαν εξόριστοι. Όταν ο Sharif βρισκόταν στο Τζιμπουτί ο Aweys ήταν στην Ασμάρα και καλλιέργησε στενές σχέσεις με την κυβέρνηση της Αιθιοπίας. Ο Aweys επέστρεψε στο Mogadishu στις αρχές του 2009 και αντί της κυβέρνησης του Sharif προσχώρησε στην οργάνωση al-Shabaab, για να συνεχίσει να μάχεται. Η χαλαρή συμμαχία του Κόμματος του Ισλάμ με την al-Shabaab σταμάτησε τον Οκτώβριο του 2009, στο πλαίσιο των μαχών των δύο οργανώσεων για τον έλεγχο του Kismayo. Ένα μήνα μετά την ήττα στο Kismayo, η οργάνωση Hizbul Islam ηττήθηκε από την al-Shabaab στη μεθοριακή πόλη Dhobley, που

και η ASWJ την περιοχή Glagaduud. Άλλες περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας, συμπεριλαμβανομένων των Galmadug και Him / Heem, ελέγχονται από διάφορα διοικητικά σχήματα ενώ υπό φυλετικό και πειρατικό έλεγχο βρίσκεται η Xarardheere⁵⁵. Επισημαίνεται ωστόσο ότι δεν είναι στατικός ο έλεγχος των περιοχών της νότιας και κεντρικής Σομαλίας από τις διάφορες φατρίες και ότι σύνηθες φαινόμενο των συνεχιζόμενων συγκρούσεων είναι οι μεταβολές του χάρτη των εδαφών, που ελέγχονται από τα αντιμαχόμενα μέρη.

Στις 21 Ιουνίου 2009 η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και η ASWJ υπέγραψαν συμφωνία συνεργασίας και το Φεβρουάριο του 2010 Σύμφωνο για την από κοινού άσκηση εξουσίας και τη στρατιωτική ενοποίηση⁵⁶. Ωστόσο, οι υπόλοιπες αντάρτικες ισλαμικές ομάδες αρνήθηκαν να συμπράξουν με τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση στο πλαίσιο μιας συμμετοχικής διακυβέρνησης⁵⁷.

B. Puntland

Τον Απρίλιο και τον Οκτώβριο του 2007 ξέσπασαν ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ των δυνάμεων της Somaliland και της Puntland για τον έλεγχο της αμφισβητούμενης μεθοριακής πόλης Las Anod, που βρίσκεται στην επαρχία Sool. Οι μάχες, που προκάλεσαν πολλά θύματα μεταξύ των αμάχων, κατέληξαν στην κατάληψη της πόλης από τις δυνάμεις της Somaliland. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, το Δεκέμβριο του 2007 οι συγκρούσεις στην επαρχία Sool είχαν προκαλέσει την εκτόπιση 22.000 έως 54.000 πολιτών. Συνεχίζεται η ένταση μεταξύ της Puntland και της Somaliland για τη διεκδίκηση του ελέγχου των επαρχιών Sool και Sanaag, με την Puntland να απειλεί με αντεπίθεση για την κατάληψη της πόλης Las Anod. Ωστόσο, δεν έχουν ξεσπάσει νέες συγκρούσεις μεταξύ των δύο εδαφικών οντοτήτων για τις διεκδικούμενες περιοχές⁵⁸.

Οι κυβερνητικοί θεσμοί, ιδίως η απονομή της δικαιοσύνης και οι αστυνομικές αρχές, είναι ανίσχυροι στην Puntland⁵⁹. Ενώ οι αρχές της Puntland εκφράζουν τη δέσμευσή τους για το σεβα-

προηγουμένως έλεγχαν αμφότερες οι ομάδες», Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>).

⁵⁵ UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the Situation of Human Rights in Somalia*, Shamsul Bari, A/HRC/12/44, 17 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acb4abc2.html>

⁵⁶ Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acb4abc2.html>)

⁵⁷ UN Security Council, *Report of the Secretary General on Somalia pursuant to Security Council Resolution 1872 (2009)*, S/2009/503, 2.10.2009 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acddae92.html>).

⁵⁸ United States Department of State, *2009 Country Reports on Human Rights Practices – Somalia*, 11.3.2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html>).

⁵⁹ Andre le Sage, *Stateless Justice in Somalia: Formal and informal rule of law initiatives*, Centre for Humanitarian Dialogue, July 2005, pp. 28-32 (http://www.hdcentre.org/files/Somalia_report.pdf).

σμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, παρατηρητές επισημαίνουν ότι διατάχθηκε θανατική ποινή μετά από δίκη που θεωρήθηκε μη δίκαιη⁶⁰. Ανησυχία προκαλούν η περιορισμένη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ιδίως των γυναικών, το ανίσχυρο δικαστικό σύστημα και, περιστασιακά, η διακριτική εφαρμογή των παραδοσιακών μηχανισμών επίλυσης των διαφορών⁶¹.

Γ. Somaliland

Η αυτο-ανακηρυχθείσα Δημοκρατία Somaliland, που δεν έχει αναγνωριστεί από τη διεθνή κοινότητα ως κυρίαρχο και ανεξάρτητο κράτος, είναι σχετικά ειρηνική και ασφαλής, με εξαίρεση την προβληματική διαδικασία των προεδρικών εκλογών⁶².

Το 2005 διεξήχθησαν στη Somaliland οι πρώτες κοινοβουλευτικές εκλογές από το 1969. Ωστόσο, η σοβαρή πολιτική κρίση που προκάλεσε η επανειλημμένη αναβολή της διεξαγωγής των προεδρικών εκλογών είχε αποσταθεροποιητικές συνέπειες για την περιοχή. Η τρίτη θητεία του προέδρου Rayale εξέπνεε στις 15.5.2008 και οι εκλογές έπρεπε να διεξαχθούν τουλάχιστον ένα μήνα νωρίτερα. Ωστόσο, απέβησαν άκαρπες και οι πέντε απόπειρες διεξαγωγής προεδρικών εκλογών, η τελευταία λόγω της μονομερούς απόφασης της Εθνικής Εκλογικής Επιτροπής να μην χρησιμοποιηθούν οι εκλογικοί κατάλογοι που, κατά τους ισχυρισμούς της, συντάχθηκαν μαζικά και συστηματικά με δόλια μέσα, με αποτέλεσμα να μπούκοτάρουν τις εκλογές και τα δύο κόμματα της αντιπολίτευσης και να αναστείλουν κάθε συνεργασία με την Επιτροπή. Η κρίση εκτονώθηκε στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2009, όταν – υπό ισχυρή εξωτερική και εσωτερική πίεση – τα μέρη συμφώνησαν, υπογράφοντας μνημόνιο κατανόησης, στις αλλαγές της ηγεσίας και της σύνθεσης της Εθνικής Εκλογικής Επιτροπής και στη σύνταξη αναλυτικών εκλογικών καταλόγων. Η νέα Εθνική Εκλογική Επιτροπή προγραμματίσε τη διεξαγωγή των εκλογών για τον Ιούνιο του 2010 ενώ καθιέρωσε ηλεκτρονικό σύστημα ψηφοφορίας. Η Εθνική Εκλογική Επιτροπή άρχισε να χορηγεί εκλογικές ταυτότητες στους πολίτες⁶³. Ωστόσο, κινδυνεύουν η πρόοδος της δημοκρατικής διαδικασίας, ο σεβασμός του κράτους δικαίου αλλά και η σταθερότητα και η ειρήνευση εάν δεν διεξαχθούν δίκαιες και ελεύθερες εκλογές και δεν εγκαθιδρυθεί αποτελεσματική διακυβέρνηση στη Somaliland⁶⁴.

⁶⁰ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, S/2009/373, 20.7.2009, p. 12 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a71600b2.html>).

⁶¹ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, S/2009/373, 20.7.2009, p. 12 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a71600b2.html>).

⁶² Amnesty International, *Amnesty International Report 2009 – Somalia*, 28.5.2009 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a1fad140.html>).

⁶³ AFPOL, *Somaliland finally prepares presidential polls*, 14.4.2010 (<http://www.afrol.com/articles/35929>).

⁶⁴ International Crisis Group, *Somaliland: a way out of the electoral crisis*, 7.12.2009 (<http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/horn-of-africa/somalia/B067-somaliland-a-way-out-of-the-electoral->

IV. Υπαγωγή στο καθεστώς διεθνούς προστασίας

A. Γενικά

Λαμβάνοντας υπόψη τις σοβαρές και εκτεταμένες παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου και τις συνεχιζόμενες ένοπλες συγκρούσεις καθώς και την ανασφάλεια που επικρατεί σε μεγάλο μέρος της νότιας και κεντρικής Σομαλίας και σε ορισμένα τμήματα των Somaliland και Puntland, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι είναι πολλοί οι Σομαλοί αιτούντες άσυλο που έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας. Ανάλογα με τις περιστάσεις διαφυγής από τη χώρα τους, οι Σομαλοί από τη νότια και κεντρική Σομαλία, Somaliland και Puntland μπορεί να είναι πρόσφυγες κατά την έννοια του άρθρου 1Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του άρθρου Ι (1) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας.

Στις χώρες, που δεν διαθέτουν υποδομές για τον εξατομικευμένο καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα και αντιμετωπίζουν τη μαζική εισροή αιτούντων άσυλο από τη Σομαλία, που εκφράζουν διακριτούς αλλά παρόμοιους ισχυρισμούς φόβου δίωξης, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ενθαρρύνει την *ομαδική αναγνώριση* των αναγκών διεθνούς προστασίας, που περιλαμβάνει την *prima facie αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα εφόσον δεν υπάρχει απόδειξη για το αντίθετο*. Αυτή η προσέγγιση υιοθετείται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και από τα κράτη σε καταστάσεις μαζικής εισροής, με τα κράτη να χορηγούν προσωρινή προστασία.

Λόγω των αναφερόμενων παραβιάσεων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου από διάφορους φορείς, κάποια από τα αιτήματα ασύλου Σομαλών πολιτών ενδέχεται να πρέπει να εξεταστούν υπό το φως των ρητρών αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα. Ανάλογα με την περίπτωση, οι λόγοι αποκλεισμού από την αναγνώριση και την προστασία του καθεστώτος του πρόσφυγα αξιολογούνται με βάση τις ρήτρες αποκλεισμού του άρθρου 1ΣΤ της Σύμβασης του 1951 ή του άρθρου Ι (5) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας. Επομένως, οι διαδικασίες για την ομαδική αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα πρέπει να περιλαμβάνουν κατάλληλους μηχανισμούς εντοπισμού των ισχυρισμών που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ρητρών αποκλεισμού.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα της εγχώριας προστασίας και / ή εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής όσον αφορά στη νότια και στην κεντρική Σομαλία. Η εγχώρια προστασία δεν έχει εφαρμογή όταν η αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα στηρίζεται στα κριτήρια που προβλέπει το άρθρο Ι (2) της Σύμ-

[crisis.aspx](#)).

βασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας. Επιβάλλεται η εξατομικευμένη εξέταση των αιτημάτων ασύλου στις περιπτώσεις όπου η εθνική νομοθεσία ασύλου προβλέπει την εξέταση της δυνατότητας εγχώριας προστασίας του ενδιαφερόμενου, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της υπόθεσής του και αξιολογώντας εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις του εφικτού και εύλογου χαρακτήρα της δυνατότητας μετεγκατάστασής του στην επικράτεια της χώρας καταγωγής.

Η δυνατότητα εγχώριας προστασίας στην Puntland ή Somaliland εξαρτάται από τις περιστάσεις κάθε υπόθεσης. Για διάφορους λόγους, που αναλύονται στη συνέχεια του παρόντος εγγράφου, στο υπο-κεφάλαιο E, ούτε η Puntland ούτε η Somaliland αναγνωρίζουν το δικαίωμα επιστροφής ή διαμονής στους πολίτες που δεν αποδεικνύουν ότι κατάγονται από τα εδάφη τους. Η καταγωγή αποδεικνύεται κατ' αρχήν με τη συμμετοχή σε φυλετική ομάδα που θεωρείται ότι κατάγεται από την Puntland ή τη Somaliland⁶⁵. Οι πολίτες που αδυνατούν να αποδείξουν παρόμοιο δεσμό κινδυνεύουν να υποστούν το περιοριστικό της προσωπικής ελευθερίας μέτρο της κράτησης ή/και να απελαθούν σε εδάφη όπου μπορεί να απειλούνται η ελευθερία και η ζωή τους, συμπεριλαμβανομένης της νότιας και της κεντρικής Σομαλίας. Οι συγκρούσεις μεταξύ Puntland και Somaliland για τον έλεγχο των περιοχών Sool και Sanaag, η συχνή έκρηξη της βίας κατά μήκος των νοτίων συνόρων της Puntland (με τη νότια και κεντρική Σομαλία), η ανεπάρκεια των παραδοσιακών φυλετικών μηχανισμών προστασίας και οι εν γένει εξαθλιωμένες συνθήκες διαβίωσης των εκτοπισθέντων στις Puntland και Somaliland υποδηλώνουν ότι δεν είναι εν γένει εφικτή η δυνατότητα της εγχώριας προστασίας/εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής.

Στους καταγόμενους από τη νότια και κεντρική Σομαλία αιτούντες άσυλο και προστασία που διαφεύγουν λόγω της γενικευμένης βίας και των ενόπλων συγκρούσεων που μαίνονται στις περιοχές καταγωγής τους ή συνήθους διαμονής τους και δεν πληρούν τα κριτήρια της υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα του άρθρου 1 A (2) της Σύμβασης του 1951⁶⁶ ή του άρθρου I (1) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας⁶⁷ επιβάλλεται η χορήγηση διεθνούς προστασίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου I (2) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας. Στα κράτη όπου δεν ισχύει η Σύμβαση του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας πρέπει να εφαρμόζονται οι συμπληρωματικές/επικουρικές μορφές προστασίας που προβλέπουν τα σχετικά εθνικά και περιφερειακά νομικά κείμενα. Η εκτεταμένη παραβίαση των υποχρεώσεων που τα εμπόλεμα

⁶⁵ Kenneth Menkhaus, *Somalia: a situation analysis and trend assessment*, WRITENET, 1.8.2003, p. 27 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f7c235f4.html>).

⁶⁶ UN General Assembly, *Convention Relating to the Status of Refugees*, 28.7.1951, UN Treaty Series, vol. 189, p. 137 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3be01b964.html>).

⁶⁷ Organization of African Unity, *Convention Governing the Specific Aspects of Refugee Problems in Africa*, 10.9.1969, 1001 UNTS 45 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b36018.html>).

μέρη έχουν αναλάβει δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και οι ευρείας κλίμακας παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου καθιστούν σαφές ότι αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο σοβαρής βλάβης οιοσδήποτε Σομαλός επιστρέφει στη νότια και κεντρική Σομαλία εκ μόνου του λόγου της παρουσίας του σε αυτές τις περιοχές της χώρας.

Ως προς τα πρόσωπα που κατάγονται από τις Puntland ή Somaliland, για τα οποία διαπιστώνεται – μετά από εξέταση των αιτημάτων τους για άσυλο στο πλαίσιο δίκαιων και αποτελεσματικών διαδικασιών – ότι δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συστήνει στα κράτη να εξετάζουν ενδελεχώς την περίπτωση της επιστροφής τους. Όπως προαναφέρθηκε, οι αρχές των Puntland και Somaliland αρνούνται την είσοδο σε Σομαλούς που αδυνατούν να αποδείξουν ότι κατάγονται από την επικράτειά τους. Επομένως, δεν πρέπει να απομακρύνονται στις Puntland και Somaliland όσοι αδυνατούν να αποδείξουν ότι κατάγονται από αυτά τα εδάφη.

Δεν πρέπει να ανακαλείται το καθεστώς διεθνούς προστασίας που έχει ήδη χορηγηθεί σε Σομαλούς πολίτες, είτε στο πλαίσιο της εξατομικευμένης διαδικασίας καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα είτε στο πλαίσιο της ομαδικής αναγνώρισης. Το καθεστώς προστασίας αυτών των προσώπων πρέπει να επανεξετάζεται μόνον όταν υπάρχουν ενδείξεις, σε εξατομικευμένη βάση, ότι συντρέχουν λόγοι για την ακύρωση του καθεστώτος του πρόσφυγα, που χορηγήθηκε κατ' αρχήν εσφαλμένα, για την ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 12Τ της Σύμβασης του 1951 ή του άρθρου I (5) (α), (γ) ή (δ) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας, ή για την παύση του καθεστώτος του πρόσφυγα, βάσει του άρθρου 1Γ (1-4) της Σύμβασης του 1951 ή του άρθρου I (4) (α έως δ) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας.

Β. Κύριες ομάδες που κινδυνεύουν βάσει του άρθρου 1 (Α) της Σύμβασης του 1951 και / ή του άρθρου I (1) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι, στη Σομαλία, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο κίνδυνο δίωξης ή σοβαρής βλάβης, συμπεριλαμβανομένων των πράξεων διακριτικής μεταχείρισης, οι ομάδες που αναφέρονται στο παρόν κεφάλαιο. Ο κατάλογος που παρατίθεται στη συνέχεια δεν είναι κατ' ανάγκην εξαντλητικός και για το λόγο αυτό δεν πρέπει να απορρίπτεται αυτομάτως το αίτημα ασύλου Σομαλού πολίτη που δεν εμπίπτει σε κάποια από αυτές.

1. Νότια και κεντρική Σομαλία

α) Πρόσωπα που εκλαμβάνονται ως υποστηρικτές της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, της Ειρηνευτικής Δύναμης της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία ή των Αιθιοπικών Ενόπλων Δυνάμεων

Οι al-Shabaab και Hizbul Islam στοχοποιούν τα μέλη της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των στρατευμάτων της και των δυνάμεων ασφαλείας⁶⁸. Ωστόσο, από το 2008, αντιμετωπίζουν κίνδυνο τιμωρίας οι πολίτες που θεωρείται ότι συνδέονται με τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και / ή τις Ένοπλες Δυνάμεις της Αιθιοπίας, έως την αποχώρησή τους από τη Σομαλία, συμπεριλαμβανομένων των μεταφραστών και των γυναικών που πωλούν τρόφιμα σε στρατιώτες⁶⁹. Στις αρχές του 2009 ήταν σημαντική η αύξηση των αιτημάτων ασύλου που κατέθεσαν στα γραφεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στις γειτονικές χώρες οι αξιωματούχοι της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και τα μέλη των οικογενειών τους καθώς και οι «εκλαμβανόμενοι» ως συνεργάτες των αιθιοπικών στρατευμάτων, όπως διερμηνείς, που αναγκάστηκαν να διαφύγουν από τους αντάρτες που κατέλαβαν τα εδάφη που ήλεγχε στο παρελθόν η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Οι εδαφικές απώλειες δημιούργησαν κενό προστασίας για τους αξιωματούχους της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης που απολάμβαναν την προστασία των Ενόπλων Δυνάμεων της Αιθιοπίας έως την αποχώρησή τους, τον Ιανουάριο του 2009. Συνεχίζονται οι δολοφονίες και οι απόπειρες δολοφονίας προσώπων που συνδέονται με τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση⁷⁰.

Στη νότια και κεντρική Σομαλία, θύματα απειλών, επιθέσεων, αρπαγών ή δολοφονιών είναι οι υπερασπιστές των δικαιωμάτων του ανθρώπου, οι εργαζόμενοι σε φορείς που παρέχουν ανθρωπιστική βοήθεια καθώς και οι δημοσιογράφοι, που συχνά εκλαμβάνονται ως υποστηρικτές της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, της Αποστολής της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία ή των Ενόπλων Δυνάμεων της Αιθιοπίας, όταν ήταν παρούσες στη χώρα⁷¹. Ομοίως, στόχο

⁶⁸ CNN, *Violent extremists calling fighters to Somalia*, 27 April 2010, <http://edition.cnn.com/2010/WORLD/africa/04/27/somalia.al.shabaab/index.html?hpt=T1>

⁶⁹ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9 March 2009, p. 18, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>

⁷⁰ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9.3.2009, p. 17 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>). Βλέπε επίσης, IRIN, *Somalia: Team to investigate Mogadishu*, 7.12.2009 (<http://www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=87350>), όπου περιγράφεται βομβιστική ενέργεια σε τελετή απονομής πτυχίων στις 3.12.2009, που προκάλεσε το θάνατο πολιτών, συμπεριλαμβανομένων τριών υπουργών. Βλέπε επίσης, United States Department of State, *2009 Country Reports on Human Rights Practices – Somalia*, 11.3.2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html>).

⁷¹ Για περισσότερους λόγους για τη στοχοποίηση και τον κίνδυνο δίωξης των ομάδων αυτών βλέπε στη συνέχεια το κεφάλαιο υπό Ε 1 γ).

αποτελούν οι σπουδαστές της Ιατρικής και οι γιατροί⁷². Περαιτέρω, οι συγκρούσεις ανάγκασαν τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και τις υπηρεσίες του ΟΗΕ που επιχειρούν στη Σομαλία είτε να μειώσουν είτε να αναστείλουν τις δραστηριότητές τους⁷³. Η Al-Shabaab ανακοίνωσε την απαγόρευση λειτουργίας, στην κεντρική και νότια Σομαλία, του Γραφείου του Προγράμματος του ΟΗΕ για την Ανάπτυξη (UNDP), του Τμήματος Ασφάλειας των Ηνωμένων Εθνών και του Πολιτικού Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών χαρακτηρίζοντας τις σχετικές υπηρεσίες εχθρούς του Ισλάμ⁷⁴. Στις αρχές του 2010 ανέστειλε την επιχειρησιακή του δράση στη νότια και κεντρική Σομαλία το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα του ΟΗΕ εξαιτίας των απειλών, των αποπειρών εκβιασμού και του εκφοβισμού του προσωπικού του⁷⁵.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, κίνδυνο δίωξης διατρέχουν λόγω των (αποδιδόμενων) πολιτικών πεποιθήσεων αλλά και της εθνοτικής/φυλετικής καταγωγής τους και της θρησκείας τους⁷⁶ οι Σομαλοί πολίτες που είναι μέλη της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης ή που συνδέονται με τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και / ή τις Ένοπλες Δυνάμεις της Αιθιοπίας ή έχουν υποστηρίξει και συνδράμει τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, τις Ένοπλες Δυνάμεις της Αιθιοπίας ή την Αποστολή της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία. Ωστόσο, στις περιπτώσεις των μελών της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης επιβάλλεται η εξέταση των ισχυρισμών ασύλου υπό το φως των ρητρών αποκλεισμού, ιδίως όταν οι ενδιαφερόμενοι επικαλούνται τη συμμετοχή τους στις ένοπλες δυνάμεις ή στις δυνάμεις ασφαλείας⁷⁷.

⁷² Integrated Regional Information Network (IRIN), *Somalia: It is as if they want to kill any hopes of a better future*, 3.12.2009 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b1e0e061e.html>), που αναφέρεται σε βομβιστική επίθεση αυτοκτονίας στο ξενοδοχείο Shamo όπου σκοτώθηκαν τρεις υπουργοί της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και περίπου πενήντα πολίτες σε επίθεση αυτοκτονίας σε τελετή απονομής πτυχίων αποφοίτων της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Benadir του Mogadishu. Amnesty International, *No end in sight: The ongoing suffering of Somalia's civilians*, 25.3.2010, p.5 (<http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR52/003/2010/en/6d0c975e-c16e-4974-a9ec-645d9a6aa5f2/afr520032010en.pdf>) όπου αναφέρεται δήλωση της οργάνωσης Al-Shabaab, που χαρακτηρίζει «επιτυχία την επίθεση» κατά νοσοκομείου της Ειρηνευτικής Δύναμης της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία (ANISOM) που προκάλεσε το θάνατο γιατρών και τους γιατρούς της ANISOM «εχθρούς». Βλέπε επίσης CNN, *Violent extremists calling fighters to Somalia*, 27.4.2010 (<http://edition.cnn.com/2010/WORLD/africa/04/27/somalia.al.shabaab/index.html?hpt=T1>). Στη βάση της Αφρικανικής Ένωσης παρασχέθηκε στους πολίτες η δυνατότητα πρόσβασης στο στρατιωτικό νοσοκομείο προκειμένου να αντιμετωπιστεί η έλλειψη ιατρικών υπηρεσιών. Όταν εξαντλήθηκαν τα φάρμακα ακόμα και οι ανίατοι ασθενείς πέταξαν τις ιατρικές συνταγές φοβούμενοι μήπως χαρακτηριστούν «προδότες» εάν συλλαμβάνονταν με παρόμοια τεκμήρια στην κατοχή τους.

⁷³ Freedom House, *Freedom in the World 2009 – Somalia*, 16 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a645283c.html>

⁷⁴ BBC News, *Somali Islamists ban UN agencies*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8159574.stm>

⁷⁵ United Nations Radio, *WFP is forced to suspend operations in Somalia*, 5 January 2010, <http://www.unmultimedia.org/radio/english/detail/88510.html>

⁷⁶ Σε ένα πρόσφατο περιστατικό, τον Οκτώβριο του 2009, στη Merka, λιθοβολήθηκαν έως θανάτου δύο άντρες κατηγορούμενοι για κατασκοπία, http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/1072592.stm

⁷⁷ Βλέπε [Αποκλεισμό από τη Διεθνή Προστασία](#) για περισσότερες λεπτομέρειες.

β) Πρόσωπα που θεωρούνται παραβάτες των Ισλαμικών Νόμων ή Διαταγμάτων

Αναφέρεται ότι, στη νότιο και κεντρική Σομαλία πολλοί πολίτες ζουν με το φόβο να χαρακτηριστούν παραβάτες των διαταγμάτων της Shabaab⁷⁸. Η Al-Shabaab έχει ιδρύσει ισλαμικά δικαστήρια και έχει εκδώσει διατάγματα που περιορίζουν κάθε κοινωνική συμπεριφορά που θεωρεί ότι παραβιάζει τον Ισλαμικό Νόμο, συμπεριλαμβανομένων της απαγόρευσης της μουσικής και του χορού στους κοινόχρηστους χώρους⁷⁹, της χρήσης του φυτού *khat*⁸⁰ και της λειτουργίας των κινηματογράφων. Περαιτέρω, επιβάλλονται η τήρηση των ωρών της προσευχής και η κατάλληλη ενδυμασία στις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένης της hijab (κάλυμμα της κεφαλής)⁸¹. Αναφέρεται ότι η Al-Shabaab απειλεί τους νεαρούς άντρες που ασχολούνται με το ποδόσφαιρο ή άλλα αθλήματα⁸². Επίσης, απαγόρευσε τα κουδούνια στα σχολεία, με το σκεπτικό ότι αποτελούν χριστιανική πρακτική⁸³. Η Al-Shabaab ανακοίνωσε κυρώσεις για τους πολίτες που αρνούνται να συμμορφωθούν με τους προαναφερόμενους νόμους⁸⁴. Οι διαδικασίες των ισλαμικών δικαστηρίων⁸⁵ και οι ποινές που επιβάλλουν χαρακτηρίζονται σκληρές και αντιφατικές⁸⁶, όπως για πα-

⁷⁸ CNN, *Violent extremists calling fighters to Somalia*, 27 April 2010, <http://edition.cnn.com/2010/WORLD/africa/04/27/somalia.al.shabaab/index.html?hpt=T1>

⁷⁹ IASC *Protection Cluster Monthly Report*, April 2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

⁸⁰ Reuters, *Somalis Protest Against Al Shabab, Kenyans Taken*, 25 March 2009, http://www.reuters.com/article/idUSLP972817.CH_2400, IASC *Protection Cluster Monthly Report*, March 2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

⁸¹ Σε πολλές περιοχές, οι αξιωματούχοι της Al-Shabaab απαιτούν από τις γυναίκες να φορούν ένα ιδιαίτερα βαρύ τύπο abaya, δηλαδή μια παραδοσιακή ισλαμική ενδυμασία που καλύπτει όλο το σώμα με εξαίρεση το ποσώπο, τα χέρια και τα πόδια. Οι γυναίκες που δεν συμμορφώνονται συλλαμβάνονται, μαστιγώνονται δημοσίως ή υφίστανται και τις δύο τιμωρίες. Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19 April 2010, 1-56432-621-7, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

⁸² Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19 April 2010, 1-56432-621-7, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

⁸³ CNN, *Violent extremists calling fighters to Somalia*, 27 April 2010, <http://edition.cnn.com/2010/WORLD/africa/04/27/somalia.al.shabaab/index.html?hpt=T1>

⁸⁴ IASC *Protection Cluster Monthly Report*, April 2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

⁸⁵ UN Security Council, *Report of the Secretary General on Somalia pursuant to Security Council Resolution 1863* (2009), S/2009/210, 16.4.2009 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f1723c2.html>). Σύμφωνα με την έκθεση «τεκμηριώνονται σε ορισμένες περιοχές της χώρας οι αυθαίρετες συλλήψεις και κρατήσεις, συμπεριλαμβανομένων των παρατεταμένων περιόδων στέρησης της προσωπικής ελευθερίας πριν την αρχική προσαγωγή ενώπιον των δικαστηρίων και των εκτελέσεων που διατάσσουν τα ισλαμικά δικαστήρια».

⁸⁶ Στις αρχές Απριλίου 2009, οι δυνάμεις της Al-Shabaab αποκεφάλισαν μαχητή των τοπικών αντάρτικων δυνάμεων της Jamame, Lower Juba και κρέμασαν το κεφάλι σε δημόσιο χώρο για παραδειγματισμό. Το περιστατικό αυτό συνέβη μετά από συγκρούσεις δυνάμεων της Al-Shabaab με τοπικούς αντάρτες που αρνήθηκαν να συμμορφωθούν με την απαγόρευση του *khat*, της οπλοφορίας, της μουσικής και του χορού σε δημόσιους χώρους. Τουλάχιστον άλλοι δύο άνθρωποι σκοτώθηκαν και πέντε τραυματίστηκαν, βλέπε Mareeg News, *Al-Shabab Beheads a Man in Southern Town*, 5 April 2009 (<http://www.mareeg.com/fidsan.php?sid=11343&tirsan=3>), Garowe Online, *Armed Youngsters Reject Al Shabab Order, Fighting Erupts*, 5 April 2009 (http://www.garoweonline.com/artman2/publish/Somalia_27/Somalia_Armed_youngsters_reject_Al_Shabaab_order_fighting_erupts.shtml)

ράδειγμα οι ακρωτηριασμοί στους οποίους καταδικάστηκαν ένοχοι κλοπών⁸⁷. Επίσης, ιδιαίτερα προβληματικές είναι κάποιες ερμηνείες του Ισλαμικού Νόμου. Μερικά σκανδαλώδη παραδείγματα της περιοχής Kismayo είναι η καταδίκη για μοιχεία σε θάνατο δια λιθοβολισμού 14χρονου κοριτσιού, θύματος ομαδικού βιασμού και η εκτέλεση στρατιωτικού διοικητή, που χαρακτηρίστηκε «Murtadiin» (αποστάτης) επειδή συνεργαζόταν με τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και, κατ' επέκταση, με τους «χριστιανούς» Αιθίοπες⁸⁸.

Εκτός από τις αποφάσεις που εκδίδουν τα *ισλαμικά* δικαστήρια, το σεβασμό των διαταγμάτων συμπεριφοράς επιβάλλουν και οι αντάρτες. Για παράδειγμα, στην περιοχή Bayhdaba, επέβαλαν πρόστιμα ή πυροβόλησαν πολίτες που δεν παρέστησαν στην προσευχή ή δεν συμμορφώθηκαν με την υποχρεωτική παρουσία στην προσευχή πέντε φορές ημερησίως⁸⁹.

Αναφέρεται ότι, οι απειλές των Hizbul al Islam και al-Shabaab εξανάγκασαν τον Απρίλιο του 2010 δέκα τέσσερις ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, που εξέπεμπαν από την πρωτεύουσα Mogadishu, να σταματήσουν να αναμεταδίδουν μουσική⁹⁰.

Η απαίτηση να φορούν οι γυναίκες τη *hijab* συνοδεύεται από ακραία μέτρα. Για παράδειγμα, πρόσφατα, στην πρωτεύουσα Mogadishu συνελήφθησαν και μαστιγώθηκαν διακόσιες γυναίκες επειδή δεν είχαν καλυμμένο το κεφάλι τους, ενώ στα βόρεια της πόλης άλλες γυναίκες μαστιγώθηκαν επειδή φορούσαν στηθόδεσμο, συνήθεια που παραβιάζει τους ισλαμικούς κανόνες⁹¹. Στη Jowhar, οι έγγαμες γυναίκες των οποίων οι σύζυγοι ή πατέρες αδυνατούσαν να καταβάλουν το αντίτιμο αγοράς της *χιτζάμπ*, εξαναγκάστηκαν να χωρίσουν τους συζύγους τους και να τελέσουν εκ νέου γάμο με μέλη της Al-Shabaab. Τα ανώτερα στελέχη της Al-Shabaab καταδίκασαν αυτές τις πρακτικές, που τελικώς εξέλιπαν. Όμως, τα προαναφερόμενα παραδείγματα αναδεικνύουν πώς μπορεί να είναι ακραία και καταχρηστικά τα προαναφερόμενα διατάγματα όταν εφαρ-

⁸⁷ Amnesty International, *Amputations carried out on four young men in Somalia*, 25 June 2009 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a48858ca.html>), Amnesty International, *Somali armed group Al-Shabab should not carry out amputations*, 22 June 2009 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a433c8cc.html>)

⁸⁸ IRIN, *Analysis: Who is fighting whom in Somalia*, 2 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4aa0c1955.html>

⁸⁹ Στις 17 Απριλίου δολοφονήθηκε ένας άντρας από αντάρτες της Al-Shabaab επειδή παρέλειψε να συμμορφωθεί με αυτόν το νόμο. Βλέπε, *IASC Somalia PMN*, 24 April 2009 <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>, Garowe Online, *Al Shabab arrest 25 young people in Baidoa*, 15 April 2009, <http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5jpfM3BENxHqZITDuzNsPHTQJPWkg>

⁹⁰ CNN, *Somali stations air animal noises to protest extremists' music ban*, 13 April 2010, <http://edition.cnn.com/2010/WORLD/africa/04/13/somalia.radio/index.html?hpt=T2>

⁹¹ *No end in sight: The ongoing suffering of Somalia's civilians*, 25 March 2010 p.10 (<http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR52/003/2010/en/6d0c975e-c16e-4974-a9ec-645d9a6aa5f2/afR520032010en.pdf>) για αναλυτικά στοιχεία για τα περιστατικά αυτά που έλαβαν χώρα τον Οκτώβριο του 2009.

μόζονται από τους νεαρότερους μαχητές της οργάνωσης⁹². Σε κάποιες περιοχές τα διατάγματα της Al-Shabaab προκάλεσαν την εξέγερση των αντάρτικων ομάδων, συμπεριλαμβανομένης της ASWJ⁹³, με αποτέλεσμα να ξεσπάσουν ένοπλες συγκρούσεις με την Al-Shabaab.

Ενόψει των ανωτέρω, κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, διατρέχουν κίνδυνο δίωξης λόγω των (αποδιδόμενων) πολιτικών και/ή θρησκευτικών τους πεποιθήσεων τα πρόσωπα που δεν συμμορφώνονται με τους θρησκευτικούς κανόνες, που έχουν επιβάλει ισλαμικές ομάδες ανταρτών στις περιοχές που ελέγχουν (πρόκειται για όλες τις περιοχές πλην των ελεγχόμενων από τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και την Αποστολή της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία τμημάτων της πρωτεύουσας Mogadishu), ειδικά όταν διαπιστώνεται ότι η παραβατική τους συμπεριφορά δεν είναι συμπτωματική/ακούσια.

γ) Μέλη της κοινωνίας των πολιτών (υπερασπιστές των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εργαζόμενοι σε οργανώσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας) και δημοσιογράφοι

Εκτός από τους αναφερόμενους στο υπο-κεφάλαιο (α) λόγους, στην κεντρική και νότια Σομαλία οι ισλαμικές ανταρτικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των Al-Shabaab και Hizbul Islam, στοχοποιούν τους δημοσιογράφους και τα μέλη της κοινωνίας των πολιτών ή τους εργαζόμενους των ανθρωπιστικών οργανώσεων που είναι γνωστό ότι ενημερώνουν την παγκόσμια κοινότητα για τις συγκρούσεις που μαίνονται στη Σομαλία ή που εκφράζουν κριτικές απόψεις για την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα. Όλα τα εμπόλεμα μέρη θεωρούν μορφή προδοσίας τη μετάδοση ειδήσεων για τις συγκρούσεις και τα θέματα ασφάλειας ενώ οι Al-Shabaab και Hizbul Islam εξαπολύουν συνεχώς επιθέσεις σε όλα τα ανεξάρτητα μέσα μαζικής ενημέρωσης⁹⁴.

⁹² Ως προς την υποχρέωση των γυναικών να καλύπτουν το κεφάλι τους, αναφέρεται ότι διατάχθηκε η κράτηση μερικών εσωτερικά εκτοπισμένων γυναικών, που αδυνατούσαν να αγοράσουν την κατάλληλη ενδυμασία (που κοστίζει 400.000 σελίνια Σομαλίας) εντός της προθεσμίας, έως την απόλυσή τους με εγγυοδοσία με μέριμνα άρρενα συγγενή τους. Βλέπε *IASC Somalia PMN*, 24 April 2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

⁹³ Η Ahlu Sunna Waljama είναι αίρεση του σουφισμού και θεωρείται ότι ενστερνίζεται μετριοπαθέστερη ερμηνεία του Ισλάμ σε σχέση με την οργάνωση Al-Shabaab. Προσχώρησε στις μάχες στα τέλη Δεκεμβρίου 2008 και εκδίωξε την Al-Shabaab από τις πόλεις Guri-Eil και Dusamareb της περιφέρειας Galgadud. Σήμερα, ελέγχει όλη την περιφέρεια Galgadud της κεντρικής Σομαλίας. Βλέπε IRIN, *Analysis: Who is fighting whom in Somalia*, 2 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4aa0c1955.html>

⁹⁴ International Federation for Human Rights, *Observatory for the Protection of Human Rights Defenders, Annual Report 2009 - Somalia*, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a5f300f23.html>

Οι δημοσιογράφοι αντιμετωπίζουν εκφοβισμούς, αυθαίρετες συλλήψεις, κρατήσεις και καταδίκες χωρίς δίκαιη δίκη⁹⁵. Το 2008, σκοτώθηκαν μόνο δύο δημοσιογράφοι⁹⁶. Το 2009 σκοτώθηκαν εν ώρα εργασίας εννιά δημοσιογράφοι⁹⁷. Απειλές και εκφοβισμούς συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν οι ραδιοφωνικοί σταθμοί και άλλα μέσα ενημέρωσης⁹⁸. Αρκετοί ραδιοφωνικοί σταθμοί σταμάτησαν να λειτουργούν ή αναγκάστηκαν να τροποποιήσουν τον τρόπο μετάδοσης των ειδήσεων⁹⁹, για παράδειγμα μετά από διάταγμα που εξέδωσε το Σεπτέμβριο του 2009 η Al-Shabaab, με το οποίο απαγορεύθηκε η μετάδοση πληροφοριών σε βάρος της οργάνωσης σε δύο πόλεις της περιοχής Gedo και θεσπίστηκε η ποινή του θανάτου για κάθε δημοσιογράφο ή επιχείρηση μέσω μαζικής ενημέρωσης που παραβιάζει τις διατάξεις του¹⁰⁰.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, διάφορες φατρίες στοχοποιούν τους δημοσιογράφους που θεωρείται ότι είναι πολιτικά καθοδηγούμενοι. Ακόμη και η διεξαγωγή συνέντευξης ή η επικοινωνία με κάποια από τα εμπόλεμα μέρη αρκούν για τη δημιουργία παρόμοιας αντίληψης¹⁰¹.

⁹⁵ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9 March 2009, p. 17, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>

⁹⁶ Committee to Protection Journalists, *42 journalists killed in 2008*, <http://cpj.org/killed/2008/>

⁹⁷ Committee to Protection Journalists, *Attacks on the Press 2009: Somalia*, 16.2.2010 (<http://cpj.org/2010/02/attacks-on-the-press-2009-somalia.php>). Στην έκθεση παρατίθεται η δήλωση πρώην υπουργού Τύπου κατά τον οποίον «οι αντάρτες σκοτώνουν τους δημοσιογράφους λόγω της επαγγελματικής τους ιδιότητας». Βλέπε επίσης, Amnesty International, *Somali journalist captured by al-Shabaab must be released*, 23.2.2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ba9d83ec.html>).

⁹⁸ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia pursuant to Security Council resolution 1872 (2009)*, S/2009/503, 2 October 2009, (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acddae92.html>), Βλέπε επίσης Committee to Protect Journalists, *Attacks on the Press 2009 - Somalia*, 16 February 2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b7bc2de37.html>), Committee to Protect Journalists, *Somalia: Al-Shabaab abducts reporter*, 22 February 2010 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9658f91a.html>)

⁹⁹ National Union of Somali Journalists, *Private Radio Station Closed Down*, 9 April 2009, <http://www.nusoj.org/223/private-radio-station-closed-down>,

AFP Media, *Somali Hardline Group Detains Three Journalists*, 27.4.2009,

http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5iDefBSQq7CUxfk6WKdTvu8_HI_PQ,

Islamic Militia Detain Somali Journalist, 19.4.2009,

http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5g1_crhBugCtAQRPEYBjX8TPQsf6w,

Garowe Online, *Somalia: Journalist Detained by Al Shabab Released Unharmed*, 19.4.2009,

http://www.garoweonline.com/artman2/publish/Somalia_27/Somalia_Journalist_detained_by_Al_Shabaab_released_unharmed.shtml,

Garowe Online, *Somalia: Al Shabab Release Journalists, But Buan Music and Girl Workers*, 28 April 2009,

http://www.garoweonline.com/artman2/publish/Somalia_27/

¹⁰⁰ *No end in sight: The ongoing suffering of Somalia's civilians*, 25 March 2010 p.6 <http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR52/003/2010/en/6d0c975e-c16e-4974-a9ec-645d9a6aa5f2/af520032010en.pdf>, για τις ανακοινώσεις στις πόλεις Belet-Hawo και Bardhere βλέπε το κεφάλαιο *Threats to Journalists*

¹⁰¹ Committee to Protect Journalists, *Reporter dies of gunshot injuries; 4th fatality this year*, 26 May 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a840bc32d.html>. Βλέπε επίσης, Committee to Protect Journalists, *Reporter killed in Mogadishu; third Somali fatality this year*, 22.5.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a1d5d7d28.html> IRIN, *Somalia: No one left to tell the story*, 10 June 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a3b589b2.html>, Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, S/2009/373, 20 July 2009, p. 11, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a71600b2.html>, UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the*

Μετά το 2008, επιδεινώθηκε η κατάσταση των εργαζομένων στις οργανώσεις παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας στη Σομαλία. Θύματα αρπαγής ήσαν διεθνείς και Σομαλοί υπάλληλοι, συμπεριλαμβανομένων δύο υπαλλήλων του γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην πρωτεύουσα Mogadishu που στοχοποιήθηκαν τον Ιούνιο του 2008¹⁰². Στις 6.8.2008 δολοφονήθηκε ο επικεφαλής του γραφείου του Προγράμματος του ΟΗΕ για την Ανάπτυξη που λειτουργεί στην πρωτεύουσα Mogadishu¹⁰³. Σύμφωνα με το γραφείο Συντονισμού της Έκτακτης Ανθρωπιστικής Βοήθειας του ΟΗΕ το 2008 και το 2009 σκοτώθηκαν σαράντα επτά υπερασπιστές των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εργαζόμενοι σε αποστολές παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας¹⁰⁴. Το 2009, συνεχίστηκαν οι δολοφονίες μελών της κοινωνίας των πολιτών¹⁰⁵. Από τον Ιανουάριο του 2009, έχουν σκοτωθεί επτά εργαζόμενοι σε αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας και έχουν απαχθεί άλλοι επτά¹⁰⁶. Σε καθεστώς ομηρίας βρίσκονται συνολικά δέκα έξη εργαζόμενοι αποστολών ανθρωπιστικής βοήθειας, κάποιιοι από το 2008¹⁰⁷. Ιδιαίτερη πίεση βιώνουν οι εθνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις ενώ κάποιες αναγκάστηκαν να σταματήσουν τη λειτουργία τους¹⁰⁸ υπό το βάρος των κατηγοριών της Al-Shabaab ότι είναι πράκτορες των δυτικών κυβερνήσε-

situation in Somalia, S/2009/132, 9 March 2009, p. 17, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>, εκθέσεις οργανώσεων προστασίας των αμάχων και σημαντικών δημοσιογραφικών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένου του Garowe Online, *Horn Afrik's second director assassinated since 2007*, 4 February 2009, http://www.garoweonline.com/artman2/publish/Somalia_27/Somalia_HornAfrik_s_second_director_assassinated_since_2007.shtml, National Union of Somali Journalists, *Prominent Somali Journalist Assassinated in Mogadishu*, 4 February 2009, <http://www.nusoj.org/211/prominent-somali-journalist-assassinated-in-mogadishu>, *Somali radio director stabbed; second journalist attacked in four days*, 9 February 2009, http://www.garoweonline.com/artman2/publish/Press_Releases_32/Somali_radio_director_stabbed_second_journalist_attacked_in_four_days.shtml, All Africa, *Provincial Radio Station Director Seriously Injured in Stabbing By Rival Clan Member*, 9 February 2009, <http://allafrica.com/stories/200902091404.html>, Mareeg, *Somali journalist stabbed; 2nd attack in a week*, 8 February 2009, <http://www.mareeg.com/fidsan.php?sid=10408&tirsan=3>, Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Somalia: Journalists under fire*, 21.4.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bd53f871a.html>

¹⁰² Ο Hassan Mohammed Ali απολύθηκε στις 28.8.2008. Βλέπε UNHCR, *Abductors release UNHCR's Mogadishu office chief unharmed*, 28 August 2008, <http://www.unhcr.org/news/NEWS/48b6ca512.html>

¹⁰³ IASC, *IASC Somalia PMN*, 11 July 2008, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docid=1092094>

¹⁰⁴ Amnesty International, *Fatal Insecurity: Attacks on aid workers and rights defenders in Somalia*, 6 November 2008, p. 1, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4913f9ce2.html>, Βλέπε επίσης, Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19 April 2010, 1-56432-621-7, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

¹⁰⁵ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9 March 2009, p. 17, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>. Βλέπε επίσης, IRIN, *Somalia: Team to investigate Mogadishu*, 7 December 2009, <http://www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=87350>, όπου περιγράφεται το περιστατικό έκρηξης βόμβας σε τελετή αποφοίτησης, στις 3.12.2009, που προκάλεσε το θάνατο πολλών ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων τριών υπουργών της κυβέρνησης.

¹⁰⁶ Βλέπε για παράδειγμα, Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19 April 2010, 1-56432-621-7, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

¹⁰⁷ UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the Situation of Human Rights in Somalia*, Shamsul Bari, A/HRC/12/44, 17 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acb4abc2.html>

¹⁰⁸ *No end in sight: The ongoing suffering of Somalia's civilians*, 25 March 2010 p.9 <http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR52/003/2010/en/6d0c975e-c16e-4974-a9ec-645d9a6aa5f2/afr520032010en.pdf>

ων, ειδικά όσες ασχολούνταν με την υπεράσπιση, την παρακολούθηση και την έκδοση εκθέσεων για την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα¹⁰⁹. Στις αρχές του 2010 το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα αναγκάστηκε να αναστείλει τη διανομή τροφίμων στις περισσότερες περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας επειδή το προσωπικό του υπήρξε στόχος απειλών, αποπειρών εκβιασμού και εκφοβισμού¹¹⁰.

Ενόψει των ανωτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι κινδυνεύουν οι δημοσιογράφοι, τα μέλη της κοινωνίας των πολιτών και οι εργαζόμενοι σε αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας λόγω των (αποδιδόμενων) πολιτικών πεποιθήσεων αλλά και της εθνοτικής / φυλετικής καταγωγής τους και της θρησκείας τους.

δ) Μέλη μειονοτικών φυλών

Στο παράρτημα του παρόντος εγγράφου παρατίθεται κατάλογος των μειονοτικών φυλετικών ομάδων της Σομαλίας. Η θέση του Σομαλού στο φυλετικό σύστημα της «κυρίαρχης» ομάδας, που συνδέεται με τις βόρειες ομάδες νομάδων (*Samaal*), εξακολουθεί να είναι το πρωταρχικό στοιχείο που καθορίζει τις κοινωνικές του σχέσεις, την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και σε άλλα αστικά και πολιτικά δικαιώματα¹¹¹. Επομένως, το καθεστώς ενός προσώπου ως μέλους μειονοτικής ομάδας¹¹² αυξάνει τον κίνδυνο κακομεταχείρισης¹¹³. Όμως, όπως σημειώνεται στη συνέχεια, στο υπο-κεφάλαιο Δ, είναι αποδυναμωμένη η διαθεσιμότητα της φυλετικής προστασίας για τα μέλη των φυλετικών ομάδων που είναι πλειοψηφία.

¹⁰⁹ IASC Protection Cluster Monthly Report, April 2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>. Βλέπε επίσης, Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19 April 2010, 1-56432-621-7, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

¹¹⁰ United Nations Radio, WFP is forced to suspend operations in Somalia, 5 January 2010, <http://www.unmultimedia.org/radio/english/detail/88510.html>

¹¹¹ G. Prunier, *Somalia: Civil War, Intervention and Withdrawal (1990-1995)*, Refugee Survey Quarterly Vol. 15(1), 1996, p. 36.

¹¹² Βλέπε στο Παράρτημα του παρόντος εγγράφου [Φυλές της Σομαλίας, Εθμικό Δίκαιο, Κοινωνικά Πρότυπα και Δομές](#)

¹¹³ *Refugee Appeal Nos. 76335 & 76364*, New Zealand Refugee Status Appeals Authority, 29 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ad4a5c92.html>

Οι μειονοτικές φυλετικές ομάδες της νότιας και κεντρικής Σομαλίας είναι: Ashraf¹¹⁴, Midgan, Bantu¹¹⁵, Bravenese¹¹⁶, Bajuni¹¹⁷, Rerhamar, Eyle, Galgala, Tumul, Yibir, Gaboye¹¹⁸, Hamar Hindi και Oromos¹¹⁹. Αυτές οι μειονοτικές φυλετικές ομάδες είναι ευάλωτες γιατί δεν διαθέτουν στρατιωτικά μέσα άμυνας και γενικά δεν απολαμβάνουν την προστασία των πολεμάρχων και των ανταρτών των ευρύτερων φυλετικών ομάδων¹²⁰. Έτσι, στο περιβάλλον ανομίας που επικρατεί στη νότια και κεντρική Σομαλία είναι εκτεθειμένοι σε αυξημένο κίνδυνο βιασμών, επιθέσεων, αρπαγών και κατάσχεσης της ακίνητης και κινητής περιουσίας τους¹²¹. Αναφέρεται ότι είναι περιορισμένη η επιμειξία μεταξύ των μειονοτικών και των πλειοψηφουσών φυλετικών ομάδων. Επίσης, αναφέρεται ότι ήσαν στόχος απειλών οι εκπρόσωποι των μειονοτικών φυλετικών ομάδων, όπως για παράδειγμα οι υπερασπιστές των δικαιωμάτων του ανθρώπου¹²².

Οι εσωτερικά εκτοπισμένοι των μειονοτικών φυλετικών ομάδων αντιμετωπίζουν σε όλες τις περιοχές της Σομαλίας καθημερινές απειλές, όπως είναι οι δολοφονίες, οι επιθέσεις κατά της προσωπικής τους ακεραιότητας, οι κλοπές και οι βιασμοί, χωρίς τη δυνατότητα νομικής προστα-

¹¹⁴ *Salah Sheekh v. The Netherlands*, Council of Europe: European Court of Human Rights, 11 January 2007, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/45cb3dfd2.html> Το Δικαστήριο έκρινε ότι τα μέλη μειονοτικών φυλετικών ομάδων στοχοποιούνται επειδή ανήκουν σε μειονότητες και επομένως είναι γνωστό ότι δεν απολαμβάνουν μέσω προστασίας.

¹¹⁵ *Refugee Appeal No. 76062*, New Zealand Refugee Status Appeals Authority, 15 October 2007, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4742c1312.html> «Η Αρχή καταλήγει ότι ο προσφεύγων, ως πρόσωπο που ανήκει στη φυλή Bantu που συνδέεται με μειονοτική φυλετική ομάδα της Σομαλίας, έχει περιορισμένη δυνατότητα προστασίας από τις διακρίσεις που ενδεχομένως αντιμετωπίζει λόγω της φυλετικής του καταγωγής. Αυτή η διάκριση μεταχείριση εκδηλώνεται με τη μορφή των δολοφονιών, βασανιστηρίων, αρπαγών και κατάσχεσης της κινητής και ακίνητης περιουσίας σε καθεστώς ατιμωρησίας των δραστών. Παρότι ο προσφεύγων δεν υπέστη τις προαναφερόμενες διώξεις επειδή διέφυγε από τη Σομαλία σε νεαρή ηλικία, οι συστηματικές παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχουν διαποτίσει τις βάσεις της φυλετικής δομής της ίδιας της σομαλικής κοινωνίας».

¹¹⁶ Βλέπε *MN (Town Tunnis Regarded as Bravenese) Somalia* CG [2004] UKIAT 00224, United Kingdom Immigration Appellate Authority, 16 August 2004, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/46836b140.html>

¹¹⁷ Πρόκειται για μειονοτική φυλή, που ζει γενικά σε κοινότητες ψαράδων στις παράκτιες περιοχές της νοτίως του Kismayo Σομαλίας, συμπεριλαμβανομένων των νήσων Kogama, και βόρειο-ανατολικά της Κένυας. Αδυνατούν να εξασφαλίσουν προστασία μέσω ομάδων ανταρτών και υφίστανται σοβαρές διώξεις. Δεδομένης της ακυβερνησίας και της απουσίας έννομης τάξης που επικρατούν στη νότια και κεντρική Σομαλία, ο Σομαλός Bajuni εμπίπτει στο προστατευτικό καθεστώς της Σύμβασης για το Καθεστώς των Προσφύγων. *Secretary of State for the Home Department*, [2009] CSIH 78, Court of Session (Scotland), 12 October 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ae1736c2.html>

¹¹⁸ Refugee Documentation Centre (Ireland), *Somalia: Information regarding the treatment of the Bajuni clan in Somalia*, Q11219, 13 November 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b029f96f.html>

¹¹⁹ UK Border Authority, *Country of Origin Information report: Somalia*, 13 November 2009, p94 and 96, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1259238050_somalia-161109.pdf

¹²⁰ Βλέπε στο Παράρτημα του παρόντος εγγράφου [Φυλές της Σομαλίας, Εθνικό Δίκαιο, Κοινωνικά Πρότυπα και Δομές](#)

¹²¹ Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities 2008 – Somalia*, 11 March 2008, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48a7ead82.html>

¹²² Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2009 – Somalia*, 16 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a66d9a64b.html>

σίας, είτε στο πλαίσιο της θεσμικής δικαιοσύνης είτε στο πλαίσιο του εθιμικού νομικού συστήματος. Έτσι, στοχοποιούνται σε κλίμα ατιμωρησίας των δραστών.

Τα μέλη ορισμένων μειονοτικών φυλετικών ομάδων, όπως είναι οι Midgan, Tumul και Yibir, που στο παρελθόν διέμεναν κοντά ή μαζί με φυλές που αποτελούν την πλειοψηφία μπορεί να απευθύνουν έκκληση για προστασία σε αυτές τις πλειοψηφούσες φυλές, εφόσον ιστορικά διατηρούν δεσμούς με αυτές¹²³. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την κατάρρευση των φυλετικών μηχανισμών προστασίας λόγω των συνεχιζόμενων συγκρούσεων, τα μέλη των πλειοψηφουσών φυλετικών ομάδων ενδέχεται να αδυνατούν να στηρίζονται στην προστασία αυτής της μορφής, οπότε είναι επισφαλής η κατάσταση και των μειονοτικών φυλετικών ομάδων¹²⁴.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, στη νότια και κεντρική Σομαλία διατρέχουν κίνδυνο δίωξης τα μέλη των μειονοτικών φυλετικών ομάδων, λόγω της εθνοτικής/φυλετικής καταγωγής τους (ειδικά εάν δεν ανήκουν σε κάποια φυλετική ομάδα).

ε) Αναγκαστική στρατολόγηση νεαρών πολιτών

Αναφέρεται ότι είναι αυξανόμενος ο αριθμός των νεαρών αντρών που διαφεύγουν από τη νότια και κεντρική Σομαλία, επειδή φοβούνται τη βίαιη στρατολόγησή τους από διάφορες αντάρτικες ομάδες που συμμετέχουν στις συγκρούσεις¹²⁵.

Αναφέρεται ότι αποτελεί συνηθισμένο φαινόμενο η αναγκαστική στρατολόγηση¹²⁶, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών. Η UNICEF έχει τεκμηριώσει την εκτεταμένη στρατολόγηση και εκπαίδευση παιδιών, ακόμη και εννέα ετών¹²⁷, κυρίως από τις ισλαμικές ένοπλες ομάδες της αντιπολίτευσης, όπως είναι οι Al-Shabaab και Hizbul Islam, αλλά και από τις δυνάμεις της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης ή της Συμμαχίας της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης. Νεαροί άντρες που έφθαναν στα σύνορα με την Κένυα επικαλούνταν ως λόγο διαφυγής το φόβο

¹²³ Κάποιες φυλές χαρακτηρίζονται «κατεχόμενες κάστες», που έχουν αναλάβει καθήκοντα και εργασίες για λογαριασμό των πλειοψηφουσών φυλών. Επομένως, είναι προς το συμφέρον των πλειοψηφουσών φυλών να προστατεύουν τα μέλη παρόμοιων μειονοτικών φυλών.

Βλέπε, MA (*Galgale - Sab Clan*) Somalia CG [2006] UKIAT 00073, United Kingdom Immigration Appellate Authority, 17 July 2006, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/467f8d9c2.html>

¹²⁴ Βλέπε επίσης, HH & Others (*Mogadishu: Armed Conflict: Risk*) Somalia CG [2008] UKAIT 00022, United Kingdom Asylum and Immigration Tribunal, 28 January 2008, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47dfd9172.html>

¹²⁵ IRIN, *Somalia: Young men running from militia conscription*, 9 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a5aff9e1a.html>

¹²⁶ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9 March 2009, p. 18, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>, IASC PMN Monthly Report, January, February 2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

¹²⁷ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, 20 July 2009, S/2009/373, p. 11, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a71600b2.html>, IASC Protection Cluster Monthly Report, April 2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

της αναγκαστικής στρατολόγησής τους από τις ισλαμικές αντάρτικες ομάδες¹²⁸. Αναφέρεται ότι, η στρατολόγηση, η εκπαίδευση και η χρήση των παιδιών στις ένοπλες συγκρούσεις αναγκάζει τους γονείς τους να μετακινούνται σε άλλες περιοχές της Σομαλίας ή να αναζητούν προστασία σε γειτονικές χώρες¹²⁹.

Αναφέρεται ότι η Al-Shabaab έχει δολοφονήσει συγγενείς των λιποτακτών που δεν συνεργάστηκαν για τον εντοπισμό του καταζητούμενου λιποτάκτη¹³⁰. Επιπλέον, αναφέρεται ότι, δολοφονημένα από τους αντάρτες εντοπίστηκαν από τους γονείς τους παιδιά που είχαν στρατολογηθεί δια της βίας¹³¹.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες η άρνηση των Σομαλών των προσχωρήσουν ή να παραμείνουν στις τάξεις των ισλαμικών αντάρτικων ομάδων εκλαμβάνεται ως έκφραση πολιτικών/θρησκευτικών πεποιθήσεων (αντίθεση στις φονταμενταλιστικές ισλαμικές πεποιθήσεις και / ή υποστήριξη της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης) που τους εκθέτει στον κίνδυνο δίωξης.

στ) Μέλη μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων

Η Σομαλία είναι συμβαλλόμενο μέρος στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Επομένως, δεσμεύεται από τις διατάξεις του που εγγυώνται το προστατευόμενο από το άρθρο 18 δικαίωμα στη θρησκευτική ελευθερία. Περαιτέρω, το άρθρο 14 του Μεταβατικού Ομοσπονδιακού Χάρτη της χώρας προβλέπει την υποχρέωση της Σομαλίας να αναγνωρίζει και να εφαρμόζει όλα τα διεθνή κείμενα, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών συμβάσεων, στα οποία είναι συμβαλλόμενο μέρος¹³². Το άρθρο 15 ορίζει ότι όλοι οι Σομαλοί είναι ίσοι ενώπιον του νόμου χωρίς διάκριση λόγω φυλής, γέννησης, γλώσσας, θρησκείας, φύλου ή πολιτικών πεποιθήσεων¹³³. Ωστόσο, διαφαίνεται ότι αντιβαίνει στις υπόλοιπες διατάξεις του Μεταβατικού Ομοσπονδιακού Χάρτη και στις σχετικές ρυθμίσεις του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, που προστατεύουν το δικαίωμα στη θρησκευτική ελευθερία, το άρθρο 8 που ορίζει ότι επίσημη θρησκεία του κράτους είναι το Ισλάμ και πηγή του εθνικού δικαίου η Shari'a .

¹²⁸ IRIN, *Somalia: Young men running from militia conscription*, 9 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a5aff9e1a.html> Βλέπε επίσης, *Refugee Appeal No. 76311*, New Zealand Refugee Status Appeals Authority, 18 June 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a5ddbc22.html>

¹²⁹ UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the Situation of Human Rights in Somalia*, Shamsul Bari, A/HRC/12/44, 17 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acb4abc2.html>

¹³⁰ Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19 April 2010, 1-56432-621-7, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

¹³¹ Ibid.

¹³² Άρθρο 14 του Μεταβατικού Χάρτη της Σομαλίας, βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 20.

¹³³ Άρθρο 15 του Μεταβατικού Χάρτη της Σομαλίας, βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 20.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 71 (2) του Χάρτη, το Σύνταγμα της Σομαλίας και οι νόμοι του κράτους εφαρμόζονται σε «όλα τα θέματα που δεν ρυθμίζει και δεν είναι αντίθετα με τον παρόντα Χάρτη»¹³⁴. Το άρθρο 29 του Συντάγματος της Σομαλίας ορίζει: «Καθένας έχει δικαίωμα στην ελευθερία της συνείδησης, της πίστης και της άσκησης των λατρευτικών του καθήκοντα με την επιφύλαξη των περιορισμών που προβλέπει ο νόμος για την προάσπιση των ηθών, της δημόσιας υγείας [και] τάξης».

Στις 10 Μαΐου 2009, η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση υιοθέτησε νόμο για την εφαρμογή του Ισλαμικού Νόμου σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, στην πράξη, η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση δεν έχει την ικανότητα ούτε τους κατάλληλους μηχανισμούς για να διασφαλίσει την ομοιόμορφη εφαρμογή του νόμου σε όλην τη χώρα¹³⁵. Στις περισσότερες περιοχές η δικαστική εξουσία είναι προσκολλημένη σε ένα συνδυασμό του Ισλαμικού Νόμου, του παραδοσιακού και εθιμικού δικαίου (*xeer*) και του ισχύοντος προ του 1991 Ποινικού Κώδικα που είχε υιοθετήσει η κυβέρνηση του Siad Barre¹³⁶.

Τα τελευταία χρόνια, οι ριζοσπαστικές ισλαμικές ομάδες της Σομαλίας εξαπέλυσαν απειλές κατά των χριστιανών και κυρίως των εκχριστιανισθέντων μουσουλμάνων Σομαλών¹³⁷. Οι θρησκευτικές πεποιθήσεις αποτελούν σε πολλές περιπτώσεις την κυριότερη αιτία κακομεταχείρισης¹³⁸. Όμως, επισημαίνεται ότι τα πολιτικά φρονήματα συνδέονται όλο και περισσότερο με τα θρησκευτικά πιστεύω.

Στη νότια και στην κεντρική Σομαλία, οι χριστιανοί και οι εκχριστιανισθέντες Σομαλοί κινδυνεύουν να υποστούν κακομεταχείριση από τις ισλαμικές ομάδες των ανταρτών. Αναφέρεται, ότι οι μαχητές της Al-Shabaab¹³⁹ επιδίδονται σε δολοφονίες, συμπεριλαμβανομένων αποκεφαλι-

¹³⁴ US Department of State, *2009 Report on International Religious Freedom – Somalia*, 26 October 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ae8610ac.html>

¹³⁵ Ibid.

¹³⁶ Ibid.

¹³⁷ Militant Islam Monitor, *Somali Islamists declare: “we will slaughter Christians” – “Somalis are 100% Muslim and will always remain so”*, 17 October 2006, <http://www.militantislammonitor.org/article/id/2474>

¹³⁸ Βλέπε, *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη Θρησκεία ως Λόγο Φόβου Δίωξης στο πλαίσιο εφαρμογής του Άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, 28.4.2004, σε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4090f9794.html>

¹³⁹ Compass Direct, *Convert from Islam Shot Dead*, 20 July 2009, <http://www.compassdirect.org/english/country/somalia/4496/>. Βλέπε επίσης, *The Voices of the Martyrs, Seven Christians beheaded*, 10 July 2009, <http://www.persecution.net/so-2009-07-15.htm>, AGI, *Al-qaeda linked shabaab beheads 7 Christians*, 10 July 2009, http://www.agi.it/english-version/world/elenco-notizie/200907101221-cro-ren0027-somalia_al_qaeda_linked_shabaab_beheads_7_christians, Cf. Reuters, *Somali Islamist hardliners behead 7 people*, 10 July 2009, <http://www.reuters.com/article/idUSLA469466> όπου αναφέρεται ότι κάποιοι ήσαν Χριστιανοί, αλλά άλλοι κατηγορήθηκαν ότι ήσαν κατάσκοποι που ενεργούσαν υπέρ της Ομοσπονδιακής Μεταβατικής Κυβέρνησης.

σμών¹⁴⁰ και πυροβολισμών. Οι ισλαμιστές αντάρτες δεν διακρίνουν μεταξύ των αποστατών μουσουλμάνων και των γεννηθέντων χριστιανών Σομαλών: διαφαίνεται ότι η δολοφονία είναι η τιμωρία των μελών αμφότερων των ομάδων επειδή δεν είναι μουσουλμάνοι¹⁴¹.

Στις ελεγχόμενες από τις ισλαμικές ομάδες των ανταρτών περιοχές αναφέρονται συστηματικά η απαγόρευση λειτουργίας κινηματογράφων, ο εμπρησμός περιπτέρων όπου επωλείτο το ναρκωτικό *khat*, το ξύρισμα των κεφαλιών όσων είχαν δυτικότερη κόμμωση, ο εξαναγκασμός των γυναικών να καλύπτουν καθ' ολοκληρίαν το κεφάλι τους, η άνευ εξαιρέσεων απαγόρευση του καπνίσματος και της μουσικής, η αυστηρή απαγόρευση κάθε συμπεριφοράς που θεωρείται μη ισλαμική, η καταστροφή εκκλησιών, η εκτέλεση των κατηγορούμενων για μοιχεία πολιτών και οι δολοφονίες εξεχόντων Σουφιστών και κληρικών¹⁴². Σύμφωνα με τις διαθέσιμες πληροφορίες, οι προαναφερόμενες πράξεις δεν έπληξαν μόνο τα μέλη των θρησκευτικών μειονοτήτων, αλλά και τους μουσουλμάνους που παραβίασαν την αντίληψη της αποδεκτής ισλαμικής συμπεριφοράς που ενστερνίζονται οι ισλαμικές ομάδες των ανταρτών.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, οι μη μουσουλμάνοι πολίτες ή οι εκχριστιανισθέντες μουσουλμάνοι κινδυνεύουν να υποστούν διώξεις λόγω των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων. Οι μουσουλμάνοι Σομαλοί που κατοικούν σε περιοχές που ελέγχονται από ισλαμικές ομάδες διατρέχουν τον κίνδυνο κακομεταχείρισης εάν επιδίδονται σε απαγορευμένες δραστηριότητες.

ε) Γυναίκες και κορίτσια

Στη νότια και στην κεντρική Σομαλία, οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν έντονες διακρίσεις και κακομεταχείριση¹⁴³. Όπως ήδη αναφέρθηκε στα τέλη του 2008 και το 2009, στις πε-

¹⁴⁰ International Christian Concern, *Islamist extremist behead four Christian orphanage workers in Somalia*, 11.8.2009, <http://www.persecution.org/suffering/newsdetail.php?newscode=10638>

¹⁴¹ International Christian Concern, *Islamist extremist behead four Christian orphanage workers in Somalia*, 10.8.2009 (<http://www.persecution.org/suffering/newsdetail.php?newscode=10638>). Βλέπε επίσης, Compact Direct, *Muslim Militants Slay Long-Time Christian in Somalia*, 18.9.2009, <http://www.compassdirect.org/english/country/somalia/9494/>. Αναφέρεται ότι, στις 15.9.2009, αντάρτες οπαδοί της Al Shabaab πυροβόλησαν και σκότωσαν σε φυλάκιο ελέγχου στην πόλη Merka έναν ηλικιωμένο άντρα, ηλικίας 69 ετών, όταν ανακάλυψαν ότι μετέφερε 26 αντίτυπα της Βίβλου. Βλέπε επίσης, Compass Direct, *Somali Christian Shot Dead near Kenya Border*, 22.8.2009 (<http://www.compassdirect.org/english/country/somalia/4893/>).

¹⁴² US Department of State, *2009 Report on International Religious Freedom – Somalia*, 26.10.2009 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ae8610ac.html>)

¹⁴³ Βλέπε *Refugee Appeal No2. 76335 & 76364*, New Zealand Refugee Status Appeals Authority, September 2009, paras. 62 & 29 (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ad4a5c92.html>) όπου η Αρχή απεφάνθη ότι «η βία που υφίστανται οι γυναίκες στη Σομαλία λόγω του φύλου τους σε συνδυασμό με την απουσία προστασίας τους και την εφαρμογή του Ισλαμικού Νόμου στις περιοχές που ελέγχουν οι Ισλαμιστές δημιουργούν συνθήκες στις οποίες μπορεί να θεωρηθεί ότι γυναίκες αποτελούν ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα». Βλέπε επίσης HM (*Somali Women - Particular Social Group*) *Somalia* [2005] UKIAT 00040, United Kingdom Asylum and Immigration Tribunal, 26 January 2005, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/42c949ca4.html> «Οι γυναίκες στη Σομαλία αποτελούν ιδιαίτερη κοινωνική

ριοχές Jowhar, Bayhdaba και Kismaayo, ήταν ιδιαίτερα αισθητή η τιμωρία των γυναικών που δεν συμμορφώνονταν με τα διατάγματα της Al-Shabaab, για παράδειγμα, με την υποχρέωση να φορούν τη *hijab*. Για να αποτρέψει την εργασία των γυναικών, η Al-Shabaab απαγόρευσε τη λειτουργία όλων των γυναικείων οργανώσεων¹⁴⁴.

Αναφέρεται ότι είναι ευρέως διαδεδομένη η σεξουαλική και η σεξιστική βία τόσο για τον ευρύτερο πληθυσμό της χώρας (που βιώνει τους πρώιμους και εξαναγκαστικούς γάμους, την ενδο-οικογενειακή βία και τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων) όσο και για τις εσωτερικά εκτοπιζόμενες γυναίκες (που επιπρόσθετα βιώνουν σε τακτική βάση την εμπειρία του βιασμού, ειδικά αν είναι μέλη μειονοτικής φυλής). Όπως συμβαίνει με τις περισσότερες πράξεις βίας λόγω φύλου, είναι δύσκολη η επικαιροποίηση ακριβών στατιστικών στοιχείων, κυρίως επειδή τα θύματα διστάζουν να καταγγείλουν τα σχετικά περιστατικά¹⁴⁵. Στην περιοχή Bossaso, αναφέρθηκαν αρκετές περιπτώσεις εξαναγκασμού σε γάμο στην κοινότητα των ασυνόδευτων εκτοπισμένων γυναικών και κοριτσιών που διέμεναν με οικογένειες με τις οποίες δεν είχαν συγγενικούς δεσμούς¹⁴⁶. Στις περιοχές Bossaso και Bayhdaba οι εκτοπισμένες γυναίκες ανέφεραν ότι εξαναγκάζονταν να εκπορνευτούν, όταν μεν ήσαν ασυνόδευτες από τις οικογένειες με τις οποίες διέμεναν όταν δε ήσαν έγγαμες από τους συζύγους τους, προκειμένου να εξασφαλίσουν πόρους για την αγορά του *khat*¹⁴⁷ ή για άλλους σκοπούς¹⁴⁸. Συνεχίζουν να αναφέρονται σε τακτική βάση περιπτώσεις βιασμών, αν και κάποιοι συνεργάτες του Δικτύου Παρακολούθησης της Προστασίας δήλωσαν ότι, στις ελεγχόμενες από την Al-Shabaab περιοχές ο φόβος της τιμωρίας είχε ως απο-

ομάδα όχι μόνον επειδή είναι γυναίκες, αλλά επειδή υφίστανται εκτεταμένες διακρίσεις. Δεύτερο, τα μέτρα διάκρισης στα οποία εκτίθενται οι γυναίκες στη Σομαλία συνίστανται στη θεσμική, δικαστική και αστυνομική ή αντάρτικη διακριτική μεταχείριση από την οποία υποφέρουν όταν αναζητούν προστασία από τις (περιφερειακές ή τοπικές) φυλετικές αρχές. Τρίτον, η σοβαρή βλάβη που αντιμετωπίζουν από τους άρρενες οφείλεται στην περιορισμένη ικανότητα αυτών των αρχών να τις προστατεύσουν. Τέλος, τα μέτρα διάκρισης που αντιμετωπίζουν είναι εκτεταμένα, έντονα και συστηματικά».

¹⁴⁴ ReliefWeb, *Somali rebels close women's organizations*, 2 November 2009, <http://www.reliefweb.int/rw/rwb.nsf/db900SID/VVOS-7XEQ9V?OpenDocument&RSS20=02-P>

¹⁴⁵ UNHCR, *UNHCR Participatory Assessment, Gaalkacyo*, February to March 2007, (έγγραφο μη δημοσιευμένο, διαθέσιμο μόνον από το Γραφείο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη Σομαλία). Βλέπε επίσης παραδείγματα σεξουαλικής βίας που οφείλεται στο φύλο σε: *IASC Protection Cluster Monthly Reports, January to June 2009*, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

¹⁴⁶ *IASC Somalia PMN*, 7th December, 2007, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docid=1096476>

¹⁴⁷ Ήπιο αλλά εθιστικό ναρκωτικό σε μορφή φύλλου, που μασούν στη Σομαλία κυρίως οι άντρες.

¹⁴⁸ *IASC Somalia PMN*, 23 November, 2007, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docid=1096433>, Bay Women's Development Network, *Participatory Assessment in IDP Camps, Bayhdaba*, December 2008 (έγγραφο μη δημοσιευμένο, διαθέσιμο μόνον από το Γραφείο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη Σομαλία)

τέλεσμα τη μείωση των βιασμών που διαπράττονται σε βάρος των εκτοπισμένων που ανήκουν σε μειονοτικές φυλές¹⁴⁹.

Είναι εκτεταμένη η εφαρμογή της πρακτικής του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων: ποσοστό 98% των γυναικών ηλικίας μεταξύ 15 και 49 ετών υφίσταται περιτομή ενώ ποσοστό 78% έχει βιώσει τις πλέον ακραίες μορφές αυτής της επώδυνης πρακτικής. Ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων αυξάνει τη συχνότητα εμφάνισης αιμορραγίας, προκαλεί ανικανότητα προς εργασία για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα, λοιμώξεις και προεκλαμψία, στις οποίες οφείλεται η μητρική θνησιμότητα. Εκτός από τη χαμηλού επιπέδου υγειονομική περίθαλψη, η πρακτική του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων αποτελεί τη βασική αιτία για την οποία οι Σομαλές εξακολουθούν να συγκαταλέγονται σε παγκόσμιο επίπεδο στην ομάδα υψηλού κινδύνου μητρικής θνησιμότητας. Εξειδικευμένο υγειονομικό προσωπικό συμμετέχει μόνο στο ένα τρίτο των γεννήσεων¹⁵⁰.

Στην κοινωνία της Σομαλίας, οι γυναίκες αντιμετωπίζουν ανισότητες και διακρίσεις έναντι των ανδρών τόσο στη δημόσια όσο και στην ιδιωτική σφαίρα¹⁵¹. Σύμφωνα με το εθιμικό δίκαιο (*xeer*) και τις εθιμικές πρακτικές, οι γυναίκες δεν δικαιούνται να εκφράσουν την άποψή τους για τις αποφάσεις που λαμβάνονται στους κόλπους των φυλών. Από τη σκοπιά των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι προβληματικές διάφορες εθιμικές πρακτικές. Το έθιμο *dumaal*, δηλαδή ο γάμος της χήρας με συγγενή του αποθανόντος συζύγου της, εφαρμόζεται οικειοθελώς, χωρίς όμως να αποκλείεται η περίπτωση του εξαναγκασμού της ενδιαφερόμενης¹⁵². Επίσης, οι γυναίκες που είναι θύματα βιασμού μπορεί να εξαναγκαστούν να παντρευτούν με το δράστη – με το σκεπτικό ότι προέχουν η προστασία της φυλής και της τιμής της γυναίκας και η αναζήτηση προίκας από τη φυλή του δράστη, που διαφορετικά θα ήταν δύσκολο να αναζητηθεί. Παραδοσιακά, οι γυναίκες δεν δικαιούνται να κληρονομήσουν την περιουσία του συζύγου τους, ειδικά εάν πρόκειται να εκφύγει από τη φυλή στην οποία αυτός ανήκει. Το κληρονομικό δικαίωμα των γυναικών συνδέεται με το δικαίωμα του αδερφού του αποθανόντος συζύγου να κληρονομήσει τη χήρα (*dumaal*)¹⁵³.

¹⁴⁹ IASC Protection Cluster Monthly Reports, March, April, May 2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>

¹⁵⁰ Τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται σε αυτήν την παράγραφο στηρίζονται σε έκθεση της UNICEF, *Multiple Indicator Cluster Survey (MICS)*, 2006, http://childinfo.org/files/Nationallaunch_Presentation_MISC2006.pdf.

¹⁵¹ World Bank/United Nations, *Somali Joint Needs Assessment: Social Services and Protection of Vulnerable Groups*, August 2006, pp. 81-82, http://www.somali-jna.org/index.cfm?module=ActiveWeb&page=WebPage&s=social_services

¹⁵² Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, pp. 55-56, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>

¹⁵³ Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, pp. 55-56,

Σε μεγάλο τμήμα της νότιας και κεντρικής Σομαλίας, η κατάσταση των γυναικών χαρακτηρίζεται από τη σεξουαλική και σεξιστική βία που υφίστανται και από την απουσία κάθε προστασίας, που επιτείνουν οι αυστηροί κανόνες του Ισλαμικού Νόμου.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, στη νότια και κεντρική Σομαλία, διατρέχουν κίνδυνο δίωξης, ως μέλη ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, πολλές Σομαλές, με τα ειδικότερα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν ¹⁵⁴.

ζ) Παιδιά ¹⁵⁵

Είναι διάφοροι οι λόγοι για τους οποίους εξακολουθούν να κινδυνεύουν τα παιδιά στη Σομαλία. Παρότι δεν υπάρχουν άμεσα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, είναι σοβαρό πρόβλημα η βία που υφίστανται τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένης της παιδικής πορνείας. Στη Σομαλία, τα παιδιά είναι από τα πρώτα θύματα της συνεχιζόμενης κοινωνικής βίας ¹⁵⁶.

Τα μέλη των διαφόρων παραστρατιωτικών ομάδων που δραστηριοποιούνται στη Σομαλία κατηγορούνται για το βιασμό των παιδιών κατά τη διάρκεια συγκρούσεων και για τη διαφυγή τους από τη χώρα. Αναφέρεται ότι, όλα τα εμπόλεμα μέρη στρατολογούν και εκμεταλλεύονται παιδιά ¹⁵⁷.

Σύμφωνα με μια έκθεση, σε καταυλισμό εκτοπισμένων στην περιοχή Galkacyo γαιοκτήμονες κρατούν ομήρους παιδιά απαιτώντας ως λύτρα από τους κηδεμόνες τους για την απελευθέρωσή τους το ενοίκιο της καλύβας τους ¹⁵⁸.

Αναφέρθηκαν πολλές επιθέσεις σε βάρος του μαθητικού πληθυσμού της χώρας. Απώλειες προκάλεσαν οι επιθέσεις που εξαπέλυσαν στα σχολεία οι Ένοπλες Δυνάμεις της Αιθιοπίας και της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης καθώς και οι ισλαμικές ομάδες των ανταρτών ¹⁵⁹.

Από το 2007, αναφέρονται συνεχώς θάνατοι και τραυματισμοί παιδιών λόγω των συγκρούσεων ¹⁶⁰. Όλα τα μέρη της σύγκρουσης έχουν χρησιμοποιήσει παιδιά ως στρατιώτες αυξάνοντας

<http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>

¹⁵⁴ Βλέπε Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη «συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα» στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 7.5.2002, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f23f4.html>

¹⁵⁵ Βλέπε στο προηγούμενο υπο-κεφάλαιο για τους ισχυρισμούς ασύλου που στηρίζονται στον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων.

¹⁵⁶ United States Department of State, 2009 Country Reports on Human Rights Practices - Somalia, 11 March 2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html>

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ ReliefWeb, *Rapists, Huger and Hyenas stalk displaced Somali women*, 23 October 2009, <http://www.reliefweb.int/rw/rwb.nsf/db900SID/SNAA-7X48NJ?OpenDocument&RSS20=02-P>

¹⁵⁹ United States Department of State, 2009 Country Reports on Human Rights Practices - Somalia, 11 March 2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html>

¹⁶⁰ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Somalia*, S/2008/352,

τον κίνδυνο των επιθέσεων σε βάρος των παιδιών, που θεωρούνται απειλή¹⁶¹. Ειδικά μετά το δεύτερο εξάμηνο του 2008 και με αυξητικούς ρυθμούς το 2009, οι δυνάμεις των ανταρτών δραστηριοποιήθηκαν ιδιαίτερα στη στρατολόγηση παιδιών στις τάξεις τους – εκστρατεία που συχνά συνοδευόταν από τον εκφοβισμό των γονέων και των σχολείων¹⁶².

Οι αιτήσεις ασύλου των παιδιών πρέπει να αξιολογούνται προσεκτικά υπό το φως των Κατευθυντήριων Οδηγιών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για το Χειρισμό των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών¹⁶³.

η) Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι και τρανσέξουαλ

Η διάταξη του άρθρου 409 του Ποινικού Κώδικα της Σομαλίας ορίζει ότι είναι αδίκημα η σεξουαλική επαφή με πρόσωπο του ίδιου φύλου και προβλέπει ποινή φυλάκισης τριών μηνών έως τριών ετών. Περαιτέρω, ο Ποινικός Κώδικας προβλέπει ποινή φυλάκισης δύο μηνών έως δύο ετών για οιαδήποτε «πράξη του πόθου», πλην της σεξουαλικής επαφής. Η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση αδυνατεί να επιβάλει την εφαρμογή του Ποινικού Κώδικα στη νότια και κεντρική Σομαλία λόγω της αδυναμίας της να ασκεί εξουσία σε περιοχές εκτός της πρωτεύουσας Mogadishu. Στο μεταξύ, στις περισσότερες περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας, ο Ισλαμικός Νόμος προβλέπει την ποινή του θανάτου ή του μαστιγώματος για κάθε «ομοφυλοφιλική συμπεριφορά». Έχουν αναφερθεί περιπτώσεις εκτέλεσης, τόσο ανδρών όσο και γυναικών, λόγω «ομοφυλοφιλικής συμπεριφοράς»¹⁶⁴.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι οι λεσβίες, οι ομοφυλόφιλοι, οι αμφιφυλόφιλοι και οι τρανσέξουαλ από τη νότια και κεντρική Σομαλία διατρέχουν κίνδυνο δίωξης ως μέλη ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, δηλαδή λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού τους¹⁶⁵,

30 May 2008, p. <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4850fe4e2.html>, UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9 March 2009, p. 3, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>

¹⁶¹ Πρόκειται για επιθέσεις σε σχολεία από τις δυνάμεις ασφαλείας της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και στα τέλη Ιουνίου 2008 από τις Αστυνομικές Δυνάμεις και για πυροβολισμούς παιδιών που έπαιζαν ποδόσφαιρο κοντά σε αστυνομικό τμήμα τον Ιούλιο του 2008. Βλέπε, *IASC Somalia PMN*, 4 July 2008, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docId=1091913>.

¹⁶² UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9 March 2009, p. 18, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>. Βλέπε επίσης, UN Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia pursuant to Security Council resolution 1872 (2009)*, S/2009/503, 2 October 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acddae92.html>

¹⁶³ Βλέπε *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας για την Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1 Α (2) και 1 (ΣΤ) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, 22.12.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b2f4fd2.html>

¹⁶⁴ UK Home Office, *Country of Origin Information Report – Somalia*, 12 November 2007, para. 21.01, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/473c0c162.html>

¹⁶⁵ Βλέπε, *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό και στην ταυτότητα του γένους*, 21.11.2008,

δεδομένου ότι δεν συμμορφώνονται ή θεωρείται ότι δεν συμμορφώνονται με τους ισχύοντες νομικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς κανόνες¹⁶⁶.

Θ) Μέλη φυλών που εμπλέκονται σε βεντέτες

Στη βεντέτα αίματος τα μέλη μιας οικογένειας σκοτώνουν για εκδίκηση τα μέλη κάποιας άλλης σύμφωνα με έναν αρχαίο κώδικα τιμής και συμπεριφοράς.

Στη Σομαλία, γυναίκες και άνδρες ενδέχεται να κινδυνεύουν από βεντέτες όταν ανήκουν σε φυλή που έχει εμπλακεί σε μηχανισμούς συλλογικής εκδίκησης¹⁶⁷. Οι βεντέτες οφείλονται εν γένει στις συγκρούσεις που ξεσπούν μεταξύ των αντιπαρατιθέμενων φυλών/φατριών και είναι συνηθισμένες στη νότια και κεντρική Σομαλία, στην Puntland και στη Somaliland. Σε παρόμοιες περιπτώσεις, είναι σημαντικό να εντοπισθεί με προσοχή η ενδιαφερόμενη ομάδα, που κατά κανόνα σημαίνει τον εντοπισμό των υποστηρικτικών φυλετικών ομάδων (mag)¹⁶⁸.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι, οι βεντέτες μπορεί να συνιστούν δίωξη όταν προσβάλουν το δικαίωμα στη ζωή, που περιλαμβάνει το δικαίωμα κάθε προσώπου να μην στερείται αυθαίρετα τη ζωή του και το δικαίωμα κάθε προσώπου να μην υφίσταται βασανιστήρια¹⁶⁹. Κατά τον καθορισμό του κινδύνου δίωξης και της σύνδεσής του με έναν από τους λόγους της Σύμβασης του 1951 πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η φύση της βεντέτας, οι εμπειρίες των άλλων μελών της οικογένειας ή της φυλής/φατριάς που έχει εμπλακεί στη βεντέτα

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/48abd5660.html>, Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη «συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα» στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 7.5.2002, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f23f4.html>. Πολλές έννομες τάξεις έχουν αναγνωρίσει ότι οι ομοφυλόφιλοι αποτελούν «ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα». Βλέπε για παράδειγμα, *Matter of Toboso-Alfonso*, 20 I& N. Dec 819, US Board of Immigration Appeals, 12 March 1990, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b6b84.html>, *Re GJ, Refugee Appeal No. 1312/93*, New Zealand Refugee Status Appeals Authority, 30 August 1995, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b6938.html>, *Appellant S395/2002 v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs; Appellant S396/2002 v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs* [2003] HCA 71, High Court of Australia, 9 December 2003, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3fd9eca84.html>

¹⁶⁶ Βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 165, Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό, παράγραφο 7 και παραγράφους 6 και 7 των Κατευθυντήριων Οδηγιών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη δίωξη λόγω γένους στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 7.5.2002, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f1c64.html>. Βλέπε επίσης, *Advisory Opinion by UNHCR to the Tokyo Bar Association Regarding Refugee Claims Based on Sexual Orientation*, 3 September 2004, para. 3, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4551c0d04.html>

¹⁶⁷ Βλέπε τις Θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας για τα εξεταζόμενα κατά της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων αιτήματα ασύλου που στηρίζονται σε φόβο δίωξης που οφείλεται στη συμμετοχή σε οικογένεια ή σε ομάδα που έχει εμπλακεί σε βεντέτα, 27.3.2006, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/44201a574.html>

¹⁶⁸ Βλέπε στο Παράρτημα του παρόντος εγγράφου [Φυλές της Σομαλίας, Εθμικό Δίκαιο, Κοινωνικά Πρότυπα και Δομές](#)

¹⁶⁹ Θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας για τα εξεταζόμενα κατά της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων αιτήματα ασύλου που στηρίζονται σε φόβο δίωξης που οφείλεται στη συμμετοχή σε οικογένεια ή σε ομάδα που έχει εμπλακεί σε βεντέτα, 27.3.2006, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/44201a574.html>

(για παράδειγμα εάν τα μέλη της οικογένειας έχουν σκοτωθεί ή τραυματιστεί από την αντίπαλη οικογένεια ή φυλή/φατρία), καθώς και το πολιτισμικό πλαίσιο.

ι) Θύματα εμπορίας ανθρώπων

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, σε ορισμένες περιοχές της Σομαλίας είναι εκτεταμένο το φαινόμενο της εγχώριας εμπορίας γυναικών και παιδιών που εξωθούνται στην εξαναγκασμένη πορνεία¹⁷⁰. Αναφέρεται επίσης η διακίνηση παιδιών και γυναικών σε διάφορες περιοχές της Μέσης Ανατολής, συμπεριλαμβανομένων του Ιράκ, του Λιβάνου και της Συρίας, καθώς και στη Νότια Αφρική, κυρίως για απασχόληση ως οικόσιτο προσωπικό και, σε μικρότερο βαθμό, για σεξουαλική εκμετάλλευση. Περαιτέρω, θύματα εμπορίας ανθρώπων με δράστες Σομαλούς, είναι οι γυναίκες της Σομαλίας που αναζήτησαν προστασία στην Υεμένη, κυρίως στις επαρχίες Aden και Lahj. Μέλη της σομαλικής διασποράς, επικαλούνται προτάσεις γάμου για να προσελκύσουν για σεξουαλική εκμετάλλευση στην Ευρώπη τα ανυποψίαστα θύματά τους, κάποια εκ των οποίων είναι συγγενείς τους¹⁷¹. Στις χώρες του Περσικού Κόλπου, οι Σομαλοί είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων για εργασιακή εκμετάλλευση, κυρίως ως κτηνοτρόφοι ή υπηρέτες¹⁷².

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων, που κατάγονται από τη Σομαλία και, ειδικότερα οι γυναίκες και τα παιδιά διατρέχουν κίνδυνο δίωξης λόγω της συμμετοχής τους σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα¹⁷³.

¹⁷⁰ UNOCHA, *Somalia: Human Trafficking on the increase*, 12 April 2010, <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=88668>

¹⁷¹ US Department of State, *Trafficking in Persons Report 2008 – Special Cases – Somalia*, 4 June 2008, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/484f9a4f2d.html>

¹⁷² Ibid.

¹⁷³ Βλέπε Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Εφαρμογή του Άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων στα θύματα εμπορίας ανθρώπων ή στα πρόσωπα που κινδυνεύουν από την εμπορία ανθρώπων, 7.4.2006, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/443679fa4.html>. Βλέπε επίσης την Οδηγία της ΕΕ για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα. Η διάταξη του άρθρου 9 παράγραφος 2 ορίζει ότι οι «πράξεις που μπορεί να χαρακτηρισθούν ως πράξεις δίωξης ... μπορούν μεταξύ άλλων να έχουν τη μορφή α) πράξεων σωματικής ή ψυχικής βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας και ... στ) πράξεις που στοχεύουν το φύλο ή τα παιδιά». Περαιτέρω, η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 9 προβλέπει ότι οι πτυχές του φύλου μπορεί να εξεταστούν στο πλαίσιο της έννοιας της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας.

2. Puntland

α) Πρόσωπα χαρακτηριζόμενα επικριτές ή πολέμιοι των αρχών της Puntland, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιογράφων και των μελών των Ισλαμικών Ομάδων

Αναφέρεται ότι, στην Puntland, έχουν σημειωθεί πολλές επιθέσεις εναντίον δημοσιογράφων, οι πιο πρόσφατες τον Ιούλιο του 2009¹⁷⁴. Σύμφωνα με ορισμένες εκθέσεις, κακομεταχείριση¹⁷⁵ υφίστανται οι δημοσιογράφοι που καλύπτουν τις σχέσεις των αρχών με τους εμπλεκόμενους στην πειρατεία, όπως είναι οι δημοσιογράφοι που σχολιάζουν την πολιτική κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή¹⁷⁶. Εξάλλου, διάφορες φυλές της Puntland στοχοποιούν τους δημοσιογράφους που μεταδίδουν ή αναλύουν γεγονότα που αφορούν στις φατρίες των φυλών και στις συγκρούσεις¹⁷⁷.

Περαιτέρω, αναφέρθηκε ότι, στοχοποιήθηκαν μέλη των Ισλαμικών ομάδων μετά τις επιθέσεις αυτοκτονίας στις πόλεις Hargeysa και Bosaso στα τέλη του 2008. Συνελήφθησαν, κρατήθηκαν και δολοφονήθηκαν ύποπτοι ισλαμιστές αντάρτες με φερόμενες διασυνδέσεις με την Al-Shabaab¹⁷⁸.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, στην Puntland, διατρέχουν κίνδυνο δίωξης λόγω των αποδιδόμενων ή πραγματικών πολιτικών τους πεποιθήσεων οι δημοσιογράφοι που επικρίνουν τις αρχές, την πολιτική κατάσταση ή τις φατρίες των φυλών. Με την επιφύλαξη της υπαγωγής τους στις ρήτρες αποκλεισμού, διατρέχουν επίσης κίνδυνο δίωξης τα μέλη των ισλαμικών ομάδων ή πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν υποψίες συμμετοχής σε ισλαμικές ομάδες, εάν θεωρούνται ύποπτα για την ανάπτυξη αντικυβερνητικής δράσης.

¹⁷⁴ Committee to Protect Journalists, *Journalist beaten in Puntland courtroom*, 17.7.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a840beb23.html>

¹⁷⁵ Ibid. Βλέπε επίσης Committee to Protect Journalists, *Four journalists kidnapped in Puntland*, 26.11.2008, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4947cb2728.html>

¹⁷⁶ Reporters without Borders, *Freelance journalist gets two years in prison in Puntland on defamation charge*, 31.3.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49dafc915.html>. Βλέπε επίσης, US Department of State, *2009 Reports on Human Rights Practices – Somalia*, 11.3.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html>

¹⁷⁷ Committee to Protect Journalists, *Radio director stabbed; 2nd journalist attacked in 4 days*, 9.2.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49b7be61c.html>

¹⁷⁸ International Crisis Group (ICG), *Somalia: The trouble with Puntland*, 12.8.2009, Africa Briefing No. 64, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a829a072.html>. Βλέπε επίσης, VOA News, *Muslim pPreachers killed in Somalia's Puntland*, 12.8.2009, <http://www1.voanews.com/english/news/a-13-2009-08-12-voa50-68806002.html?rss=human+rights+and+law>. Βλέπε επίσης, VOA News, *Fears increase over insurgents in Somalia threatening Puntland*, 22.1.2010, <http://www1.voanews.com/english/news/africa/Fears-Increase-over-Insurgents-in-Somalia-Threatening-Puntland-82401292.html>.

β) Πρόσωπα χαρακτηριζόμενα πολέμιοι των Ισλαμιστών

Αναφέρεται ότι, άρχισαν να δραστηριοποιούνται στην Puntland ισλαμικές ομάδες ανταρτών και έχουν καταγραφεί αρκετά περιστατικά, συμπεριλαμβανομένων αρκετών που αφορούν στη δολοφονία αξιωματούχων της περιοχής¹⁷⁹.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, λόγω των περιορισμένων διαθέσιμων πληροφοριών δεν μπορεί να καθοριστούν το μέγεθος αυτής της ομάδας ούτε τα χαρακτηριστικά των μελών της που κινδυνεύουν. Επομένως, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συστήνει την ενδελεχή εξέταση των αιτημάτων διεθνούς προστασίας όλων των προσώπων που ανήκουν σε αυτήν την ομάδα υπό το φως της επιδεινούμενης κατάστασης που επικρατεί στην Puntland.

γ) Μέλη μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων

Το Σύνταγμα της Puntland εγγυάται σε κάθε πρόσωπο την ελευθερία λατρείας της θρησκείας του αλλά ορίζει ότι οι μουσουλμάνοι δεν μπορούν να απαρνηθούν τη θρησκεία τους, απαγορεύοντας ρητά την αποστασία¹⁸⁰. Το άρθρο 8 του Συντάγματος απαγορεύει την προαγωγή οιασδήποτε θρησκείας, πλην του Ισλάμ¹⁸¹. Το άρθρο 12 προστατεύει το δικαίωμα των μη μουσουλμάνων να λατρεύουν τη θρησκεία τους απαγορεύοντας ταυτόχρονα τον εξαναγκασμένο εξισλαμισμό τους. Αναφέρεται ότι οι δυνάμεις ασφαλείας της Puntland παρακολουθούν στενά τις θρησκευτικές δραστηριότητες των πολιτών¹⁸².

Αναφέρεται η στοχοποίηση χριστιανών που ζουν στην Puntland, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών που δεν φορούν hijab (κάλυμα κεφαλής)¹⁸³.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, οι Χριστιανοί από την Puntland διατρέχουν κίνδυνο δίωξης λόγω της θρησκείας τους όταν επιδίδονται σε δραστηριότητες που θεωρούνται αντίθετες με τους Ισλαμικούς κανόνες.

¹⁷⁹ VOA, *Somalia terrorist group suspected in killing of Puntland judge*, 13.11.2009, <http://www1.voanews.com/english/news/LCRRyu-PuntlandAlShabab-69960072.html>. Ο δικαστής ήταν γνωστός επειδή καταδίκασε σε αυστηρές ποινές μέλη της Al-Shabaab, δράστες του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων και πειρατές. Βλέπε επίσης, UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, 31.12.2009, S/2009/684, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b66f4e10.html>. Βλέπε επίσης, US Department of State, *2009 Country Reports on Human Rights Practices – Somalia*, 11.3.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html>.

¹⁸⁰ Transitional Constitution of Puntland Regional Government (Somalia), 1.7.2001, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bc589e92.html>

¹⁸¹ Ibid.

¹⁸² US Department of State, *2009 Report on International Religious Freedom – Somalia*, 26.10.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ae8610ac.html>.

¹⁸³ Compass Direct, *Christian in Somalia who refused to wear veil is killed*, 27.10.2009, <http://www.compassdirect.org/english/country/somalia/11061/>.

δ) Μέλη φυλών που εμπλέκονται σε βεντέτες

Στις 5.8.2009, άγνωστοι δολοφόνησαν τον Υπουργό Πληροφοριών στην εμπορική πόλη Galkacyo, που συνδέει την Puntland με τις νότιες και κεντρικές περιοχές της Σομαλίας. Ο υπουργός είχε διοριστεί από τον Πρόεδρο της Puntland για να διευκολύνει τις συνομιλίες των ενδιαφερομένων μερών με τα ηγετικά στελέχη της περιοχής Mudug ενόψει του σχηματισμού της περιφερειακής διοίκησης. Σύμφωνα με αναφορές από την περιοχή, η δολοφονία ήταν έγκλημα εκδίκησης υπο-φυλών που διαπράχθηκε χωρίς πολιτικά κίνητρα¹⁸⁴. Όπως σημειώθηκε ανωτέρω, οι βεντέτες αποτελούν συνήθη πρακτική σε αρκετές περιοχές της Σομαλίας.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, οι βεντέτες μπορεί να συνιστούν δίωξη όταν προσβάλουν το δικαίωμα στη ζωή, που εμπεριέχει το δικαίωμα κάθε προσώπου να μην στερείται αυθαίρετα τη ζωή του και το δικαίωμα της ελευθερίας από τα βασανιστήρια¹⁸⁵. Κατά τον καθορισμό του κινδύνου δίωξης και της σύνδεσής του με έναν από τους λόγους της Σύμβασης του 1951 πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η φύση της βεντέτας, οι εμπειρίες των άλλων μελών της οικογένειας ή της φυλής/φατριάς που έχει εμπλακεί στη βεντέτα (για παράδειγμα εάν τα μέλη της οικογένειας έχουν σκοτωθεί ή τραυματιστεί από την αντίπαλη οικογένεια ή φυλή/φατρία), καθώς και το πολιτισμικό πλαίσιο.

ε) Γυναίκες και κορίτσια

Η πρακτική του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων είναι διαδεδομένη σε όλην τη Σομαλία, συμπεριλαμβανομένης της Puntland¹⁸⁶. Αναφέρεται ότι, είναι συνήθης η σεξουαλική βία που οφείλεται στο φύλο στους καταυλισμούς της Puntland όπου διαμένουν εσωτερικά εκτοπισμένοι¹⁸⁷.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, οι γυναίκες από την Puntland, με τα ειδικά χαρακτηριστικά που αναφέρονται ανωτέρω, μπορεί να διατρέχουν κίνδυνο δίωξης ως μέλη ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας¹⁸⁸.

¹⁸⁴ UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the Situation of Human Rights in Somalia*, Shamsul Bari, A/HRC/12/44, 17.9.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acb4abc2.html>

¹⁸⁵ Βλέπε τις Θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα εξεταζόμενα κατά τη Σύμβαση του 1951 αιτήματα ασύλου που στηρίζονται σε φόβο δίωξης που οφείλεται στη συμμετοχή σε οικογένεια ή σε ομάδα που έχει εμπλακεί σε βεντέτα, 17.3.2006, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/44201a574.html>

¹⁸⁶ UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the Situation of Human Rights in Somalia*, Shamsul Bari, A/HRC/12/44, 17.9.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acb4abc2.html>

¹⁸⁷ IRIN, *Somalia: instead of a safe heaven, fear and rape in Galkacyo*, 23.9.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4abb2d9d1a.html>

¹⁸⁸ Βλέπε Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη «συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα» στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 7.5.2002, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f23f4.html>

στ) Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι και τρανσέξουαλ

Το άρθρο 409 του Ποινικού Κώδικα της Σομαλίας (που απαγορεύει και τιμωρεί την «ομοφυλοφιλική συμπεριφορά») εφαρμόζεται και στην Puntland. Λαμβάνοντας υπόψη ότι, το θέμα του σεξουαλικού προσανατολισμού θεωρείται ταμπού σε όλην τη Σομαλία, συμπεριλαμβανομένων της Puntland και της Somaliland, λίγες είναι οι διαθέσιμες πληροφορίες για την κακοποίηση και την κακομεταχείριση που υφίστανται τα μέλη της ομάδας αυτής.

Ωστόσο, κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, τα πρόσωπα που ανήκουν σε αυτήν την ομάδα διατρέχουν κίνδυνο δίωξης στην Puntland λόγω της συμμετοχής τους σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, δηλαδή του σεξουαλικού τους προσανατολισμού¹⁸⁹, επειδή δεν συμμορφώνονται ή θεωρείται ότι αρνούνται να συμμορφωθούν με τους ισχύοντες νομικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς κανόνες¹⁹⁰.

3. Somaliland

Παρότι οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη Somaliland δεν είναι συστηματικές ούτε διαδεδομένες, είναι χρόνια τα προβλήματα που δημιουργούν οι κυβερνητικές, αστυνομικές και δικαστικές υπηρεσίες της περιοχής αυτής.

Οι συνηθέστερες παραβιάσεις αφορούν στις συλλήψεις χωρίς ένταλμα και στην κράτηση χωρίς δίκη των επικριτών της κυβέρνησης, των υπερασπιστών των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των δημοσιογράφων. Η επικράτηση του συστήματος *xeer* σημαίνει ότι οι αλλοδαποί και τα μέλη των φυλών, που δεν κατάγονται από τη Somaliland, δεν έχουν αποτελεσματική πρόσβαση

¹⁸⁹ Βλέπε *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό και στην ταυτότητα του γένους*, 21.11.2008, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48abd5660.html>, *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη «συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα» στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, 7.5.2002, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f23f4.html>. Πολλές έννομες τάξεις έχουν αναγνωρίσει ότι οι ομοφυλόφιλοι μπορεί να αποτελούν «ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα». Βλέπε για παράδειγμα, *Matter of Toboso-Alfonso*, 20 I& N. Dec 819, US Board of Immigration Appeals, 12 March 1990, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b6b84.html>, *Re GJ, Refugee Appeal No. 1312/93*, New Zealand Refugee Status Appeals Authority, 30 August 1995, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b6938.html>, *Appellant S395/2002 v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs; Appellant S396/2002 v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs* [2003] HCA 71, High Court of Australia, 9 December 2003, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3fd9eca84.html>.

¹⁹⁰ Βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 165, *Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό, παράγραφο 7 και παραγράφους 6 και 7 των Κατευθυντήριων Οδηγιών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη δίωξη λόγω γένους στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, 7.5.2002, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f1c64.html>. Βλέπε επίσης, *Advisory Opinion by UNHCR to the Tokyo Bar Association Regarding Refugee Claims Based on Sexual Orientation*, 3 September 2004, para. 3, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4551c0d04.html>

στη δικαιοσύνη μέσω των εθιμικών μηχανισμών, με συνέπεια να είναι ευάλωτοι στις κακοποιήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, στους καταυλισμούς των εσωτερικά εκτοπισμένων που βρίσκονται στη Hargeysa αναφέρονται πολλά περιστατικά βιασμών, ληστειών, σωματικής κακοποίησης και παρενοχλήσεων.

α) Πρόσωπα που θεωρούνται επικριτές ή πολέμιοι των αρχών της Somaliland

Μετά τον Οκτώβριο του 2008, όταν μια βομβιστική επίθεση αυτοκτονίας έπληξε το προεδρικό συγκρότημα στη Hargeysa, είναι συνήθεις οι εξω-δικαστικές συλλήψεις και κρατήσεις. Αναφέρεται ότι, οι επιτροπές ασφαλείας, που λειτουργούν εκτός συνταγματικού πλαισίου, ευθύνονται για τις συλλήψεις και τις κρατήσεις ποσοστού έως 25% των στερούμενων την προσωπική τους ελευθερία στη Somaliland¹⁹¹. Αναφέρονται περιπτώσεις τριετούς κράτησης χωρίς την παραπομπή των ενδιαφερομένων σε δίκη.

Το Σύνταγμα της Somaliland εγγυάται την ελευθερία της έκφρασης και του τύπου¹⁹². Ωστόσο, έχουν αναφερθεί¹⁹³ περιπτώσεις συλλήψεων και ξυλοδαμού¹⁹⁴ δημοσιογράφων που θεωρούνται επικριτές της κυβέρνησης ή μεταδίδουν πληροφορίες για περιστατικά που αφορούν στις συγκρούσεις. Παρότι απολύθηκαν όλοι οι συλληφθέντες, συνεχίζεται η στοχοποίηση των δημοσιογράφων και άλλων προσώπων που θεωρούνται επικριτές της κυβέρνησης¹⁹⁵.

Έχουν επίσης αναφερθεί συλλήψεις πολιτικών και θρησκευτικών προσωπικοτήτων της αντιπολίτευσης καθώς και προσώπων που η κυβέρνηση Riyale¹⁹⁶ θεωρεί πολιτική απειλή. Αναφέρθηκε ότι, παρότι κρατήθηκαν και παραπέμφθηκαν σε δίκη, που παραβίαζε τις συνταγματικές εγγυήσεις, τελικώς οι περισσότεροι απολύθηκαν λόγω της δημόσιας κατακραυγής¹⁹⁷.

¹⁹¹ Amnesty International, *Human Right Challenges: Somaliland Facing Elections*, 17 March 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49c897d42.html>

¹⁹² Το άρθρο 32 του Συντάγματος της Somaliland ορίζει για το δικαίωμα κάθε πολίτη να εκφράζει ελεύθερα την άποψή του – προφορικά, οπτικά, καλλιτεχνικά, εγγράφως ή με οιονδήποτε άλλον τρόπο – σύμφωνα με το νόμο.

¹⁹³ Freedom House, *Freedom in the World 2009 – Somaliland*, 16.7.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a8d54601e.html>.

¹⁹⁴ Κάποιοι συνελήφθησαν και ασκήθηκαν σε βάρος τους διώξεις ενώ άλλοι κρατήθηκαν και σε συνέχεια αφέθησαν ελεύθεροι. Βλέπε, Committee to Protect Journalists, *Somaliland government increases attacks on press*, 22 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a840beec.html>. Βλέπε επίσης, Reporters without Borders, *Harassment of journalists continues in Somaliland with two arrested and one beaten*, 19 August 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a8d54601e.html>

¹⁹⁵ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia pursuant to Security Council resolution 1872 (2009)*, S/2009/503, 2 October 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acddae92.html>

¹⁹⁶ Human Rights Watch, *"Hostages to Peace": Threats to Human Rights and Democracy in Somaliland*, 13 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a5b28772.html>. Βλέπε επίσης United States Department of State, 2009 *Country Reports on Human Rights Practices – Somalia*, 11 March 2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49c897d42.html>

¹⁹⁷ Amnesty International, *Human Right Challenges: Somaliland Facing Elections*, 17 March 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49c897d42.html>. Βλέπε επίσης, UN Security Council, *Report of the Secretary-*

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι διατρέχουν κίνδυνο δίωξης λόγω των αποδιδόμενων ή των πραγματικών πολιτικών τους πεποιθήσεων όσοι θεωρείται ότι επικρίνουν ή αντιπολιτεύονται τις αρχές της Somaliland.

β) Μέλη μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων

Το άρθρο 5 (1-2) του Συντάγματος της Somaliland ορίζει ότι επίσημη θρησκεία είναι το Ισλάμ και απαγορεύει την προαγωγή οιασδήποτε άλλης θρησκείας¹⁹⁸. Το άρθρο 313 του Ποινικού Κώδικα της Somaliland προβλέπει τις ποινικές κυρώσεις που επιβάλλονται στους μουσουλμάνους που αλλάζουν θρησκεία¹⁹⁹. Οι διατάξεις των άρθρων 41 και 82 του Συντάγματος ορίζουν ότι πρέπει να είναι μουσουλμάνοι στο θρήσκευμα οι υποψήφιοι για την Προεδρία και την Αντιπροεδρία της χώρας ή για την Προεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων²⁰⁰. Το άρθρο 15 του Συντάγματος προβλέπει ότι είναι υποχρεωτική η ισλαμική διαπαιδαγώγηση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και ότι είναι ευθύνη του κράτους η προαγωγή των θρησκευτικών σχολείων. Το Σύνταγμα αναφέρει επίσης ότι οι νόμοι του έθνους πρέπει να απορρέουν από το Ισλάμ και να μην είναι αντίθετοι με αυτό. Αναφέρεται ότι συνελήφθησαν και φυλακίστηκαν εκχριστιανισθέντες μουσουλμάνοι που διένειμαν θρησκευτικά έντυπα²⁰¹.

Λαμβάνοντας υπόψη τις διακριτικής φύσης νομοθετικές ρυθμίσεις που έχει υιοθετήσει η Somaliland για τις μειονοτικές θρησκευτικές ομάδες και τα περιστατικά κακομεταχείρισης που έχουν υποστεί τα μέλη τους, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι διατρέχουν κίνδυνο δίωξης λόγω της θρησκείας τους τα μέλη των μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων από τη Somaliland που επιδίδονται σε δραστηριότητες αντίθετες με κανονιστικές διατάξεις ή ισλαμικούς κανόνες.

*General on Somalia pursuant to Security Council resolution 1872 (2009), S/2009/503, 2 October 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acddae92.html>. Βλέπε επίσης, United States Department of State, 2009 *Country Reports on Human Rights Practices - Somalia*, 11 March 2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html> όπου αναφέρονται πολλές περιπτώσεις εκληφθέντων πολιτικών αντιφρονούντων που συνελήφθησαν και κρατήθηκαν χωρίς να απαγγελθούν σε βάρος τους κατηγορίες. Περαιτέρω, καταγράφηκαν αρκετοί θάνατοι λόγω της υπερβολικής βίας που άσκησαν οι αρχές το Σεπτέμβριο του 2009 για να διαλύσουν μια ειρηνική συγκέντρωση. Καταγράφηκαν περισσότερες από 100 συλλήψεις και δεκάδες καταδίκες λόγω συμμετοχής σε διαμαρτυρίες.*

¹⁹⁸ Constitution of the Republic of Somaliland [Somalia], 31 May 2001, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bc581222.html>

¹⁹⁹ Ibid.

²⁰⁰ Ibid.

²⁰¹ Compact Direct, *Imprisoned christian in Somaliland on hunger strike*, 16.10.2009, <http://www.compassdirect.org/english/country/somalia/10593/>.

γ) Γυναίκες και κορίτσια

Σύμφωνα με εκθέσεις, στη Somaliland, παρότι παράνομη, είναι διαδεδομένη η πρακτική του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων²⁰². Αναφέρεται ότι δεν ισχύει η θεσμοθετημένη απαγόρευση αυτής της πρακτικής²⁰³, που την υφίσταται ποσοστό 90% των κοριτσιών εξαιτίας των κοινωνικών αντιλήψεων που τη στηρίζουν, ειδικότερα ως μέσο προετοιμασίας τους για το γάμο²⁰⁴.

Σε καταυλισμούς εσωτερικά εκτοπισμένων²⁰⁵, έχουν αναφερθεί περιστατικά σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του αριθμού των κρουσμάτων των ομαδικών βιασμών εφήβων (αλλά και κοριτσιών). Αναφέρεται ότι οι δράστες βασίζονται στην ατιμωρησία που διέπει τις πράξεις τους. Τα θύματα δεν κατήγγειλαν στις αρχές τους δράστες και όταν το έπραξαν η υπόθεσή τους υπήχθη στο μηχανισμό επίλυσης διαφορών που λειτουργεί στο πλαίσιο των φυλών και δεν προβλέπει την άμεση τιμωρία του δράστη²⁰⁶. Επίσης, στους καταυλισμούς των εσωτερικά εκτοπισμένων, αναφέρθηκε αύξηση των περιστατικών σεξουαλικής βίας λόγω φύλου²⁰⁷.

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες οι γυναίκες από τη Somaliland με τα προαναφερόμενα ειδικότερα χαρακτηριστικά διατρέχουν κίνδυνο δίωξης ως μέλη ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας²⁰⁸.

δ) Μέλη φυλών που εμπλέκονται σε βεντέτες

Το 2009 ξέσπασαν στη Somaliland πολλές δια-φυλετικές συγκρούσεις. Αναφέρεται ότι τις επιθέσεις και τα αντίποινα πυροδότησαν οι διαφορές για την ακίνητη περιουσία που χρονολογούνται από τη δεκαετία του 1990²⁰⁹. Αυτές οι συγκρούσεις ενέχουν κινδύνους για τα μέλη των φυλών, ενώ διαφεύγουν τις συγκρούσεις, φοβούμενοι για την ασφάλειά τους, όσοι δεν ανήκουν

²⁰² Freedom House, *Freedom in the World 2009 – Somaliland*, 16.7.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a64528232.html>.

²⁰³ US Department of State, *2009 Country Reports on Human Rights Practices – Somalia*, 11.3.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html>.

²⁰⁴ IRIN, *One message on FGM/C in Somaliland*, 3.11.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4917f25ac.html>

²⁰⁵ UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the Situation of Human Rights in Somalia, Shamsul Bari, A/HRC/12/44*, 17 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acb4abc2.html>

²⁰⁶ Ibid.

²⁰⁷ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, 31 December 2009, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1263217042_n0965340.pdf

²⁰⁸ Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 7.5.2002, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f23f4.html>

²⁰⁹ IRIN, *Somalia: Hundreds flee inter-clan clashes in Somaliland*, 8 April 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ddfa651e.html>

στις εμπλεκόμενες φυλές. Οι φυλές Hared και Nour εμπλέκονται σε τουλάχιστον μια σύγκρουση που αφορά αμφισβητήσεις γεωργικών εκτάσεων²¹⁰.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι, οι βεντέτες μπορεί να συνιστούν δίωξη όταν προσβάλλουν το δικαίωμα στη ζωή, που περιλαμβάνει το δικαίωμα κάθε προσώπου να μην στερείται αυθαίρετα τη ζωή του και το δικαίωμα κάθε προσώπου να μην υφίσταται βασανιστήρια²¹¹. Προκειμένου να καθοριστεί εάν ο σχετικός κίνδυνος οφείλεται σε έναν από τους λόγους φόβου δίωξης που ορίζει η Σύμβαση του 1951 πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η φύση της βεντέτας, οι εμπειρίες των υπολοίπων μελών της οικογένειας ή των φυλών που εμπλέκονται σε αυτήν (για παράδειγμα εάν έχουν φονευθεί ή τραυματιστεί άλλα μέλη της αντίπαλης οικογένειας ή φατρίας) και το πολιτισμικό πλαίσιο που διαπράχθηκε.

ε) Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι και τρανσέξουαλ

Το άρθρο 409 του Ποινικού Κώδικα της Σομαλίας, που απαγορεύει και ποινικοποιεί την «ομοφυλοφιλική συμπεριφορά», εφαρμόζεται και στη Somaliland. Δεδομένου ότι το θέμα του σεξουαλικού προσανατολισμού θεωρείται ταμπού σε όλην τη Σομαλία, συμπεριλαμβανομένων της Puntland και της Somaliland, δεν είναι επαρκείς οι διαθέσιμες πληροφορίες για την κακοποίηση και την κακομεταχείριση των μελών αυτής της ομάδας. Αναφέρεται ότι υφίστανται κακομεταχείριση όσοι νοσούν από τον ιό HIV και οι οροθετικοί, αφού εκδιώχνονται από τις οικογένειές τους και διατρέχουν τον κίνδυνο να υποστούν διακριτική μεταχείριση και να απολυθούν από την εργασία τους²¹².

Κατά την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, τα πρόσωπα που ανήκουν σε αυτήν την ομάδα διατρέχουν κίνδυνο δίωξης στη Somaliland λόγω της συμμετοχής τους σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, δηλαδή του σεξουαλικού τους προσανατολισμού²¹³, επειδή δεν συμμορφώνο-

²¹⁰ IRIN, *Somalia: Somaliland clans in ceasefire over disputed farmland*, 20 May 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a1b97a7c.html>

²¹¹ Βλέπε τις Θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα εξεταζόμενα κατά τη Σύμβαση του 1951 αιτήματα ασύλου που στηρίζονται σε φόβο δίωξης που οφείλεται στη συμμετοχή σε οικογένεια ή σε ομάδα που έχει εμπλακεί σε βεντέτα, 17.3.2006, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/44201a574.html>

²¹² US Department of State, *2008 Country Reports on Human Rights Practices – Somalia*, 25 February 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49a8f153c.html>

²¹³ Βλέπε Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό και στην ταυτότητα του γένους, 21.11.2008, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48abd5660.html>, Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη «συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα» στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 7.5.2002, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f23f4.html>. Πολλές έννομες τάξεις έχουν αναγνωρίσει ότι οι ομοφυλόφιλοι μπορεί να αποτελούν «ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα». Βλέπε για παράδειγμα, *Matter of Toboso-Alfonso*, 20 I& N. Dec 819, US Board of Immigration Appeals, 12 March 1990, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b6b84.html>, *Re GJ, Refugee Appeal No. 1312/93*, New Zealand Refugee

νται ή θεωρείται ότι αρνούνται να συμμορφωθούν με τους ισχύοντες νομικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς κανόνες²¹⁴.

στ) Θύματα εμπορίας ανθρώπων

Τον Απρίλιο του 2010, ο Υπουργός Οικογενειακών και Κοινωνικών Υποθέσεων της Somaliland εξέφρασε ανησυχία για την αυξητική τάση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως των παιδιών²¹⁵. Παρότι είναι περιορισμένες οι διαθέσιμες πληροφορίες για την εμπορία ανθρώπων στη Somaliland, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι τα θύματα εμπορίας μπορεί να έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας ως μέλη ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, του καθεστώτος τους καθοριζόμενου σε εξατομικευμένη βάση²¹⁶.

Γ. Φορείς της δίωξης

Το παρόν κεφάλαιο επικεντρώνεται στην κατάσταση που επικρατεί στη νότια και κεντρική Σομαλία, από όπου κατάγεται η πλειοψηφία των αιτούντων άσυλο. Το ζήτημα των φορέων της δίωξης στην Puntland και στη Somaliland αναλύεται στα υποκεφάλαια 2 και 3, στο πλαίσιο των ειδικότερων κατηγοριών αιτημάτων ασύλου.

Στη νότια και κεντρική Σομαλία, οι βασικότεροι αυτουργοί των πράξεων δίωξης είναι μη κρατικοί φορείς. Στα εδάφη της νότιας και κεντρικής Σομαλίας, οι ισλαμιστές αντάρτες έχουν εδραιώσει την εξουσία τους, παρότι οι δυνάμεις τους παραμένουν ιδιαίτερα κατακερματισμένες και περιφερειοποιημένες όσον αφορά στις δομές διοίκησης και στην αφοσίωση. Στα αστικά κέντρα, συμπεριλαμβανομένων των πόλεων Bayhdaba και Jowhar, έχει εγκαθιδρυθεί ισλαμική διοίκηση. Παρότι τα περισσότερα στελέχη των αντάρτικων ομάδων προέρχονται από τοπικές φυ-

Status Appeals Authority, 30 August 1995 , <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b6938.html> , *Appellant S395/2002 v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs; Appellant S396/2002 v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs* [2003] HCA 71, High Court of Australia, 9 December 2003, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3fd9eca84.html>.

²¹⁴ Βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 165, Οδηγίες για τα Αιτήματα Ασύλου που στηρίζονται στο σεξουαλικό προσανατολισμό, παράγραφο 7 και παραγράφους 6 και 7 των *Κατευθυντήριων Οδηγιών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη δίωξη λόγω γένους στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, 7.5.2002, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3d36f1c64.html>. Βλέπε επίσης, *Advisory Opinion by UNHCR to the Tokyo Bar Association Regarding Refugee Claims Based on Sexual Orientation*, 3 September 2004, para. 3, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4551c0d04.html>

²¹⁵ OCHA, *Somalia: human trafficking in the increase*, 12.4.2010, <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=88668> .

²¹⁶ Βλέπε *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την Εφαρμογή του Άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων στα θύματα εμπορίας ανθρώπων ή στα πρόσωπα που κινδυνεύουν από την εμπορία ανθρώπων*, 7.4.2006, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/443679fa4.html>.

λές, αναφέρεται ότι για στρατηγικούς λόγους διορίζονται σε ηγετικές θέσεις – ειδικότερα οι «Walis» ή περιφερειακοί κυβερνήτες – πρόσωπα από φυλές που δεν κατάγονται από την περιοχή που διοικούν²¹⁷.

1. Ισλαμικές Αντάρτικες Ομάδες

Οι Al-Shabaab και Hizbul Islam είναι οι κυριότερες ισλαμικές ομάδες ανταρτών που μάχονται στη νότια και κεντρική Σομαλία με στόχο την ανατροπή της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και των συμμάχων της²¹⁸. Στο πλαίσιο των συγκρούσεων, αμφότερες οι Al-Shabaab και Hizbul Islam έχουν κατηγορηθεί επειδή στις στρατιωτικές επιχειρήσεις τους χρησιμοποίησαν ως ασπίδα τον άμαχο πληθυσμό²¹⁹.

Οι Al-Shabaab και Hizbul Islam διεξήγαγαν συστηματικές εκστρατείες εκφοβισμού και δολοφονίας των αμάχων που εργάζονται ή συνδέονται ή εκλαμβάνονται ως συνεργάτες της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, της Ειρηνευτικής Αποστολής της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία ή των Ενόπλων Δυνάμεων της Αιθιοπίας²²⁰. Επίσης, έχουν απειλήσει πολίτες ή διαπράξει στοχοποιημένες δολοφονίες. Όλα τα εμπλεκόμενα στη σύγκρουση μέρη έχουν στρατολογήσει στις τάξεις τους νέους και παιδιά, συχνά με την απειλή δύναμης ή βίας²²¹. Περαιτέρω, η Al-Shabaab έχει εμπλακεί σε βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας εναντίον στόχων της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, προκαλώντας συχνά σημαντικές απώλειες αμάχων²²².

Οι περισσότεροι κυβερνήτες που προέρχονται από τις τάξεις των ισλαμιστών ανταρτών ίδρυσαν *Ισλαμικά Δικαστήρια* και εξέδωσαν διατάγματα που περιορίζουν την κοινωνική συμπεριφορά²²³. Τα Ισλαμικά Δικαστήρια επιβάλλουν αυστηρές ποινές για τις παραβιάσεις των ισλαμικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένης της επίκλησης αμφιλεγόμενων ερμηνειών του Ισλαμικού Νόμου,

²¹⁷ Για παράδειγμα, τον Ιούλιο του 2009 οι ισλαμιστές κυβερνήτες της Bayhdaba ανήκαν στη φυλή Dir, του Kismayo στη φυλή Isaaq, της Merka στη φυλή Darod/Ogadeni και της Jowhar στη φυλή Rahanweyne.

²¹⁸ UN Security Council, *Report of the Monitoring Group on Somalia pursuant to Security Council Resolution 1811 (2008)*, S/2008/769, 10.12.2008, pp. 17-22, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/494900240.html>.

²¹⁹ Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

²²⁰ Human Rights Watch, *So Much to Fear: war crimes and devastation of Somalia*, December 2008, pp. 67-71, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/493e374b2.html>

²²¹ Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

²²² Ibid.

²²³ Reuters, *Somalis protest against Al-Shahaab, Kenyans taken*, 25.3.2010, http://www.reuters.com/article/idUSLP972817.CH_2400, IASC, *Protection Cluster Monthly Report*, March 2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>.

²²⁴ Αναφέρεται ότι στις αρχές Απριλίου 2009 οι δυνάμεις των ανταρτών Al-Shahaab αποκεφάλισαν στην Jamane της Lower Juba ανάρτη της περιοχής και κρέμασαν το κεφάλι του σε δημόσιο χώρο για παραδειγματισμό. Το περιστατικό αυτό συνέβη μετά τις συγκρούσεις που ξέσπασαν μεταξύ των δυνάμεων της Al-Shahaab και τοπικών ανταρτών, που, μεταξύ άλλων, αρνήθηκαν να συμμορφωθούν με την απαγόρευση του Khatt, της οπλοφορίας, της

ενώ συχνά είναι ακραία και καταχρηστική η εφαρμογή των διαταγμάτων που ρυθμίζουν τη συμπεριφορά των πολιτών²²⁵.

2. Η εγκληματικότητα μετά την κατάρρευση της φυλετικής προστασίας στην πρωτεύουσα Mogadishu

Το κύμα των ένοπλων ληστειών, των λεηλασιών, των δολοφονιών και των αρπαγών για λύτρα, που διαπράττονται μετά το 2008 στην πρωτεύουσα Mogadishu, αντανακλά την αύξηση της εγκληματικότητας²²⁶. Ιδιαίτερο κίνδυνο διατρέχουν οι επιχειρηματίες και όσοι δραστηριοποιούνται στους κόλπους της κοινωνίας των πολιτών²²⁷.

Η εγκληματικότητα αυξήθηκε για διάφορους λόγους. Πρώτον, στις αρχές του 2007, η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και οι Ένοπλες Δυνάμεις της Αιθιοπίας αφόπλισαν φυλετικές αντάρτικες ομάδες, ομάδες φύλαξης των κοινοτήτων και ιδιωτικές εταιρείες ασφάλειας αφήνοντας ελεύθερο το πεδίο δράσης στους πάσης φύσης εγκληματίες. Δεύτερον, μετά το 2008, η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση αδυνατεί να εφαρμόσει το νόμο και την τάξη ενόψει της αύξησης των στρατιωτικών επιθέσεων των ανταρτών, που δεν παρέχουν αποτελεσματική ασφάλεια στις επιχειρήσεις και στους πολίτες, που είναι έρμια των εγκληματικών επιθέσεων. Τρίτον, αναφέρεται ότι δράστες των εγκληματικών πράξεων είναι μέλη της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης αλλά και μέλη των δυνάμεων των στασιαστών²²⁸. Τέταρτον, οι συγκρούσεις έχουν απο-

μουσικής και των δημόσιων χορών. Σκοτώθηκαν τουλάχιστον άλλα δύο άτομα και τραυματίστηκαν άλλα πέντε. Mareeg News, *Al-Shabab Beheads a Man in Southern Town*, 5 April 2009, <http://www.mareeg.com/fidsan.php?sid=11343&tirsan=3>, Garowe Online, *Armed Youngsters Reject Al Shabab Order, Fighting Erupts*, 5 April 2009, http://www.garoweonline.com/artman2/publish/Somalia_27/Somalia_Armed_youngsters_reject_Al_Shabaab_order_fighting_erupts.shtml. Βλέπε επίσης, Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

²²⁵ Όσον αφορά στην υποχρέωση των γυναικών να καλύπτουν το κεφάλι με πέπλο, αναφέρεται ότι συνελήφθησαν και κρατήθηκαν έως ότου αφεθούν ελεύθερες με εγγύηση, που κατέβαλε άντρας συγγενή τους, κάποιες εσωτερικά εκτοπισμένες γυναίκες που αδυνατούσαν να καταβάλουν το αντίτιμο του κόστους της αγοράς (περίπου 400.000 σομαλικά σελίνια) του έως την ταχθείσα προθεσμία. IASC, *PMN Update*, 24.4.2009, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>. Βλέπε επίσης, Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

²²⁶ UN Security Council, *Report of the Moni Group on Somalia pursuant to Security Council Resolution 1811 (2008)*, S/2008/769, 10.12.2008, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/494900240.html>

²²⁷ IASC *Somalia PMN*, 11.1.2008, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docid=1086635> όπου αναφέρεται ο θάνατος επιχειρηματία στην περιοχή Yaqashiid της πρωτεύουσας Mogadishu από πυρά ανταρτών. Βλέπε επίσης, IASC *Somalia PMN*, 4.7.2008 <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docid=1091913>, όπου αναφέρεται ότι στην Wadajir στόχος βομβιστικής επίθεσης ανταρτών ήταν ο διευθυντής του διεθνούς αεροδρομίου του Mogadishu. Από την έκρηξη της βόμβας τραυματίστηκαν σοβαρά αρκετοί από τους σωματοφύλακές του. Βλέπε επίσης, Amnesty International, *Routinely targeted: attacks on civilians in Somalia*, 6.5.2008, pp. 13-14, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4821614e2.html>

²²⁸ Human Rights Watch, *So much to fear: war crimes and the devastation of Somalia*, December 2008, p. 75, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/493e374b2.html>, Kenneth Menkhaus, *A country in peril, a policy nightmare*, ENOUGH Strategy Paper, September 2008, p. 4, http://www.enoughproject.org/somalia_report_090308

δυναμώσει την παραδοσιακή εξουσία των γερόντων των φυλών και την ικανότητα ακόμη και των πλειοψηφικών φυλών να παρέχουν προστασία. Παρότι δεν ελέγχουν πλήρως την επικράτεια, ούτε η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση ούτε οι αντάρτες επιτρέπουν στους αρχηγούς των φυλών να ασκούν την εξουσία τους.

3. Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και οι ειρηνευτικές δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης (AMISOM)

Η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση που συγκροτήθηκε το 2004 και εγκαταστάθηκε στην πρωτεύουσα Mogadishu στις αρχές του 2007 αναγνωρίζεται από τον ΟΗΕ ως η μόνη νόμιμη κυβέρνηση της Σομαλίας. Η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση παρέχει ελάχιστες δημόσιες υπηρεσίες και οι δυνάμεις της επικεντρώνονται στη διατήρηση του ελέγχου σε κάποιες περιοχές της πρωτεύουσας²²⁹. Οι δυνάμεις ασφαλείας της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης απαρτίζονται από τις Αστυνομικές Δυνάμεις της Σομαλίας (SPF – Somali National Police Force), την Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας (NSA – National Security Agency) και τις Ένοπλες Δυνάμεις (SNA – Somali National Army) της χώρας. Το Δεκέμβριο του 2008, η Ομάδα Παρακολούθησης των Ενόπλων Δυνάμεων του ΟΗΕ χαρακτήρισε αυτές τις δυνάμεις «ανοργάνωτες και απείθαρχες», διαπιστώνοντας ότι λειτουργούν σε σημαντικό βαθμό ως «ήμι-αυτόνομες παραστρατιωτικές ομάδες»²³⁰. Οι μονάδες διακρίνονται με βάση φυλετικά οικογενειοκρατικά κριτήρια, ανάλογα με τη φυλετική οικογένεια και τις πολιτικές θέσεις των διοικητών τους²³¹.

Το 2008, οι Αστυνομικές Δυνάμεις της Σομαλίας κατηγορήθηκαν ότι δρούσαν ως στρατιωτική δύναμη, που ενεπλάκη στη λεηλασία περιουσιών και στην άσκηση εξουσίας για τη σύλληψη και κράτηση πολιτών έναντι λύτρων²³². Αναφέρεται ότι, η Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας ευθύνεται

²²⁹ Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19.4.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

²³⁰ UN Security Council, *Report of the Monitoring Group on Somalia pursuant to Security Council resolution 1811 (2008)*, S/2008/769, 10.12.2008, p. 11, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/494900240.html>

²³¹ Ibid.

²³² Human Rights Watch, *So much to fear: war crimes and the devastation of Somalia*, December 2008, pp. 51-53, <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/somalia1208web.pdf>, 'Υπατη Αρμοστέία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, συνεντεύξεις που διεξήγαγε στο Ναϊρόμπι από τον Απρίλιο έως τον Αύγουστο του 2008 (δεν αποκαλύπτονται τα ονοματεπώνυμα των ενδιαφερομένων), UN Security Council, *Report of the Monitoring Group on Somalia pursuant to Security Council Resolution 1766 (2007)*, S/2008/274, 24.4.2008, p. 7, <http://www.un.org/sc/committees/751/mongroup.shtml>. «Οι Αστυνομικές Δυνάμεις της Σομαλίας δεν διαφέρουν από άλλους παράγοντες των συγκρούσεων παρότι πολλά από τα μέλη τους έχουν εκπαιδευθεί σύμφωνα με τα διεθνή κριτήρια. Στους δρόμους, επικρατεί σύγχυση όσον αφορά στα μέλη των Αστυνομικών Δυνάμεων της χώρας καθώς επιχειρούν από κοινού με τους αντάρτες του Mohamed Omar Habeeb «Dheere» και τις Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας. Πρώην αρχηγοί των αντάρτικων ομάδων κατετάγησαν στις Αστυνομικές Δυνάμεις με κάποιους από τους άντρες τους. Οι Αστυνομικές Δυνάμεις της Σομαλίας αγόρασαν όπλα από την Υεμένη, παραβιάζοντας τον αποκλεισμό όπλων, χωρίς να αιτηθούν εξαιρετική άδεια από την Επιτροπή. Στις αγορές όπλων της πρωτεύουσας Mogadishu, οι διοικητές των αστυνομικών δυνάμεων αγοράζουν και πωλούν όπλα».

για τις περισσότερες εμπλοκές στο σύστημα παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας και ότι είναι ο εγκέφαλος της σύλληψης του Επικεφαλής του Γραφείου του Παγκόσμιου Επισιτιστικού Προγράμματος στην πρωτεύουσα Mogadishu, τον Οκτώβριο του 2007²³³. Αναφέρεται επίσης ότι, διαχειρίζεται μια σειρά ανεπίσημων κέντρων κράτησης, συμπεριλαμβανομένων ενός που βρίσκεται στην περιοχή Villa Somalia και ενός άλλου που βρίσκεται στις παλαιές φυλακές NSS, (επονομαζόμενο Barista Hisbiga), στην πρωτεύουσα Mogadishu²³⁴.

Στο πλαίσιο συνέντευξης για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα, αιτών άσυλο από τη Σομαλία περιέγραψε στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες τις συνθήκες της ανάκρισης στην οποία υποβλήθηκε από τις Αστυνομικές Δυνάμεις της Σομαλίας και την Υπηρεσία Εγκληματολογικών Ερευνών και από αξιωματούχους της Αντιτρομοκρατικής Υπηρεσίας της Αιθιοπίας στο κέντρο κράτησης Barista Hisbiga: η μαρτυρία του επιβεβαιώνει τις πληροφορίες που παρείχαν άλλοι κρατούμενοι στην οργάνωση Human Rights Watch το 2008, συμπεριλαμβανομένων των ισχυρισμών τους για καταβολή λύτρων προκειμένου να εξασφαλίσουν την απόλυσή τους²³⁵. Η οργάνωση Human Rights Watch έχει τεκμηριώσει σε επαρχιακά αστυνομικά τμήματα την εφαρμογή της πρακτικής της κράτησης και της απόλυσης από τις Αστυνομικές Δυνάμεις της Σομαλίας έναντι λύτρων²³⁶.

Αναφέρεται ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας λειτουργούν χωρίς πειθαρχία και οργάνωση²³⁷, ότι εξουσιάζονται από τους αρχηγούς της φυλής *Darod* και ότι υποστηρίζονται από αντάρτικες οργανώσεις της Puntland (*Darod*)²³⁸.

Ένστολοι ή πρόσωπα με την εμφάνιση των στρατιωτών της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης ή των μελών των Αστυνομικών Δυνάμεων της χώρας κατηγορούνται για λεηλασίες

²³³ UN Security Council, *Report of the Secretary General on the situation in Somalia*, S/2007/658, 7.11.2007, p. 9, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/473967e22.html>

²³⁴ Human Rights Watch, *So much to fear: war crimes and devastation of Somalia*, December 2008, pp. 51-53, <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/somalia1208web.pdf>, Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Συνεντεύξεις που διεξήγαγε στο Ναϊρόμπι από τον Απρίλιο έως τον Αύγουστο του 2008 (δεν αποκαλύπτονται τα ονοματεπώνυμα των ενδιαφερομένων). Για κριτική επισκόπηση του Στρατηγού Darwish και συνεντεύξεις με πρώην τρόφιμους του κέντρου κράτησης Barista Hisbiga, βλέπε Channel 4 Dispatches, *Warlord Next Door ?*, Broadcast 23.5.2008, <http://www.channel4.com/news/articles/dispatches/warlords+next+door/2243452>

²³⁵ Human Rights Watch, *So much to fear: war crimes and devastation of Somalia*, December 2008, pp. 51-53, <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/somalia1208web.pdf>, Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Συνεντεύξεις που διεξήγαγε στο Ναϊρόμπι από τον Απρίλιο έως τον Αύγουστο του 2008 (δεν αποκαλύπτονται τα ονοματεπώνυμα των ενδιαφερομένων).

²³⁶ Ibid.

²³⁷ UN Security Council, *Report of the Monitoring Group on Somalia Pursuant to Security Council Resolution 1766 (2007)*, S/2008/274, 24 April 2008, p. 10, <http://www.un.org/sc/committees/751/mongroup.shtml>, UN Security Council, *Report of the Monitoring Group on Somalia pursuant to Security Council resolution 1811 (2008)*, 10 December 2008. S/2008/769, pp. 11-12, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/494900240.html>

²³⁸ UN Security Council, *Report of the Monitoring Group on Somalia Pursuant to Security Council Resolution 1766 (2007)*, S/2008/274, 24 April 2008, pp. 10-11, <http://www.un.org/sc/committees/751/mongroup.shtml>

και άλλες εγκληματικές πράξεις. Επιπλέον, αναφέρεται ότι οι δυνάμεις ασφαλείας της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης ευθύνονται για λεηλασίες που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο κατ' οίκον ερευνών²³⁹. Οι στολές των ενόπλων και των αστυνομικών δυνάμεων πωλούνται στις αγορές με συνέπεια να καθίσταται δύσκολος ο εντοπισμός των δραστών των πράξεων που αποδίδονται στη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση/Αστυνομικές Δυνάμεις της Σομαλίας²⁴⁰.

Αναφέρεται ότι, μετά το 2009 το καθεστώς της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης βελτίωσε την κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Σημειώνεται ότι η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση δεν ευθύνεται για δολοφονίες, εκτελέσεις ή εξαφανίσεις με πολιτικό κίνητρο. Μειώθηκε ο αριθμός των καταγγελιών σε βάρος της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης και των οργάνων της και γενικότερα διαπιστώθηκε ότι ανταποκρίθηκαν στα προβλήματα των δικαιωμάτων του ανθρώπου τόσο οι αστυνομικοί όσο και οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι²⁴¹.

Οι ειρηνευτικές δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης αναπτύχθηκαν στην πρωτεύουσα Mogadishu για να υποστηρίξουν το έργο της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης²⁴². Απαρτίζονται από 5.300 στρατιώτες των ενόπλων δυνάμεων της Ουγκάντα, του Μπουρούντι και του Τζιμπουτί. Το 2009, οι δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης στοχοποιήθηκαν με βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας που στοίχισαν τη ζωή σε τουλάχιστον 21 ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένου του υπό-διοικητή τους²⁴³.

Η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και οι ειρηνευτικές δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης κατηγορούνται για τους βομβαρδισμούς, που εξαπολύουν αδιακρίτως σε κατοικημένες από αμάχους περιοχές της πρωτεύουσας Mogadishu σε αντίποινα των επιθέσεων των δυνάμεων της αντιπολίτευσης²⁴⁴. Αυτοί οι βομβαρδισμοί προκάλεσαν το θάνατο αμάχων και την καταστροφή περιουσιών. Επίσης, τόσο η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση όσο και οι δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης κατηγορούνται για αδιάκριτους πυροβολισμούς αμάχων²⁴⁵.

²³⁹ Βλέπε, Human Rights Watch, "So Much to Fear": War Crimes and the Devastation of Somalia, December 2008, pp. 53-55, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/493e374b2.html>, IASC Somalia PMN, 20 June 2008, <http://ochaonline.un.org/somalia/Clusters/IDPsandProtection/tabid/2832/language/en-US/Default.aspx>, IASC Somalia PMN, 13 July 2007, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docId=1096477>, IASC Somalia PMN, 28 September 2007, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docId=1096435>

²⁴⁰ Human Rights Watch, "So Much to Fear": War Crimes and the Devastation of Somalia, December 2008, p. 43, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/493e374b2.html>

²⁴¹ US Department of State, 2009 Country Reports on Human Rights Practices – Somalia, 11.3.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html>

²⁴² UN Security Council, Security Council Resolution 1910 (2010) [on renewal of the authorization of member states of the African Union to maintain the African Union Mission in Somalia (AMISOM)], 28.1.2010, S/RES/1910 (2010), <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bb1b3cb2.html>

²⁴³ Human Rights Watch, Harsh War, Harsh Peace, 19.4.2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

²⁴⁴ Ibid.

²⁴⁵ US Department of State, 2009 Country Reports on Human Rights Practices – Somalia, 11.3.2010,

Δ. Η διαθεσιμότητα αποτελεσματικής κρατικής ή *de facto* προστασίας στη Σομαλία, στη Somaliland και στην Puntland

1. Κρατική προστασία

Στη νότια και κεντρική Σομαλία δεν υπάρχει αποτελεσματική κρατική προστασία, λόγω των ένοπλων συγκρούσεων και της αδυναμίας των κυβερνητικών αρχών να ελέγξουν περιοχές που βρίσκονται πέραν της πρωτεύουσας Mogadishu.

Στις περιοχές της Puntland και της Somaliland, που δεν πλήττονται από τις συγκρούσεις οι αρχές μπορούν να προστατεύουν αποτελεσματικά τους πολίτες από τις διώξεις για τις οποίες ευθύνονται μη κρατικά όργανα. Στις περιοχές που έχουν πληγεί από συγκρούσεις, όπως στις Sooi, Sanaag και Mudug, η διαθεσιμότητα της αποτελεσματικής προστασίας πρέπει να αξιολογείται σε εξατομικευμένη βάση, συνεκτιμώντας το επίπεδο του κράτους δικαίου και τις συνθήκες ασφαλείας.

2. Φυλετική προστασία

Ιστορικά, στη Σομαλία, την έλλειψη κρατικής προστασίας αναπληρώνουν η συμμετοχή στη φυλή και η φυλετική ταυτότητα, στοιχεία καίριας σημασίας για την αποτελεσματική προστασία των πολιτών. Η φυλετική προστασία ενισχύεται και υποστηρίζεται από το εθιμικό δίκαιο (*xeer*²⁴⁶). Πριν από το 2007, ήταν εξασφαλισμένη η αποτελεσματική προστασία των μελών των φυλών που αποτελούσαν πλειοψηφία στις περιοχές όπου ζούσαν²⁴⁷. Μετά το 2007, στην πρωτεύουσα Mogadishu αλλά και σε άλλες περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας η φυλετική προστασία αποδυναμώθηκε λόγω των συνεχιζόμενων συγκρούσεων και της υπονόμευσης των παραδοσια-

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

²⁴⁶ Το σομαλικό *xeer* ή εθιμικό δίκαιο είναι άγραφες συμφωνίες, που μεταδίδονται προφορικά από γενιά σε γενιά. Αρχικά, αφορούσε στη διαχείριση των καθημερινών θεμάτων της φυλής αλλά προοδευτικά επεκτάθηκε στη διαχείριση των δια-φυλετικών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένων του γάμου, της φιλοξενίας, των κανόνων χρήσης των πλουτοπαραγωγικών πόρων και της αποζημίωσης για εγκλήματα που διαπράττουν τα μέλη μιας φυλής σε βάρος των μελών άλλης. Σύμφωνα με το εθιμικό δίκαιο, η φυλή φέρει συλλογική ευθύνη για το έγκλημα που διέπραξε ένα από τα μέλη της. Εάν δεν καταβάλει αποζημίωση, η φυλή στην οποία ανήκει το θύμα της εγκληματικής πράξης μπορεί να επιλέξει να δολοφονήσει το δράστη ή άλλα μέλη της φυλής του: πρόκειται για μορφή συλλογικής ποινικής ευθύνης που θεωρητικά λειτουργεί αποτρεπτικά για τη διάπραξη εγκλημάτων και για θεσμό που εξασφαλίζει την καταβολή της αποζημίωσης. Η παράλειψη αποζημίωσης και οι μετέπειτα επιθέσεις μπορεί να πυροδοτήσουν κύκλο εκδίκησης αίματος μεταξύ των δύο φυλών έως την επίτευξη συμφωνίας, μέσω ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων, των γερόντων και την απόφαση για καταβολή πρόσθετης αποζημίωσης. Βλέπε, Joakim Gundel, *The predicament of the «oday»: the role of traditional structures in security, rights and development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 9, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>

²⁴⁷ Οι κυριότερες φυλετικές οικογένειες είναι: Darod, Hawiye, Dir και Isaaq. Βλέπε, Joakim Gundel, *The predicament of the «oday»: the role of traditional structures in security, rights and development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 5, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>

κών φυλετικών συστημάτων δικαιοσύνης από την αυστηρή ερμηνεία του Ισλαμικού Νόμου, που εφαρμόζουν οι ισλαμικές ομάδες Al-Shabaab και Hizbul Islam στις περιοχές που ελέγχουν²⁴⁸.

Η ανυπαρξία της κρατικής προστασίας, σε συνδυασμό με την αποδυνάμωση των φυλετικών μηχανισμών προστασίας, προκάλεσε ένταση της αβεβαιότητας και κλιμάκωση της εγκληματικότητας και της ατιμωρησίας. Σε αντίθεση με το παρελθόν, η προστασία που εγγυάται η συμμετοχή σε φυλή δεν μπορεί πλέον να στηρίζεται ευλόγως στη συστηματική και ομοιόμορφη αποτελεσματική προστασία που απολάμβαναν οι πολίτες της νότιας και κεντρικής Σομαλίας²⁴⁹.

Στο Παράρτημα του παρόντος εγγράφου παρατίθενται σημαντικές πληροφορίες για τη δομή των φυλών, τους Σομαλούς που δεν ανήκουν σε κάποια φυλή, το σύστημα *xeer* και το είδος της προστασίας που εγγυάται σε κάποιους πολίτες η συμμετοχή σε μια φυλή.

3. Τα Ισλαμικά Δικαστήρια στις περιοχές που ελέγχουν οι ισλαμιστές αντάρτες

Αναφέρεται ότι, στις ελεγχόμενες από τις ισλαμικές ομάδες ανταρτών περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας οι αποφάσεις των ισλαμικών δικαστηρίων εκτελούνται αυθαίρετα και ότι, σε κάποιες περιπτώσεις, επηρεάζονται από φυλετικές εκτιμήσεις²⁵⁰. Για παράδειγμα, τον Ιούνιο του 2009, ισλαμικό δικαστήριο της Al-Shabaab καταδίκασε σε θάνατο δια λιθοβολισμού μοιχαλίδα της φυλής *Darod*, που ζούσε στην Bayhdaba, όπου πλειοψηφούσα είναι η φυλή *Rahanweyne*. Παρότι η ποινή δεν εκτελέστηκε για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένης της επίκλησης νέων αποδεικτικών στοιχείων, αναφέρεται ότι, οι γέροντες της φυλής *Rahanweyne* προειδοποίησαν ότι η εκτέλεση της γυναίκας της φυλής *Darod* θα πυροδοτούσε αντίποινα κατά της φυλής *Rahanweyne* στην Puntland²⁵¹.

Η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι, η ασυνεπής εφαρμογή του Ισλαμικού Νόμου, σε συνδυασμό με τις αυστηρές ποινές που επισύρουν ορισμένα εγκλήματα,

²⁴⁸ International Crisis Group, *Somalia: to move beyond the failed state*, 23.12.2008, p. 4, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4950e75f2.html>

²⁴⁹ «Στο παρελθόν, διώκονταν στο Mogadishu μόνο τα μέλη των μειονοτικών φυλών. Τώρα, ανήκουμε όλοι σε μειονοτικές φυλές. Δεν αρκεί να ανήκει κάποιος στη φυλή *Hebr Gedir* ή *Agbal* – πρέπει να ανήκει στην *Al-Shabaab* ή στη *Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση*. Δεν υπάρχει κοινός τόπος.... Τώρα, οι δρόμοι είναι έρημοι: οι άνθρωποι αποφεύγουν να μιλούν ο ένας στον άλλον – κυριαρχεί κλίμα καχυποψίας, ότι δηλαδή κάποιος φίλος ή αδερφός είναι πληροφοριοδότης της *Al-Shabaab* ή της *Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης*», Συνέντευξη για τον Καθορισμό του Καθεστώτος του Πρόσφυγα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες που διεξήχθη στο Ναϊρόμπι τον Απρίλιο του 2004.

²⁵⁰ Κατά το χρόνο έκδοσης του παρόντος εγγράφου οι ισλαμικές ομάδες των ανταρτών ελέγχουν όλες τις περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας, με εξαίρεση την πρωτεύουσα Mogadishu, που ελέγχεται από τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και τις ειρηνευτικές δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης.

²⁵¹ UNHCR, *Somalia Mission Report, Bayhdaba*, June 2009, στο αρχείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη Σομαλία.

αποκλείει τη δυνατότητα χαρακτηρισμού του Ισλαμικού Νόμου ως αποτελεσματικό μηχανισμό προστασίας στη θέση του ανύπαρκτου κρατικού.

4. AMISOM (Αποστολή της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία)

Με την από 20.2.2007 υπ' αριθμ. 1744 (2007) Απόφασή του, το Συμβούλιο Ασφαλείας ενέκρινε την ίδρυση της Αποστολής της Αφρικανικής Ένωσης στη Σομαλία (African Union Mission to Somalia)²⁵².

Η AMISOM έχει αντιμετωπίσει πολλές επικρίσεις και κατηγορίες. Πρώτον, λόγω της αρμοδιότητάς της να υποστηρίζει μεταβατικούς ομοσπονδιακούς θεσμούς, κατακρίνεται επειδή παρέχει στήριξη σε μια κυβέρνηση που θεωρείται αδύναμη. Αυτή η αντίληψη περί αδυναμίας οφείλεται στις συνεχιζόμενες συγκρούσεις με την ισλαμική ομάδα Al-Shabaab αλλά και στις δραστηριότητες των ανώτερων αξιωματούχων ασφάλειας της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, που στην αγορά των εξοπλισμών πώλησαν μεγάλες ποσότητες όπλων και πυρομαχικών, μέρος των οποίων αγόρασε η Al-Shabaab για να τα χρησιμοποιήσει κατά της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης²⁵³. Δεύτερον, η Ομάδα Παρακολούθησης Ενόπλων Δυνάμεων του Ο.Η.Ε. κατηγόρησε μέλη των ενόπλων δυνάμεων της Ουγκάντα, που συμμετέχουν στην AMISOM, ότι πώλησαν όπλα στην πρωτεύουσα της Σομαλίας Mogadishu, συμβάλλοντας εμμέσως στον εξοπλισμό ομάδων ανταρτών²⁵⁴. Τρίτον, οι αντάρτες θεωρούν τις δυνάμεις της AMISOM θεμιτό στόχο²⁵⁵, ενώ οι ισλαμικές ομάδες ανταρτών «ξένη δύναμη»²⁵⁶. Επιπλέον, αναφέρεται ότι, κυρίως από τον Σεπτέμβριο του 2008, οι δυνάμεις της AMISOM αντέκρουσαν τους αντάρτες που τις στοχοποίησαν με υπερβολική και αδιάκριτη χρήση βίας και όπλων προκαλώντας απώλειες μεταξύ των αμάχων²⁵⁷. Αυτή η στάση υπονόμωσε την αξιοπιστία της ειρηνευτικής δύναμης της Αφρικανικής Ένωσης στους κόλπους του τοπικού πληθυσμού. Υποστηρίχθηκε ότι, η Al-Shabaab προκάλεσε σκόπιμα την AMISOM να σκοτώσει αμάχους επιδιώκοντας την υποστήριξη της κοινής γνώμης²⁵⁸. Ενόψει των ανωτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι η AMISOM

²⁵² UN Security Council, *Resolution 1744 (2007), The Situation in Somalia, S/RES/1744 (2007)*, 21.2.2007, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4600f97e2.html>

²⁵³ UN Security Council, *Report of the Monitoring Group on Somalia Pursuant to Security Council Resolution 1766 (2007)*, S/2008/274, 24.4.2008, p. 51, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/494900230.html>

²⁵⁴ Ibid.

²⁵⁵ IASC Somalia PMN, 26.11.2007, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docid=1096433>

²⁵⁶ Elizabeth Kennedy, *Warning to UN Somalia force, the Independent*, 26.7.2008, <http://www.independent.co.uk/news/world/africa/warning-to-un-somalia-force-877900.html>

²⁵⁷ IASC Somalia PMN, 26.9.2008, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docid=1094816>

²⁵⁸ United Nations, *Independent Expert on the situation of the human rights in Somalia denounces the killing of civilians, appeals for calm and immediate cease fire*, 23.4.2008, <http://www.unhcr.ch/hurricane/hurricane.nsf/view01/D429ADDA2D1F2368C1257434002D98EB?opendocument>

αδυνατεί να παράσχει αποτελεσματική προστασία στους Σομαλούς στις περιοχές της επιχειρησιακής δράσης της.

Ε. Εγχώρια προστασία ή δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής²⁵⁹

1. Γενικά

Λεπτομερές αναλυτικό πλαίσιο για την αξιολόγηση της διαθεσιμότητας της εγχώριας προστασίας ή της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής περιλαμβάνουν οι *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*²⁶⁰.

Η αξιολόγηση της δυνατότητας εφαρμογής της εγχώριας προστασίας απαιτεί την ανάλυση δύο στοιχείων, που συνίστανται στη διαπίστωση του **εφικτού** και **εύλογου** χαρακτήρα της δυνατότητας μετεγκατάστασης του ενδιαφερόμενου στην επικράτεια της χώρας καταγωγής. Κατά την αξιολόγηση ενός αιτήματος ασύλου όπου αποδεικνύεται ότι υπάρχει βάσιμος και δικαιολογημένος φόβος δίωξης σε τμήμα της χώρας καταγωγής, ο καθορισμός της καταλληλότητας της προστασίας στην προτεινόμενη περιοχή μετεγκατάστασης για τη συγκεκριμένη περίπτωση απαιτεί διαχρονική αξιολόγηση λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τις περιστάσεις που προκάλεσαν το φόβο δίωξης και τη διαφυγή αλλά και αν η περιοχή μετεγκατάστασης συνιστά πραγματική λύση προστασίας για τον ενδιαφερόμενο. Περαιτέρω, είναι αναγκαίο να συνεκτιμηθούν οι προσωπικές περιστάσεις του αιτούντα άσυλο στη χώρα καταγωγής καθώς και οι συνθήκες που επικρατούν σε αυτήν²⁶¹.

²⁵⁹ Η έννοια της εγχώριας προστασίας ή της δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής δεν ισχύει στις περιπτώσεις καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα κατ' εφαρμογήν των άρθρων Ι (1) και Ι (2) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας. Η έννοια αυτή ισχύει στο πλαίσιο καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα κατ' εφαρμογήν της Σύμβασης του 1951 και του Πρωτοκόλλου του 1967, της Εντολής της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (συμπεριλαμβανομένου του διευρυμένου ορισμού του πρόσφυγα) καθώς και των συμπληρωματικών/επικουρικών μορφών προστασίας που προβλέπουν περιφερειακά κείμενα προστασίας των προσφύγων.

²⁶⁰ Βλέπε γενικά, τις *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, 23.7.2003, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f2791a44.html>

²⁶¹ *Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για τη δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α (2) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, παράγραφος 3

2.Νότια και κεντρική Σομαλία

Λαμβάνοντας υπόψη την αδυναμία του κράτους να ελέγξει σημαντικές περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας, η κατάσταση που επικρατεί σε αυτές δεν πληροί την προϋπόθεση του εφικτού χαρακτήρα της έννοιας της εγχώριας προστασίας/δυνατότητας εγκατάστασης σε άλλην περιοχή της χώρας καταγωγής. Επιπλέον, τα συστήματα εθιμικού δικαίου δεν εγγυώνται αποτελεσματική και βιώσιμη προστασία²⁶² λόγω της κατακερματισμένης φύσης τους, της πρόσφατης κατάρρευσης των παραδοσιακών φυλετικών μηχανισμών προστασίας, των προκαταλήψεων υπέρ των φυλών που είναι πλειοψηφία και των διαφορών του εθιμικού δικαίου από το διεθνές δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδίως όσον αφορά στα δικαιώματα των γυναικών.

Ελλείπει κινδύνου δίωξης ή άλλης σοβαρής βλάβης στην περιοχή μετεγκατάστασης, η εγχώρια προστασία πρέπει να πληροί την προϋπόθεση της «εύλογης» λύσης για τον αιτούντα άσυλο. Στο πλαίσιο αυτής της αξιολόγησης πρέπει να συνεκτιμώνται τα στοιχεία της ασφάλειας, της προσωπικής ακεραιότητας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των επιλογών για οικονομική επιβίωση ώστε να καθοριστεί εάν ο ενδιαφερόμενος μπορεί να έχει στην προτεινόμενη περιοχή μετεγκατάστασης φυσιολογική ζωή χωρίς υπέρμετρες δυσκολίες λόγω της κατάστασής του²⁶³.

Υπό το πρίσμα των κινδύνων ασφάλειας που οφείλονται στις συνεχιζόμενες ένοπλες συγκρούσεις και στη μετατόπιση των ενόπλων μετώπων καθώς και στις διαρκείς και εκτεταμένες παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου δεν μπορεί να απαιτείται ευλόγως από τους πολίτες της Σομαλίας, ανεξάρτητα από τον τόπο καταγωγής τους – νότια και κεντρική Σομαλία, Somaliland ή Puntland – , να μετεγκατασταθούν εντός της νότιας και κεντρικής Σομαλίας ή προς τις περιοχές αυτές.

Γενικά, στη νότια και κεντρική Σομαλία, η πρόσβαση στη γη, στο νερό, στις υπηρεσίες και στην ασφάλεια εξαρτάται από τη συμμετοχή σε φυλετική ομάδα. Σε παρόμοιες περιπτώσεις, δεν είναι εύλογη η απαίτηση της μετεγκατάστασης του ενδιαφερόμενου σε περιοχή ή σε κοινότητα, όπου ζουν πολίτες με διαφορετικό υπόβαθρο, ή όπου σε κάθε περίπτωση θεωρείται ξένος. Αποδεικτικά στοιχεία από τους καταυλισμούς των εσωτερικά εκτοπισμένων σε αστικές περιοχές της Σομαλίας, συμπεριλαμβανομένων της Puntland και της Somaliland, αναδεικνύουν την καθημερινή κακοποίηση που υφίστανται τα μέλη των φυλών που δεν θεωρούνται «γηγενείς» στην περιοχή όπου διαβιούν σε καθεστώς εκτόπισης.

²⁶² Ibid., παράγραφοι 16-17.

²⁶³ Ibid., παράγραφος 3.

Επιπλέον, δεν μπορεί να απαιτείται ευλόγως από πρόσωπα με βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης να μετεγκατασταθούν εντός των περιοχών της νότιας και κεντρικής Σομαλίας ή προς αυτές επειδή οι μαζικές πληθυσμιακές εκτοπίσεις από την πρωτεύουσα Mogadishu έχουν εξα- ντλήσει την ικανότητα των γηγενών κοινοτήτων της νότιας και κεντρικής Σομαλίας να ανταποκρί- νονται στις ανάγκες υποδοχής συμπολιτών τους – ακόμη και στις περιπτώσεις που οι εκτοπιζόμε- νοι ανήκουν στην ίδια φυλή. Η κατάρρευση της οικονομίας και οι μαζικές μετακινήσεις έχουν δια- βρώσει την φυλετική κοινωνική και οικονομική υποστήριξη στις περιοχές καταγωγής των φυλών. Μετά το 2007, η Galgaduud έχει υποδεχθεί σημαντικό αριθμό εκτοπισμένων Σομαλών αλλά πα- ράλληλα είναι μια από τις ελάχιστες περιοχές που βίωσε την εμπειρία της επιστροφής τους στην πρωτεύουσα Mogadishu. Σομαλοί με τους οποίους διεξήγαγε συνεντεύξεις η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες ισχυρίστηκαν ότι ήταν τέτοια η απόγνωσή τους ώστε προτίμησαν την εξαθλίωση και την ανασφάλεια του Mogadishu.

Ενόψει των ανωτέρω, κατά την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες δεν υπάρ- χει η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής ή εγχώριας προστασίας σε οιαδήποτε περιοχή της νότιας και κεντρικής Σομαλίας.

3.Somaliland και Puntland

Οι Somaliland και Puntland φιλοξενούν ήδη δεκάδες χιλιάδες εκτοπισμένους Σομαλούς και έχουν ήδη υπερβεί την ικανότητα αντιμετώπισης των αναγκών τους. Επιπλέον, όπως προαναφέρ- θηκε, είναι αυστηρή η πολιτική που εφαρμόζουν οι αρχές των Somaliland και Puntland ως προς τη μεταχείριση των Σομαλών που δεν κατάγονται από τις περιοχές τους. Στη Somaliland, το Σύνταγ- μα του αυτό-ανακηρυχθέντος ανεξάρτητου κράτους χαρακτηρίζει τους εκτοπισμένους «ξένους» ενώ στην Puntland, μετά τις βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας του 2008²⁶⁴, οι ανησυχίες εθνικής ασφάλειας που αφορούν πολίτες καταγόμενους από τη νότια και κεντρική Σομαλία οδήγησαν στη σύλληψη και στην απέλαση στη νότια και κεντρική Σομαλία καθώς και στις Somaliland και Puntland, αντίστοιχα.

Επιπλέον, ελλείπει προστατευτικού και υποστηρικτικού φυλετικού περιβάλλοντος, κάθε Σο- μαλός που βρίσκεται σε περιοχή της χώρας του διαφορετική από αυτήν της καταγωγής του αντι- μετωπίζει τα προβλήματα που υφίστανται όλοι οι εσωτερικά εκτοπισμένοι, συμπεριλαμβανο- μένων της έλλειψης προστασίας, της περιορισμένης πρόσβασης στην εκπαίδευση και στις υπηρε-

²⁶⁴ The New York Times, 5 suicide bomb attacks hit Somalia, 29.10.2008, http://www.nytimes.com/2008/10/30/world/africa/30somalia.html?_r=1

σίες υγείας, των κινδύνων σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή βιασμών²⁶⁵, της καταναγκαστικής εργασίας, της διαρκούς απειλής έξωσης και της καταστροφής ή της κατάσχεσης περιουσιακών στοιχείων.

Μεγάλος αριθμός εκτοπισθέντων από τη νότια και κεντρική Σομαλία ζουν στην Puntland, σε περι-αστικές παραγκουπόλεις που έχουν δημιουργηθεί στις μεγάλες πόλεις της χώρας Bossaso, Galkacyo και Garoowe. Ενώ πολλοί από τους εκτοπισμένους ανήκουν στη φυλή Darod και, επομένως απολαμβάνουν προστασία στο πλαίσιο του συστήματος *xeer* του εθιμικού δικαίου, μειονοτικές φυλές ή φυλές που δεν είναι πλειοψηφία στην Puntland έχουν υποστεί κακοποιήσεις στους καταυλισμούς όπου διαμένουν στερούμενοι κατ' ουσίαν κάθε δυνατότητα προσφυγής στη δικαιοσύνη μέσω επίσημων ή ανεπίσημων νομικών μηχανισμών. Οι κακοποιήσεις που έχουν καταγγεληθεί αφορούν σε διαδεδομένη σεξουαλική και σεξιστική βία, σε αυθαίρετες συλλήψεις, σε καθεστώς ομηρίας από ιδιώτες ιδιοκτήτες ακίνητης περιουσίας έως ότου το θύμα καταβάλει το πραγματικό ή τεκμαρτό μίσθωμα, σε εξαναγκαστική παιδική εργασία, σε εμπρησμούς και σε δολοφονίες. Επίσης, τα τελευταία χρόνια οι αρχές της Puntland απέλασαν κατ' επανάληψη Σομαλούς, που θεώρησαν ότι δεν κατάγονται από τις περιοχές που ελέγχουν, συμπεριλαμβανομένων πολιτών που διέφευγαν τη βία που είχε ξεσπάσει στη νότια και κεντρική Σομαλία. Αναφέρεται ότι, υπέστησαν σεξουαλική κακοποίηση πολλές γυναίκες που διέφευγαν τη βία από τη νότια και κεντρική Σομαλία και αναζητούσαν προστασία στην Galkacyo. Επίσης, αναφέρεται ότι οι γυναίκες κινδυνεύουν ακόμη και στους καταυλισμούς των εσωτερικά εκτοπισμένων, αφού οι δράστες τις απαγάγουν νυχτερινές ώρες²⁶⁶.

Περαιτέρω, το Δεκέμβριο του 2009, περίπου 1.700 εσωτερικά εκτοπισμένοι στην περιοχή του βορείου Galkacyo διέφυγαν επιθέσεις που εξαπέλυσε εναντίον τους όχλος γηγενών, που στοχοποίησε τις επιχειρήσεις, τις εστίες τους και τα καταφύγιά τους θεωρώντας τους ύποπτους συμμετοχής σε εκρήξεις που σημειώθηκαν στην πόλη. Τις προηγούμενες βδομάδες είχαν αυξηθεί οι δολοφονίες και οι εκρήξεις και φήμες απέδιδαν την ευθύνη για τα περιστατικά αυτά στην κοινότητα των εκτοπισμένων. Ωστόσο, ο δήμαρχος της πόλης Galkacyo, κύριος Abdirahman Mahamud Haji, διέψευσε τις φήμες ως αβάσιμες²⁶⁷.

²⁶⁵ IRIN, *Somalia: instead of safe haven, fear and rape in Galkacyo*, 23.9.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4abb2d9d1a.html>

²⁶⁶ Asylum Aid, *Women's Asylum News: Issue No. 87*, October 2009, Issue No. 87, 15.10.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ad8231c2.html>

²⁶⁷ Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Somalia: IDPs targeted over violence in Galkayo*, 21.12.2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b39caec1e.html>

Η δυνατότητα της εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής ή της εγχώριας προστασίας στην Puntland ή στη Somaliland εξαρτάται από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων της συμμετοχής του ενδιαφερόμενου σε φυλετική ομάδα που είναι πλειοψηφία ή μειονότητα στην προτεινόμενη περιοχή και της καταγωγής του από την περιοχή όπου προτείνεται να μετεγκατασταθεί. Ωστόσο, η εγχώρια προστασία των Σομαλών που κατ'άγονται από τη νότια και κεντρική Σομαλία είναι ανέφικτη στις Puntland και Somaliland λόγω των εν γένει αξιοθρήνητων συνθηκών διαβίωσης των εκτοπισθέντων σε αυτές τις περιοχές.

ΣΤ. Αποκλεισμός από τη διεθνή προστασία

Λαμβάνοντας υπόψη τη μακρόχρονη ιστορία των ένοπλων συγκρούσεων, των σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του ανθρωπιστικού δικαίου, μπορεί να ανακύψουν περιπτώσεις αιτούντων άσυλο από τη Σομαλία που αποκλείονται από το καθεστώς διεθνούς προστασίας δυνάμει του άρθρου 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951. Ο αποκλεισμός από τη διεθνή προστασία εφαρμόζεται σε κάθε εξατομικευμένη εξέταση των αιτημάτων ασύλου, όταν ο ενδιαφερόμενος επικαλείται στοιχεία που υποδηλώνουν ότι συμμετείχε ή ενεπλάκη σε εγκληματικές πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 ΣΤ της Σύμβασης του 1951.

Στο πλαίσιο της Σομαλίας, ο αποκλεισμός από τη διεθνή προστασία αφορά αιτούντες άσυλο με συγκεκριμένο υπόβαθρο και χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν εμπλακεί σε εχθροπραξίες και ένοπλες συγκρούσεις. Ειδικότερα, εφιστάται η προσοχή στους αιτούντες άσυλο με τα εξής χαρακτηριστικά: (1) στα μέλη του προηγούμενου καθεστώτος Barre και των ενόπλων δυνάμεων του, ειδικά αν δραστηριοποιήθηκαν σε συγκρούσεις με ομάδες της αντιπολίτευσης, όπως στη Somaliland²⁶⁸, (2) στα μέλη του προηγούμενου καθεστώτος Barre που συμμετείχαν στις αστυνομικές δυνάμεις και στους μηχανισμούς ασφαλείας και πληροφοριών, ιδίως σε όσους συνδέονταν με την Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας, τα Δικαστήρια Εθνικής Ασφάλειας²⁶⁹, τη στρατιωτική αστυνομία (που δραστηριοποιείτο και ως προεδρική φρουρά), τη στρατιωτική υπηρεσία πληροφοριών, την πολιτοφυλακή «Οι Πρωτοπόροι της Νίκης»²⁷⁰, (3) στα μέλη των ενόπλων ομάδων που

²⁶⁸ Το καθεστώς του Siad Barre (1969-1991) απαγόρευσε το φυλετισμό και τόνισε την αφοσίωση και νομιμοφροσύνη στις κεντρικές αρχές.

Βλέπε, Metz, Helen C. (1992), *Siad Barre's repressive measures* ([http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field\(DOCID+so0039\)](http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field(DOCID+so0039))),

Somalia: a country study, Washington, D.C. (http://en.wikipedia.org/wiki/Washington,_D.C.), Library of Congress (http://en.wikipedia.org/wiki/Library_of_Congress)

²⁶⁹ I.M Lewis, *A Modern History of Somalia: Nation and State in the Horn of Africa*, Boulder: Westview Press, 1988, p. 212

²⁷⁰ Αναφέρεται ότι το καθεστώς Barre ευθύνεται για συνοπτικές εκτελέσεις, βασανιστήρια, βιασμούς και ειρηνικές εκτελέσεις που διέπραττε η Υπηρεσία Εθνικής Ασφάλειας. Αναφέρεται ότι από τα τέλη της δεκαετίας του 1970

αντιτάχθηκαν στο καθεστώς Barre και συμμετείχαν στις συγκρούσεις για τον έλεγχο της Σομαλίας μετά την κατάρρευση του κράτους, συμπεριλαμβανομένων του Ενωμένου Κογκρέσου της Σομαλίας, του Εθνικού Κινήματος της Σομαλίας, του Δημοκρατικού Μέτωπου για τη Σωτηρία της Σομαλίας, της οργάνωσης Al-Itihaad al-Islamiya, του Στρατού Αντίστασης Rahanweyn²⁷¹, (4) στα μέλη των ενόπλων ομάδων που εξακολουθούν να μάχονται για την εξουσία ή το de facto εδαφικό έλεγχο περιοχών της Σομαλίας από τον Οκτώβριο του 2000, όταν ιδρύθηκαν η Μεταβατική Εθνική Κυβέρνηση²⁷² και η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένων της Συμμαχίας για την Αποκατάσταση της Ειρήνης και της Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας (ARPCT – Alliance for the Restoration of Peace and Counter Terrorism) που ιδρύθηκε το Φεβρουάριο του

άσκηση συστηματική βία σε βάρος μελών των φυλών Majerteen, Hawiye και Isaaq η επίλεκτη ομάδα του καθεστώτος Barre «Κόκκινοι Μπερέδες» (Duub Cas) και η παραστρατιωτική οργάνωση Πρωτοπόροι της Νίκης. Βλέπε Metz, Helen C. (1992), *Siad Barre's Repressive Measures,, Somalia: A Country Study*, Washington, D.C.: Library of Congress, ([http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field\(DOCID+so0039\)](http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/cstdy:@field(DOCID+so0039))), Βλέπε επίσης, I.M Lewis, *A Modern History of Somalia: Nation and State in the Horn of Africa*, Boulder: Westview Press, 1988, p. 213.

²⁷¹ Οι κατωτέρω αναφερόμενες ομάδες ιδρύθηκαν πριν την κατάρρευση του καθεστώτος Barre: (i) Το Ηνωμένο Κογκρέσο της Σομαλίας (USC – United Somali Congress), που ιδρύθηκε από μέλη της φυλής Hawiye ως αντίβαρο των σφαγών των Hawiye από το καθεστώς Barre, είναι μια από τις σημαντικότερες παραστρατιωτικές και πολιτικές οργανώσεις της Σομαλίας. Το 1991, εξώθησε τον Barre στην εξορία εισβάλλοντας στο προεδρικό μέγαρο στο Mogadishu (<http://en.wikipedia.org/wiki/Mogadishu>) και εν συνεχεία αναλαμβάνοντας τον έλεγχο της πρωτεύουσας της χώρας (<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lhgK7mpmEf8J:www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2863.htm+USC+SOMalia&cd=3&hl=en&ct=clnk&gl=uk>), (ii) το Εθνικό Κίνημα της Σομαλίας (SNM – Somali National Movement) ιδρύθηκε το 1981 στο Λονδίνο από αντικαθεστωτικούς Isaaq και από το 1982 εξαπέλυε αντάρτικες επιθέσεις στη Σομαλία με έδρα την Αιθιοπία. Διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην ίδρυση της Somaliland (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6ab4a70.html>), (iii) το Δημοκρατικό Μέτωπο για τη Σωτηρία της Σομαλίας (SSDF – Somali Salvation Democratic Front) αντλεί ισχύ από τη φυλή Majerteen και είναι σημαντική πολιτική και παραστρατιωτική οργάνωση από την ίδρυσή του, το 1981. Το 1982 πρωτοστάτησε σε απόπειρα πραξικοπήματος κατά του καθεστώτος Barre και το 1998 συνέδραμε στην ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του κράτους της Puntland (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b0bde4e2.html>), (iv) η οργάνωση Al-Itihaad al-Islamiya (AIAI) (http://en.wikipedia.org/wiki/Al-Itihaad_al-Islamiya) έχει αποδυναμωθεί σημαντικά με την πάροδο των ετών. Λέγεται ότι συνδέεται με την Αλ Κάϊντα και ότι η κυβέρνηση Bush πάγωσε τα περιουσιακά της στοιχεία μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001, (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/486a53780.html>) (v) η οργάνωση Στρατός Αντίστασης των Rahanweyn (RAA – Rahanweyn Resistance Army) είναι αυτόνομη αντάρτικη ομάδα με επιχειρησιακή δράση στις δύο νοτιο-δυτικές περιοχές της Σομαλίας Bay και Bakool. Είναι η πρώτη ένοπλη ομάδα των Reewin που αναδείχθηκε στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου που μαινεται στη χώρα. Στόχος της οργάνωσης είναι η ίδρυση και η αναγνώριση του ανεξάρτητου κράτους της Νοτιοδυτικής Σομαλίας. Προς το παρόν, υπάγεται στην εξουσία της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/486a53780.html>). Σύμφωνα με την έκθεση του Γενικού Γραμματέα για τα Παιδιά και τις Ένοπλες Συγκρούσεις (S/2005/72) το Ηνωμένο Κογκρέσο της Σομαλίας, ο Στρατός Αντίστασης των Rahanweyn και το Δημοκρατικό Μέτωπο για τη Σωτηρία της Σομαλίας στρατολογούν ή χρησιμοποιούν παιδιά στις ένοπλες συγκρούσεις, βλέπε UN General Assembly, Children and armed conflict : report of the Secretary-General, 9 February 2005, A/59/695–S/2005/72, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49997ae55.html>

²⁷² Η θητεία της Μεταβατικής Εθνικής Κυβέρνησης ολοκληρώθηκε επισήμως στις 12.8.2003, βλέπε Global Security, <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/somalia-south.htm>

2006²⁷³, της ICU²⁷⁴, της ARS²⁷⁵, της Al-Shabaab²⁷⁶, της Hizub Islam²⁷⁷ και άλλων αντάρτικων ομάδων, (5) στα μέλη της εκτελεστικής εξουσίας της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, των ενόπλων δυνάμεων, της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφαλείας, των αστυνομικών δυνάμεων ή της κυβέρνησης *Benadir*, που λειτουργεί από τις αρχές του 2007, ιδιαίτερα αν κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους ενεπλάκησαν σε στρατιωτικές επιχειρήσεις και σε επιχειρήσεις ασφάλειας, (6) στα μέλη των αντάρτικων ομάδων που στηρίζονται σε φυλετικά κριτήρια και ελέγχουν ή

²⁷³ Για λεπτομέρειες βλέπε Source Watch, http://www.sourcewatch.org/index.php?title=Alliance_for_the_Restoration_of_Peace_and_Counter-Terrorism

²⁷⁴ ICU ή Islamic Courts Union: η Ένωση Ισλαμικών Δικαστηρίων ήταν μια ομάδα Δικαστηρίων του Ισλαμικού Νόμου (Sharia'a) που συνενώθηκαν για να πολεμήσουν τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Έλεγε τις περισσότερες περιοχές της νότιας Σομαλίας και τη συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού έως τα τέλη του 2006, οπότε αποσκήρτησαν από τους κόλπους της οι σκληροπυρηνικοί ισλαμιστές και δημιούργησαν άλλες αντάρτικες ομάδες, όπως είναι οι al-Shahaab και Hizbul Islam για να συνεχίσουν τον πόλεμο κατά της κυβέρνησης. Τα δικαστήρια προσχώρησαν στην αυστηρή ερμηνεία του Ισλαμικού Νόμου, συμπεριλαμβανομένων της απαγόρευσης της μουσικής και της υιοθέτησης των ποινών hudud. Βλέπε BBC News, *Profile: Somalia's Islamic Courts*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/5051588.stm>

²⁷⁵ Η Συμμαχία για την εκ νέου Απελευθέρωση της Σομαλίας (ARS – Alliance for the Re-liberation of Somalia) ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 2007 με σκοπό να πολεμήσει τη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση. Έχει έδρα στην Ερυθραία και μέλη της είναι Σομαλοί Ισλαμιστές και μέλη της πρώην Ισλαμικής Ένωσης Δικαστηρίων καθώς και πρώην μέλη της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης. Ο διακηρυγμένος σκοπός της είναι η απομάκρυνση της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης με διαπραγματεύσεις ή με πόλεμο, *Delegation of the European Commission in Kenya Somalia Operations Unit, Annual Operational Review of Cooperation between the People of Somalia and The European Community in 2007*, 2007, http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/jar07_so_en.pdf

²⁷⁶ Η οργάνωση Al-Shabaab ή Harakat al-Shabaab Mujahideen («Κίνημα Νεαρών Πολεμιστών») αποσκήρτησε από την Ισλαμική Ένωση Δικαστηρίων και επιβάλει ιδιαίτερα αυστηρή εφαρμογή του Ισλαμικού Νόμου. Αναφέρεται ότι ιδρύθηκε το 2006. Αναφέρεται ότι ελέγχει τις περισσότερες περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας και ότι έχει κηρύξει τον πόλεμο στη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, στις Ειρηνευτικές Δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης (AMISOM), στον Ο.Η.Ε. και στις δυτικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που διανέμουν τρόφιμα στη Σομαλία. Τα δύο τελευταία χρόνια έχει σκοτώσει 42 εργαζόμενους ανθρωπιστικών οργανώσεων και χαρακτηρίζεται τρομοκρατική οργάνωση που συνδέεται με την Αλ Κάϊντα (Amnesty International, *Fatal Insecurity: Attacks on aid workers and rights defenders in Somalia*, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4913f9ce2.html>). Βλέπε Β. Κύριες Ομάδες που κινδυνεύουν βάσει του άρθρου 1 (Α) της Σύμβασης του 1951 και / ή του άρθρου Ι (1) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας για λεπτομέρειες όσον αφορά στις ποινές που επιβάλλει η Al-Shabaab, συμπεριλαμβανομένων των μαστιγωμάτων, των ακρωτηριασμών και των λιθοβολισμών.

²⁷⁷ Ιδρύθηκε το 2009 με τη συγχώνευση τεσσάρων ισλαμικών ομάδων και κήρυξε τον πόλεμο στη Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και στις δυνάμεις της Αφρικανικής Ένωσης στην πρωτεύουσα της Σομαλίας Mogadishu. Οι τέσσερις ομάδες ήταν οι: Hassan Aweys' ARS-Eritrea, Jabhatul Islamiya (Ισλαμικό Μέτωπο), Hassan Abdullah Hersi al-Turki's Mu'askar Ras Kamboni (η Ταξιαρχία του Kamboni) και Muaskar Anole (http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:rXL-JdLmHcMJ:www.longwarjournal.org/archives/2009/07/somalias_shabaab_hiz.php+Hizbul-Islam+who+are+they%3F&cd=2&hl=en&ct=clnk&gl=uk). Την 1η Οκτωβρίου 2009 ξέσπασαν συγκρούσεις μεταξύ της Hizbul Islam και της Al-Shabaab για τον έλεγχο του λιμανιού του Kismayo. Η Hizbul Islam ηττήθηκε και εκδιώχθηκε όχι μόνον από την πόλη αλλά και από τις περισσότερες περιοχές της νότιας Σομαλίας τους επόμενους μήνες. Είναι παρούσα μόνο στις περιοχές Gedo και Hiraan και στην πρωτεύουσα Mogadishu. BBC, *Behind Somalia's Islamist Rivalry*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8284958.stm>

ασκούν επιρροή σε συγκεκριμένες περιοχές²⁷⁸, (7) στα μέλη εγκληματικών συμμοριών, ιδίως όσων δραστηριοποιούνται στη νότια και κεντρική Σομαλία από το 2007²⁷⁹.

Εφιστάται η προσοχή στην εξέταση των αιτημάτων ασύλου όταν οι ενδιαφερόμενοι επικαλούνται συμμετοχή ή εμπλοκή σε πράξεις που τελέστηκαν πριν και μετά την κατάρρευση του καθεστώτος Barre, συμπεριλαμβανομένων των συγκρούσεων μεταξύ ενόπλων ομάδων και των θέσεων σε βάρος αμάχων. Επιπλέον, σε αυτό το πλαίσιο έχουν ιδιαίτερη σημασία οι πρόσφατες συγκρούσεις που ξέσπασαν μεταξύ των Δυνάμεων της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης / Ενόπλων Δυνάμεων της Αιθιοπίας και των διαφόρων αντάρτικων ομάδων. Εκθέσεις, μαρτυρίες προσφύγων και εσωτερικά εκτοπισμένων αλλά και άλλες πηγές αναδεικνύουν ότι οι ομάδες των ανταρτών παραβίασαν το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο μεταφέροντας σκοπίμως τις συγκρούσεις σε περιοχές όπου διέμεναν ή συχνάζαν άμαχοι²⁸⁰. Ομοίως, πράξεις που μπορεί να εγείρουν ζητήματα αποκλεισμού είναι όσες τελέστηκαν στις ακόλουθες περιόδους:

- 1988: αδιάκριτος βομβαρδισμός της πόλης Hargeysa από τις Ένοπλες Δυνάμεις της Σομαλίας και καταστολή του Εθνικού Κινήματος της Σομαλίας, του οποίου ηγούντο οι *Issaq*, στη Somaliland, καθώς και απαγωγές, βασανιστήρια και δολοφονίες αμάχων²⁸¹,

- 1988-1991: η εθνική υπηρεσία ασφαλείας του καθεστώτος Barre ευθύνεται για την αυθαίρετη κράτηση και τα βασανιστήρια κρατουμένων συνείδησης αλλά και για τα συστηματικά βασανιστήρια πολιτικών κρατουμένων στη νότια Σομαλία²⁸²,

²⁷⁸ Φυλετικές ομάδες ανταρτών είναι οι ομάδες που έχουν ιδρύσει διάφορες φυλές της Σομαλίας για να προστατεύουν τη γη τους και τη φυλή τους. Η διαχείριση των περισσότερων έχει ανατεθεί σε πολέμαρχους. Στα τέλη του 2006, η Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση αποπειράθηκε να αφοπλίσει τους αντάρτες. Σύμφωνα με τη Γραμματεία Συντονισμού της Κοινής Αξιολόγησης Αναγκών ΟΗΕ/Παγκόσμιας Τράπεζας, «ο συνολικός εκτιμώμενος αριθμός των μελών των αντάρτικων ομάδων προς αφοπλισμό ανερχόταν στις 53.000» (<http://escolapau.uab.cat/img/programas/desarme/mapa/somaliai.pdf>). Οι αντάρτικες ομάδες των φυλών είναι επιχειρησιακά μάχιμες στην περιοχή Mudug της Σομαλίας και τον Απρίλιο του 2010 προκάλεσαν θανάτους, τραυματισμούς και καταστροφή/απώλεια περιουσιών, <http://allafrica.com/stories/201004020594.html> Βλέπε Β. Κύριες Ομάδες που κινδυνεύουν βάσει του άρθρου 1 (Α) της Σύμβασης του 1951 και / ή του άρθρου Ι (1) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας για περισσότερες πληροφορίες για το φυλετικό σύστημα της Σομαλίας.

²⁷⁹ Αναφέρεται ότι, οι εγκληματικές συμμορίες της Σομαλίας απαρτίζονται συχνά από πρώην αντάρτες που εδίδονται σε εγκληματικές δραστηριότητες αποσκοπώντας στο οικονομικό όφελος με πράξεις όπως είναι οι αρπαγές και οι επικερδείς επιχειρήσεις επιβίβασης σε πλοία στον Κόλπο του Άντεν ή στον Ινδικό Ωκεανό και ομηρίας των πληρωμάτων και των φορτίων τους έναντι λύτρων. Κάποιες από αυτές τις συμμορίες έχουν αρχηγούς πρώην αξιωματικούς του Ναυτικού,

Βλέπε <http://www.nationaldefensemagazine.org/archive/2010/April/Pages/SomaliPiracyTacticsEvolve.aspx>

²⁸⁰ UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the Situation of Human Rights in Somalia*, Shamsul Bari, A/HRC/12/44, 17 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acb4abc2.html>

²⁸¹ Για λεπτομερείς πληροφορίες για την κατάσταση στη Νοτιο-δυτική Σομαλία το 1988 βλέπε, Robert Gersony, *Why Somalis Flee: A Synthesis of Conflict Experience in Northern Somalia, by Somali Refugees, Displaced Persons and Others*, US Department of State, Bureau of Refugee Program, 1989, που έχει επίσης δημοσιευθεί σε *International Journal of Refugee Law*, Vol. 2 No. 1, 1990, (<http://ijrl.oxfordjournals.org/cgi/reprint/2/1/4-a>) και Human Rights Watch (Africa Watch), *A Government at War with its Own People: Testimonies About the Killings and the Conflict in the North*, London, 1990.

²⁸² Βλέπε για παράδειγμα, Catherine Besteman, *The Struggle for Land in Southern Somalia: The War Behind the*

- 1989-1990: πράξεις που τελέστηκαν τόσο από το Ενωμένο Κογκρέσο της Σομαλίας όσο και από το Πατριωτικό Μέτωπο της Σομαλίας στο πλαίσιο των πρώτων συγκρούσεών τους για τη διάσπαση του «εθνικού στρατού» στις περιοχές Hiraan και Galgaduud, καθώς και Bay και Lower Juba, αντίστοιχα²⁸³,
- 1991-1992: βίαιες επιθέσεις στην πρωτεύουσα Mogadishu από τη φυλή *Hawiye* με στόχο όλες τις άλλες φυλές (και ειδικότερα τη φυλή *Darod*)²⁸⁴,
- 1991-1994: επιθέσεις διαφόρων φατριών κατά των *Bantu* στις κοιλάδες Juba και Wabi Shabelle, συμπεριλαμβανομένων πυρπολήσεων χωριών, βιασμών και λεηλασιών εμπορευμάτων, ακολουθούμενες από κατοχή με χαρακτηριστικά δουλείας για την οποία ευθύνονται οι πολέμαρχοι της Κεντρικής Περιοχής²⁸⁵,
- 1999: δολοφονίες και ισοπέδωση χωριών στην περιοχή Baydhaba από δυνάμεις αφοσιωμένες στον Hussin Mohammed Aideed και στο Στρατό της Αντίστασης Rahanweyn²⁸⁶,
- 2002-2003: δολοφονίες αμάχων στις συγκρούσεις που ξέσπασαν στην περιοχή Baydhaba μεταξύ φατριών του Στρατού της Αντίστασης Rahanweyn²⁸⁷,
- 2007-2009: στρατιωτικές επιχειρήσεις των δυνάμεων της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, των Ενόπλων Δυνάμεων της Αιθιοπίας και των δυνάμεων των ανταρτών, ιδιαίτερα στην πρωτεύουσα Mogadishu αλλά και στις επαρχίες Galgaduud, Bay, Bakool, Hiraan, Gedo, Shabelles και Juba.

Z. Υπαγωγή στο διευρυμένο ορισμό του πρόσφυγα ή στις συμπληρωματικές/επικουρικές μορφές προστασίας στις περιπτώσεις γενικευμένης βίας

Το παρόν κεφάλαιο περιλαμβάνει οδηγίες για τον καθορισμό των αναγκών διεθνούς προστασίας των Σομαλών που ισχυρίζονται ότι εγκατέλειψαν τη χώρα τους εξαιτίας κινδύνων που οφείλονται στις ένοπλες συγκρούσεις ή στη γενικευμένη βία που επικρατεί στη Σομαλία.

War, Boulder, Colorado, 1996.

²⁸³ Για συνοπτικές πληροφορίες για τις επιχειρήσεις του Ηνωμένου Κογκρέσου της Σομαλίας και του Πατριωτικού Μετώπου της Σομαλίας βλέπε, Gérard Prunier, *Somalia: Civil War, Intervention and Withdrawal*, Refugee Survey Quarterly, Vol. 15, No. 1, 1996, <http://rsq.oxfordjournals.org/cgi/reprint/15/1/35>

²⁸⁴ Βλέπε για παράδειγμα, Said S. Samatar, *Somalia: A Nation in Turmoil*, Minority Rights Group International, 20 June 1991.

²⁸⁵ Σχεδόν όλες οι αντάρτικες ομάδες των φυλών που επιχειρούσαν στη νότια Σομαλία είχαν επιδοθεί σε παραβιάσεις κατά μιας ομάδας ευρύτερα αποκαλούμενης *Bantu*.

²⁸⁶ Βλέπε, Reuters, *Cautious Welcome for Peace Deals at OUA Meet*, 8.7.1999.

²⁸⁷ Βλέπε, IRIN Reports, including *Baidoa uneasy as RRA leaders wrangle*, 27 June 2002, <http://www.irinnews.org/report.aspx?reportid=32707>

Υπογραμμίζεται ότι τα πρόσωπα που εγκαταλείπουν τη χώρα καταγωγής τους σε καταστάσεις ένοπλων συγκρούσεων και γενικευμένης βίας μπορεί να έχουν βάσιμο φόβο δίωξης για έναν ή περισσότερους από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 Α (2) της Σύμβασης του 1951 και / ή στο άρθρο Ι (1) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας²⁸⁸. Τα κριτήρια για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα στο πλαίσιο αυτών των δύο διατάξεων πρέπει να ερμηνεύονται με τρόπο που διασφαλίζει τη δέουσα προστασία στα πρόσωπα ή στις ομάδες που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής τους. Τούτο έχει ιδιαίτερη σημασία όπου τα αίτια των εμφύλιων συρράξεων είναι οι θρησκευτικές, οι εθνικές ή / και οι πολιτικές διαμάχες, όπως στη νότια και κεντρική Σομαλία, και όπου στοχοποιούνται συγκεκριμένες ομάδες ή πρόσωπα. Λαμβάνοντας υπόψη τις εκτεταμένες παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου των Σομαλών πολιτών με ειδικά χαρακτηριστικά, ευλόγως μπορεί να δικαιούνται την προστασία που παρέχουν οι προαναφερόμενες διατάξεις πολλοί αιτούντες άσυλο από τη νότια και κεντρική Σομαλία, συμπεριλαμβανομένων όσων προέρχονται από περιοχές όπου μαίνονται ένοπλες συγκρούσεις²⁸⁹.

Τα κριτήρια εφαρμογής του διευρυμένου ορισμού του πρόσφυγα, που έχει θεσμοθετηθεί από αρκετά περιφερειακά κείμενα (Διακήρυξη της Καρθαγένης του 1984 και Σύμβαση Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας του 1969) καθώς και από την εντολή της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, είναι καίριας σημασίας για την ικανοποίηση των αναγκών διεθνούς προστασίας όσων δεν πληρούν τα κριτήρια της Σύμβασης του 1951 και βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους εξαιτίας σοβαρής απειλής που στρέφεται κατά της ζωής τους, της ελευθερίας ή της ασφάλειάς τους και οφείλεται στη γενικευμένη βία ή σε γεγονότα που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη²⁹⁰.

Σε άλλες περιοχές, δεν έχει διευρυνθεί ο ορισμός του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951 αλλά έχει συμπληρωθεί με την υιοθέτηση ειδικά σχεδιασμένων μηχανισμών που παρέχουν μια μορφή διεθνούς προστασίας σε πρόσωπα που θεωρείται ότι χρήζουν διεθνούς προστασίας, αλλά

²⁸⁸ Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Εγχειρίδιο για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος του Πρόσφυγα, παράγραφος 165 βλέπε <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3314.html>

²⁸⁹ Όταν εξετάζεται η σχέση με έναν από τους λόγους φόβου δίωξης της Σύμβασης του 1951 στα αιτήματα προσώπων που διαφεύγουν καταστάσεις ένοπλων συρράξεων δεν απαιτείται ο ενδιαφερόμενος να είναι γνωστός και να διώκεται σε εξατομικευμένη βάση από τους αυτοργούς των διωκτικών πράξεων. Ολόκληρες κοινότητες μπορεί να κινδυνεύουν ή να υπομένουν διώξεις για κάποιον από τους λόγους της Σύμβασης του 1951 και δεν απαιτείται να υποφέρει ο ενδιαφερόμενος τύπο ή βαθμό βλάβης διαφορετικό από αυτόν που πλήττει άλλα πρόσωπα με τα ίδια χαρακτηριστικά. Περαιτέρω, πολλοί πολίτες μπορεί να κινδυνεύουν από τις βόμβες, τους βομβαρδισμούς, τις επιθέσεις αυτοκτονίας και τις εκρήξεις. Αυτές οι μέθοδοι βίας μπορεί να χρησιμοποιούνται σε βάρος στόχων ή περιοχών όπου διαμένουν ή συγκεντρώνονται άμαχοι συγκεκριμένης εθνικής ή πολιτικής ομάδας και για το λόγο αυτό μπορεί να συνδέονται με κάποιον από τους λόγους της Σύμβασης του 1951.

²⁹⁰ UNHCR, *Note on International Protection (submitted by the High Commissioner)*, A/AC.96/830, 7 September 1994, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f0a935f2.html>

δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης. Για παράδειγμα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, χορηγείται «επικουρική προστασία»²⁹¹ σε όσους δεν αποδεικνύουν ότι πληρούν τα κριτήρια για την αναγνώριση καθεστώτος του πρόσφυγα της Σύμβασης του 1951, αλλά διατρέχουν κίνδυνο σοβαρής βλάβης εξαιτίας αδιάκριτης βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης.

Εκτός από τα παραπάνω, το διεθνές και περιφερειακό δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου παρέχει και άλλες μορφές συμπληρωματικής / επικουρικής προστασίας, που ικανοποιούν τις ανάγκες προστασίας που οφείλονται σε άλλους κινδύνους που στρέφονται κατά της ζωής ή της προσωπικής ακεραιότητας των ενδιαφερομένων²⁹².

1. Ένοπλες συγκρούσεις στη νότια και κεντρική Σομαλία

Τα αντιμαχόμενα μέρη στην πρωτεύουσα Mogadishu και σε άλλες περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας παραβιάζουν συστηματικά τις βασικές αρχές του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου απειλώντας σοβαρά την προσωπική ακεραιότητα των αμάχων²⁹³. Στη νότια και κεντρική Σομαλία, ο άμαχος πληθυσμός υφίσταται τις συνέπειες των συγκρούσεων, που έχουν προκαλέσει κύματα εκτοπίσεων εντός αλλά και εκτός της χώρας, όπως για παράδειγμα στην Κένυα και στην Υεμένη. Στη νότια και στην κεντρική Σομαλία συνεχίζονται οι συγκρούσεις μεταξύ των αντι-κυβερνητικών και των φιλο-κυβερνητικών δυνάμεων ενώ κάποιες περιοχές²⁹⁴ πλήττονται από τις συγκρούσεις που έχουν ξεσπάσει μεταξύ των ομάδων Al-Shabaab, Hizbul Islam και Ahlu Sunna Wal Jama²⁹⁵. Η κατάσταση αυτή έχει προκαλέσει σημαντικές απώλειες αμάχων και μεγάλης κλίμακας πληθυσμιακές μετακινήσεις. Ο Συντονιστής της Ανθρωπιστικής Βοήθειας του ΟΗΕ για τη Σομαλία

²⁹¹ Άρθρο 15 (γ) της Οδηγίας για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα, βλέπε ανωτέρω υποσημείωση 4.

²⁹² UNHCR, EXCOM, *Conclusion on the Provision of International Protection Including through Complementary Forms of Protection*, No. 103 (LVI) – 2005, 7 October 2005, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/43576e292.html>. Συμπληρωματικές μορφές προστασίας μπορεί να αναζητούν για παράδειγμα οι πολίτες του Κόσοβο, δυνάμει διαφόρων διεθνών κειμένων, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων, της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3b00f2224.html>), του Διεθνούς Συμφώνου Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3aa0.html>), της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3b04.html>)

²⁹³ IRIN, *Somalia: "People may be dying in their homes and we don't know about it"*, 9 June 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a3b58991a.html>. Βλέπε επίσης, Amnesty International, *Somalia: Allegations of AU force firing on civilians need investigating*, 5 February 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/498fe0671e.html> και VOA News, *Somalia Peacekeepers Accused of Firing Into Civilian Areas*, Alisha Ryu, 22 October 2009, <http://www1.voanews.com/english/news/africa/east/#>, όπου αναφέρεται ότι οι δυνάμεις της AMISOM άσκησαν υπερβολική και αδιάκριτη βία όταν στοχοποιήθηκαν από ισλαμικές αντάρτικες ομάδες στην πρωτεύουσα, προκαλώντας απώλειες μεταξύ των αμάχων.

²⁹⁴ IRIN, *Somalia: Civilians flee fighting in Kismaayo*, 1 October 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4aca871e.html>.

²⁹⁵ OCHA, *Somalia: Dwindling shelter and little water*, 13 April 2010, <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=87977>.

σχολίασε το υψηλό επίπεδο των απωλειών μεταξύ των αμάχων, που προκάλεσαν οι ένοπλες συγκρούσεις που ξέσπασαν στην πρωτεύουσα Mogadishu τον Απρίλιο του 2010, επικαλούμενος τα στατιστικά στοιχεία των νοσοκομείων από τα οποία προκύπτει ότι ήσαν πλέον των 900 τα θύματα την περίοδο Μαρτίου-Απριλίου 2010²⁹⁶. Οι σοβαρές απειλές κατά της ζωής είναι ο βασικός λόγος για τον οποίον περίπου 36.000 Σομαλοί αναζήτησαν καταφύγιο στην Κένυα κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009, ενώ περίπου 12.000 κατέφυγαν προσωρινά στην πόλη Bossaso της Puntland μεταξύ του Μαΐου και του Σεπτεμβρίου 2009²⁹⁷. Αναφέρονται σε τακτική βύση απώλειες ή τραυματισμοί αμάχων στο πλαίσιο των συγκρούσεων όλων των εμπλεκομένων στη σύρραξη μερών, συμπεριλαμβανομένων των επανειλημμένων, αδιάκριτων και άστοχων επιθέσεων με όλμους²⁹⁸ και βαρύ πυροβολισμό σε αγορές και κατοικημένες περιοχές²⁹⁹, των επιθέσεων αυτοκτονίας με παγιδευμένα με εκρηκτικά αυτοκίνητα και της ανταλλαγής πυρών με ελαφρά όπλα³⁰⁰.

Στην πρωτεύουσα Mogadishu, όπου καταγράφονται τα συχνότερα περιστατικά βίας και συγκρούσεων, είναι σημαντικές οι απώλειες αμάχων και ανταρτών, ενώ εκτιμάται ότι ο αριθμός των θυμάτων κυμαίνεται από 20 έως 50 σε εβδομαδιαία βάση³⁰¹. Οι άμαχοι εγκλωβίζονται³⁰² τακτικά εν μέσω διασταυρούμενων πυρών³⁰³, λόγω των τύπων των πυρομαχικών και των τακτικών που εφαρμόζουν όλα τα αντιμαχόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένου του αδιάκριτου βομβαρδισμού

²⁹⁶ United Nations Radio, *Humanitarian chief is concerned about plight of civilians in Mogadishu*, 14 April 2010, <http://www.unmultimedia.org/radio/english/detail/93864.html>

²⁹⁷ UN Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the Situation of Human Rights in Somalia*, Shamsul Bari, A/HRC/12/44, 17 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acb4abc2.html>

²⁹⁸ Amnesty International, *Somalia: End indiscriminate shelling in Mogadishu*, 19 June 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a56080d2.html>

²⁹⁹ BBC News, *Somalia: MSF condemns indiscriminate attacks*, 4 February 2010, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8497981.stm>

³⁰⁰ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on the situation in Somalia*, S/2009/132, 9 March 2009, p. 18, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49ba27f72.html>, UN Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia pursuant to Security Council resolution 1863 (2009)*, S/2009/210, 16 April 2009, p. 5, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49f1723c2.html>

³⁰¹ UN Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia pursuant to Security Council resolution 1872 (2009)*, S/2009/503, 2 October 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4acddae92.html>.

³⁰² Amnesty International, *Somalia: Civilians pay the price of intense fighting in Mogadishu*, 4 March 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/49b668732.html>.

³⁰³ IRIN, *Somalia: Blast kills group of disabled war veterans in Mogadishu*, 14 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4ab892252.html>. Βλέπε επίσης, IRIN, *Somalia: Vulnerable children hardest-hit in Mogadishu fighting*, 14 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a5d996d1e.html>. Βλέπε επίσης, Amnesty International, *Somalia: End indiscriminate shelling in Mogadishu*, 19 June 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a56080d2.html>. Βλέπε επίσης, BBC News, *Shelling 'kills Somali civilians'*, 22 October 2009, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8319917.stm>. Βλέπε επίσης, Elman Peace Centre, *Shell fire kills at least 30 in Mogadishu*, 22 October 2009, http://www.elmanpeace.org/news-2009-Oct-22/13/shell_fire_kills_at_least_30_in_mogadishu.aspx.

της πόλης. Την 13η Απριλίου 2010, κατά τον εορτασμό της ημέρας των Ενόπλων Δυνάμεων, 18 πολίτες σκοτώθηκαν από βομβαρδισμούς ή εκρήξεις βομβών σε δρόμους του Mogadishu³⁰⁴.

Το Σεπτέμβριο του 2009, 145 πολίτες σκοτώθηκαν και άλλοι 285 τραυματίστηκαν σε βίαιες συγκρούσεις που ξέσπασαν σε όλη τη νότια και κεντρική Σομαλία, κυρίως στις περιοχές Kismaayo και Mogadishu³⁰⁵. Οι «Γιατροί χωρίς Σύνορα» επισημαίνουν την παραβίαση των κανόνων που διέπουν την ασφάλεια των αμάχων: στις αρχές του 2010, στο νοσοκομείο Daynile της πρωτεύουσας Mogadishu, παρείχαν σε διάστημα 72 ωρών πρώτες βοήθειες σε 66 γυναίκες και παιδιά που είχαν τραυματιστεί εξαιτίας των συγκρούσεων. Περαιτέρω, υπογραμμίζουν ότι το 2009 το ήμισυ των 1.137 πολιτών που εισήχθησαν στο νοσοκομείο για νοσηλεία ήσαν γυναίκες και παιδιά ηλικίας κάτω των 14 ετών³⁰⁶.

Η πρωτεύουσα Mogadishu ελέγχεται από φιλοκυβερνητικές και αντικυβερνητικές δυνάμεις και οι συχνές συγκρούσεις για τον εδαφικό έλεγχο της πόλης προκαλούν το θάνατο και τον τραυματισμό των αμάχων και καταλήγουν συχνά σε εδαφικό αδιέξοδο³⁰⁷. Ενώ η πρωτεύουσα της Σομαλίας Mogadishu αποτελεί σταθερά το επίκεντρο των συγκρούσεων, η βία πλήττει και άλλες περιοχές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας³⁰⁸, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών Galgadud και Hiraan³⁰⁹. Αναφέρεται ότι λόγω της βίας μετακινήθηκαν πληθυσμοί από την Jowhar στην Harardhere. Την εκτόπιση πλέον των 25.000 πολιτών προκάλεσαν στις αρχές του 2010 οι συγκρούσεις που ξέσπασαν στα περίχωρα των μεγάλων πόλεων Dhusamareb και Beletweyne μεταξύ των ομάδων Hizbul Islam και ASWJ³¹⁰.

Η κατάσταση των μεγάλης κλίμακας πληθυσμιακών μετακινήσεων που προκαλούν οι συνεχιζόμενες συγκρούσεις επιδεινώνεται από την επισιτιστική ανασφάλεια. Η αναστολή της διανομής τροφίμων από το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα στις περισσότερες περιοχές της νότιας

³⁰⁴ CNN, *Fighting in Somalia kills 18, wounds dozens*, 13 April 2010, <http://edition.cnn.com/2010/WORLD/africa/04/12/somalia.fighting/index.html?hpt=T2>.

³⁰⁵ UNHCR, *New fighting erupts in Somalia, number of casualties increases*, Briefing Notes, 1 October 2009, <http://www.unhcr.org/4ac5d8ed9.html>.

³⁰⁶ MSF, *66 women and children injured by indiscriminate shelling, admitted to Daynite Hospital in Mogadishu, Somalia*. Ο Αρχηγός της Αποστολής των «Γιατρών Χωρίς Σύνορα» δήλωσε ότι για τους αδιάκριτους βομβαρδισμούς ευθύνονται όλα τα εμπόλεμα μέρη, http://www.msf.org/msfinternational/invoke.cfm?objectId=93C50769-15C5-F00A-25CF88378425ACDB&component=toolkit.article&method=full_html.

³⁰⁷ IRIN, *Somalia: Mogadishu battle "marks turning point"*, 15 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a642a0d2c.html>

³⁰⁸ IRIN, *Somalia: Record number of displaced at 1.5 million*, 7 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4aae3fa71a.html>.

³⁰⁹ OCHA, *Somalia: Dwindling shelter and little water*, 13 April 2010, <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=87977>, Τουλάχιστον 29.000 διέφυγαν από τη Dusamareb στην περιοχή Galgadud, ενώ 25.000 διέφυγαν νέες συγκρούσεις που ξέσπασαν στην Beled Weyne στην περιοχή Hiraan, δήλωσε το Φεβρουάριο του 2010 η Ύπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

³¹⁰ Human Rights Watch, *Harsh War, Harsh Peace*, 19 April 2010, 1-56432-621-7, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bcd64c82.html>

και κεντρικής Σομαλίας επιδεινώνεται από την ξηρασία που πλήττει πολλούς καταυλισμούς εκτοπισμένων και κοινότητες υποδοχής. Οι συγκρούσεις δημιουργούν προβλήματα στην υλικοτεχνική ικανότητα των ανθρωπιστικών οργανώσεων να παράσχουν την πολυπόθητη βοήθεια στους πληθυσμούς που την χρειάζονται καθώς επηρεάζουν τις μετακινήσεις μέσω των κεντρικών αρτηριών³¹¹ και απειλούν την ασφάλεια των εργαζομένων.

Ενόψει των ανωτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι η κατάσταση που επικρατεί στη νότια και κεντρική Σομαλία, με την αναφερόμενη υψηλή συχνότητα σημαντικών απωλειών μεταξύ του αμάχου πληθυσμού, συνιστά σοβαρή διατάραξη της δημόσιας τάξης κατά τη διευρυμένη έννοια του ορισμού του πρόσφυγα του άρθρου Ι (2) της Σύμβασης του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας ή – στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – κατάσταση αδιάκριτης βίας σε συνθήκες εσωτερικής ένοπλης σύρραξης, κατά την έννοια του άρθρου 15 (γ) της Οδηγίας για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα³¹². Επιπλέον, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι στη νότια και κεντρική Σομαλία δεν υπάρχουν αξιόπιστες ζώνες ασφαλείας, ενόψει της απρόβλεπτης εξέλιξης των συγκρούσεων, που χαρακτηρίζονται από τη συνεχή πάλη των αντιμαχόμενων μερών για τον εδαφικό έλεγχο και την έκρηξη της βίας σε προηγουμένως ανεπηρέαστες περιοχές. Επομένως, κάθε πρόσωπο που βρίσκεται στα εδάφη της νότιας και κεντρικής Σομαλίας διατρέχει τον κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη.

2. Ένοπλες συγκρούσεις στις Puntland και Somaliland

Οι εδαφικές διαφορές μεταξύ των Puntland και Somaliland αλλά και στο εσωτερικό καθεμιάς περιοχής προκάλεσαν τα τελευταία χρόνια βίαιες συγκρούσεις. Τόσο η Puntland όσο και η Somaliland διεκδικούν τις περιοχές Sool και Sanaag. Τα στρατεύματα της Somaliland κατέλαβαν τα εδάφη των Sool και Sanaag και πλέον ελέγχουν και τις τρεις περιφέρειες³¹³. Αναφέρεται ότι στις

³¹¹ IRIN, *Somalia: Millions to remain in need of aid, says agency*, 21 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a682441c.html>. Βλέπε επίσης, Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *Somalia: Political and Security Crises, Access Limits and Donor Cuts Increasing IDP Vulnerability*, 10 December 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b20f2df2.html>.

³¹² AM & AM (*Armed Conflict: Risk Categories*) Somalia CG [2008] UKAIT 00091, United Kingdom Asylum and Immigration Tribunal, 27 January 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4934f7542.html>, που αντικαθιστά τις προηγούμενες οδηγίες της απόφασης επί της υπόθεσης *HH & Others (Mogadishu: Armed Conflict: Risk) Somalia* CG [2008] UKAIT 00022 στο μέτρο που: «(i) υπάρχει ένοπλη εμφύλια σύρραξη κατά την έννοια του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του άρθρου 15 (γ) της Οδηγίας για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα σε όλην την κεντρική και νότια Σομαλία, όχι μόνον στο Mogadishu και στα περίχωρα. Οι ένοπλες συγκρούσεις που μαίνονται στο Mogadishu ισοδυναμούν με αδιάκριτη βία τέτοιου επιπέδου σοβαρότητας ώστε ενέχουν για τη μεγάλη πλειοψηφία του πληθυσμού τον κίνδυνο της συστηματικής και διαρκούς αδιάκριτης βίας».

³¹³ Somaliland Press, *Puntland president vows to recapture Sool, Sanaag and Cayn from Somaliland*, 2 August 2009, βλέπε <http://somalilandpress.com/7827/puntland-president-vows-to-recapture-sool-sanaag-and-cayn-from-somaliland/>.

περιοχές αυτές ξεσπούν περιστασιακά συγκρούσεις μεταξύ των στρατευμάτων της Somaliland και των ανταρτών που πρόσκεινται στην Puntland ενώ σποραδικά αναφέρονται βομβαρδισμοί, δολοφονίες και απώλειες αμάχων³¹⁴. Αναφέρεται ότι φοβούνται να επιστρέψουν πολλοί από τους πολίτες που εγκατέλειψαν αυτές τις περιοχές, ιδιαίτερα όσοι υποστήριξαν τις δυνάμεις της Puntland, που δεν ελέγχουν πλέον τις περιοχές όπου διέμεναν³¹⁵.

Ωστόσο, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες εκτιμά ότι στην Puntland ή στη Somaliland δεν επικρατεί κατάσταση γενικευμένης βίας ή γεγονότων που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη. Επομένως, οι πολίτες που διαμένουν σε αυτές τις περιοχές δεν διατρέχουν τον κίνδυνο να υποστούν σοβαρή βλάβη.

³¹⁴ Somaliland Press, *Somaliland Forces Advance Towards Puntland*, 24 April 2009, <http://somalilandpress.com/4647/somaliland-forces-advance-towards-puntland/>. Βλέπε επίσης, United States Department of State, *2009 Country Reports on Human Rights Practices - Somalia*, 11 March 2010, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b9e52bdc.html>.

³¹⁵ IRIN, *Somalia: Instead of a safe haven, fear and rape in Galkacyo*, 23 September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4abb2d9d1a.html>.

V. Παράρτημα: Φυλές της Σομαλίας, Εθνικό Δίκαιο, Κοινωνικά Πρότυπα και Δομές

Στο παρόν παράρτημα παρατίθενται βασικές πληροφορίες για τις φυλές και το εθνικό δίκαιο που συνεχίζει να εκθέτει ομάδες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στον κίνδυνο παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Παρότι τα θέματα αυτά δεν αναλύονται ολοκληρωμένα, διαφωτίζονται ορισμένα σημεία καίριας σημασίας για τις διαδικασίες ασύλου, ενώ προτείνεται βιβλιογραφία για περαιτέρω ενημέρωση και πληροφορίες.

Από εθνοτικής άποψης, οι Σομαλοί είναι ανομοιογενής πληθυσμός ενώ είναι σημαντικές οι πολιτισμικές και γλωσσολογικές διαφορές, ειδικά μεταξύ των κοινοτήτων της νότιας και της κεντρικής Σομαλίας³¹⁶. Ωστόσο, υπάρχει μια «επικρατούσα» εθνότητα που συνδέεται με τις βόρειες ομάδες κτηνοτρόφων, οι *Samaal*, της οποίας οι κοινωνικές δομές επικράτησαν ανά τους αιώνες στην κοινωνία της Σομαλίας. Η ιστορία της επέκτασης των *Samaal* στη σημερινή νότια και κεντρική Σομαλία χαρακτηρίζεται από την αλληλεπίδραση και εν τέλει την επικράτησή τους επί των άλλων εθνοτικών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των μη νομαδικών γεω-κτηνοτρόφων της μεσοποτάμιας περιοχής, καθώς και επί άλλων μειονοτικών ή «εκτός κάστας» ομάδων³¹⁷. Οι τελευταίες, που δεν ανήκουν στην εθνότητα *Samaal* είτε προσαρμόστηκαν στον πολιτισμό των *Samaal* ή στην αντίθετη περίπτωση κινδυνεύουν από τον κοινωνικό αποκλεισμό, τις διακρίσεις και, σε ορισμένες περιπτώσεις, από τις διώξεις.

A. Κυρίαρχες κοινωνικές δομές ³¹⁸

Η θέση του Σομαλού πολίτη στο φυλετικό σύστημα των *Samaal* εξακολουθεί να αποτελεί το καθοριστικό στοιχείο για τις κοινωνικές σχέσεις, την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και την άσκηση άλλων ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων αλλά και τη συμμετοχή στην πολιτική³¹⁹.

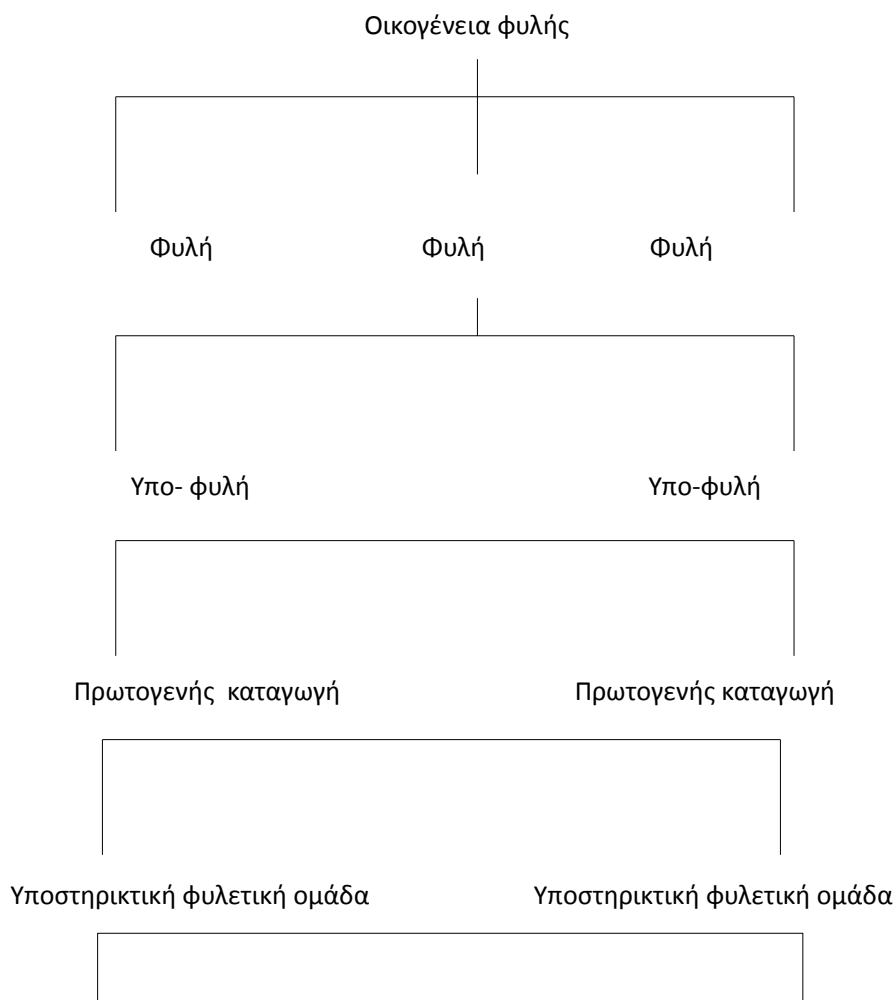
³¹⁶ World Bank, *Conflict in Somalia: Drivers and Dynamics*, January 2005, p. 7, <http://siteresources.worldbank.org/INTSOMALIA/Resources/conflictinsomalia.pdf>. Cf. I.M. Lewis, *A Pastoral Democracy: A Study of Pastoralism and Politics Among the Northern Somali of the Horn of Africa*, James Currey, 1961; Lee Cassanelli, *Shaping of Somali Society (1600 to 1900)*, Philadelphia, Pennsylvania Press, 1982; and Ahmed Jimale Ahmed, *The Invention of Somalia*, Lawrenceville, Red Sea Press, 1995.

³¹⁷ Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 4, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>. Βλέπε επίσης, I.M Lewis, *A Modern History of the Somali, Eastern African Studies*, James Currey, 4th rev. edition, 2002, pp. 27-32, για την επέκταση των Σομαλών από τη βορειοδυτική ακτή στη νότια και κεντρική Σομαλία.

³¹⁸ Το Τμήμα αυτό παρουσιάζεται συνοπτικά από τον Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 2, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>, που παρέχει σύντομη περιγραφή των κοινωνικών δομών των νομάδων κτηνοτρόφων. Βλέ επίσης, Guido Ambroso, *Clanship, Conflict and Refugees: Somalis in the Horn of Africa*, Unpublished / Manuscript, Brussels, March 2002, based on I.M Lewis, *A Pastoral Democracy: A Study of Pastoralism and Politics Among the Northern Somali of the Horn of Africa*, James Currey, 1961.

³¹⁹ G. Prunier, *Somalia: Civil War, Intervention and Withdrawal (1990-1995)*, Refugee Survey Quarterly Vol.

Η δομή των φυλών στηρίζεται σε «κάθετα προσανατολισμένο κατά ομάδες γενεαλογικό σύστημα»³²⁰, όπου η φυλετική ταυτότητα του προσώπου καθορίζεται από την αντρική γραμμή. Το σύστημα της κατά ομάδες γενεαλογίας εξειδικεύεται σε διαφόρων μεγεθών κατηγορίες οικογενειών φυλών, φυλών, υπο-φυλών, πρωτογενούς καταγωγής και υποστηρικτικών φυλετικών ομάδων («mag).

Παρότι η καταγωγή των *Samaal* ανέρχεται σε ένα μυθικό γενάρχη, η οικογένεια της φυλής είναι κατά κανόνα η μεγαλύτερη φυλετική ομάδα που καθορίζει την ταυτότητά της³²¹. Οι κυριότερες οικογένειες φυλών είναι οι *Darod*, *Hawiye*, *Dir* και, αναμφισβήτητα, η *Isaaq*³²². Η φυλή

15(1), 1996, p. 36.

³²⁰ Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 5, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>.

³²¹ Ibid.

³²² Υποσημείωση από το έργο του Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 5, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>.

«Ήδη από το 1961 ο IM Lewis περιγράφει τους Isaaq ως μια αυτόνομη φυλετική οικογένεια, καθώς αυτή είναι η αντίληψη που έχουν για τη φυλή τους, παρότι άλλοι Σομαλοί τους ομαδοποιούν με τους Dir. Περαιτέρω, οι Isaaq

*Rahanweyn*³²³, που σήμερα κατοικεί στις περιοχές Bay, Bakool και Gedo διακρίνεται από τους κτηνοτρόφους Σομαλούς και έχει διαφορετική γενεαλογία, παρότι επικαλείται μυθολογική καταγωγή όμοια με αυτή της *Qurayshi*. Οι οικογένειες των φυλών είναι συχνά τόσο μεγάλες ώστε σπανίως λειτουργούν ως πολιτικές μονάδες. Ωστόσο, οι πολιτικοί αρχηγοί³²⁴ κινητοποιούν και εκμεταλλεύονται τις οικογένειες των φυλών των οποίων οι ταυτότητες οριοθετούν τους βασικούς λόγους σύγκρουσης³²⁵.

Οι οικογένειες των φυλών διακρίνονται σε φυλές και υποφυλές που συνδέονται με κοινό πρόγονο πριν από 15 έως 20 γενεές. Οι φυλές και οι υπο-φυλές διαχωρίζονται σε πρωτογενή και δευτερογενή καταγωγή, κατά κανόνα με κοινό πρόγονο πριν από 10 έως 15 γενεές³²⁶.

Ωστόσο, η πιο άμεση επικαλούμενη κοινωνική σχέση είναι η «*diga*» ή «*tag*», δηλαδή μια ομάδα που αποτελείται από λίγες εκατοντάδες έως κάποιες χιλιάδες στενούς συγγενείς της πατριαρχικής γραμμής, γνωστή ως «*tol*». Η ομάδα αυτή αναλαμβάνει συλλογικά την εκπλήρωση της υποχρέωσης αποζημίωσης ή απολαμβάνει συλλογικά το αντίστοιχο δικαίωμα, στις περιπτώσεις των εγκλημάτων τιμής, συνήθως όταν τραυματίζεται ή σκοτώνεται κάποιο μέλος της³²⁷.

B. Το εθιμικό δίκαιο (*xeer*)

Το εθιμικό δίκαιο της Σομαλίας («*xeer*») είναι άγραφοι κανόνες που μεταφέρονται προφορικά από γενιά σε γενιά. Κατ' αρχήν, αφορούν στη διαχείριση των ζητημάτων της καθημερινής ζωής μιας φυλής αλλά μπορεί επίσης να διέπουν τη ρύθμιση διαφυλετικών ζητημάτων της καθημερινότητας, συμπεριλαμβανομένων του γάμου, της φιλοξενίας, των ρυθμίσεων που αφορούν στη χρήση των πόρων καθώς και των αποζημιώσεων για τα εγκλήματα που διαπράττονται από τα μέλη μιας φυλής σε βάρος των μελών κάποιας άλλης. Σύμφωνα με το εθιμικό δίκαιο («*xeer*») η

ενεργούν ως διακριτή φυλετική οικογένεια. Σύμφωνα με τον IM Lewis (1961) οι Isaaq ισχυρίζονται ότι είναι απόγονοι του Ali Bin Abi-Talib και όχι του αδερφού του Aqil όπως, ισχυρίζονται οι υπόλοιπες φυλές. Όμως, το αμφισβητούμενο αυτό ζήτημα ασκεί καθοριστική επιρροή στις σύγχρονες αντιλήψεις για το δικαίωμα των Isaaq να επικαλούνται την ανεξαρτησία της Somaliland, έναντι της αντίληψης των «άλλων» κατά την οποία ανήκουν στους Dir και, επομένως για την υποχρέωσή τους να προσχωρήσουν στην οικογένεια της ευρύτερης ένωσης της Σομαλίας».

³²³ Οι Rahanweyn συχνά αποκαλούνται Digil/Mirifle. Στο πλαίσιο του παρόντος εγγράφου με τον όρο Rahanweyn νοούνται και οι Digil, Digil/Mirifle και Rahanweyn, όμως οι κριτές των αιτημάτων ασύλου οφείλουν να σημειώσουν ότι οι Σομαλοί μπορεί να αναφέρονται εξίσου σε όλους αυτούς τους όρους.

³²⁴ Για παράδειγμα της αξιοποίησης της φυλής των Absame ως φυλετικής ομάδας «γέφυρας» για τη συνένωση των φυλών Ogadeen και των Bartere για πολιτικούς λόγους βλέπε Peter D. Little, *Somalia: Economy without a State; African Issues*, Indiana University Press, November 2003, pp. 48-50.

³²⁵ World Bank, *Conflict in Somalia: Drivers and Dynamics*, January 2005, p. 18, <http://siteresources.worldbank.org/INTSOMALIA/Resources/conflictinsomalia.pdf>.

³²⁶ Guido Ambroso, *Clanship, Conflict and Refugees: Somalis in the Horn of Africa*, Unpublished / Manuscript, Brussels, March 2002, p. 4.

³²⁷ Guido Ambroso, *Clanship, Conflict and Refugees: Somalis in the Horn of Africa*, Unpublished / Manuscript, Brussels, March 2002, p. 4.

υποστηρικτική φυλετική ομάδα («*mag*») φέρει συλλογική ευθύνη για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν από ένα ή περισσότερα μέλη της. Αν δεν καταβληθεί το αντίτιμο η θιγόμενη φυλή μπορεί να επιλέξει τη δολοφονία του εγκληματία ή άλλων μελών της φυλής του. Πρόκειται για μορφή συλλογικής ποινικής ευθύνης που θεωρητικά αφενός λειτουργεί αποτρεπτικά στην τέλεση νέων εγκλημάτων και αφετέρου ως μέθοδος εκπλήρωσης της υποχρέωσης αποζημίωσης. Η παράλειψη εκπλήρωσης της υποχρέωσης αποζημίωσης και οι μεταγενέστερες επιθέσεις μπορεί να πυροδοτήσουν κύκλο εκδίκησης (βεντέτα) μεταξύ των δύο φυλών έως ότου οι γέροντες κάθε φυλής συμφωνήσουν – με ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις – για την επίλυση της διαφοράς και την καταβολή περαιτέρω αποζημίωσης³²⁸.

Γ. Αλληλεπίδραση με άλλες εθνοτικές ομάδες

Σημαντικός αριθμός Σομαλών δεν είναι μέλη κάποιας φυλής ή ομαδοποιούνται ευρύτερα ως «*Sab*» ή «*μη Samaal*». Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει τους πολίτες των παράκτιων πόλεων αραβο-περσικής καταγωγής, τους σομαλόφωνους πολίτες απογόνους δούλων, και τους σομαλόφωνους μουσουλμάνους μη σομαλικής καταγωγής που ζουν κατά μήκος του ποταμού Shabelle. Οι διάφορες πηγές δεν συμφωνούν για τις φυλές που είναι «μειονοτικές», στις οποίες όμως κατά κανόνα κατατάσσονται οι *Bantu/Jareer* (συμπεριλαμβανομένων των *Gosha, Makane, Shiidle, Reer Shabelle, Mushunguli*), *Bravenese, Rerhamar, Bajuni, Eeyle, Jaaji/Reer Maanyo, Barawani, Galgala, Tumaal, Yibir/Yibro, Midgan/Gaboye (Madhibaan, Muuse Dhariyo, Howleh, Hawtaar)*³²⁹. Μειονοτικές θεωρούνται και άλλες φυλετικές ομάδες, που όμως συνδέονται στενά με πλειοψηφούσες φυλές, όπως είναι η *Biymaal* με τη *Dir* και η *Sheikhaal* με την *Hawiye*, ενώ η *Rahanweyn* θεωρείται «*μη Samaal*», αλλά δεσπόζουσα και πλειοψηφούσα στις περιοχές καταγωγής των μελών της. Η θέση αυτών των ομάδων εξαρτάται από το φυλετικό σύστημα *Samaal* και το εθιμικό δίκαιο («*xeer*») και έχει αλλάξει με την πάροδο του χρόνου, όπως και η πρόσβασή τους στην ασφάλεια, στη δικαιοσύνη και σε άλλα δικαιώματα³³⁰.

³²⁸ Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 9, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>.

³²⁹ UNOCHA Somalia, *A Study on Minorities in Somalia*, UNCU/UNOCHA Somalia, July 2002, <http://somraf.org/research%20Matrerials/Study%20on%20Minorities%20in%20Somalia%20UNCU%20OCH%20AJul%2002.pdf> Βλέπε επίσης, Lee Casanelli, *Victims and Vulnerable Groups in South Somalia*, Immigration and Refugee Board of Canada, 1995, <http://somraf.org/downloads/VICTIMS%20AND%20VULNERABLE%20GROUPS%20IN%20SOUTHERN%20SOMALIA%20by%20Lee%20Casanelli%20%201995.pdf> Βλέπε επίσης, Gundel, Joakim, *Clans in Somalia*, ACCORD Workshop, Vienna, 15 May 2009 [αδημοσίευτο έργο, διαθέσιμο μέσω ACCORD ή UNHCR].

³³⁰ Catherine Besteman, *Unravelling Somalia: Race, Violence and the legacy of Slavery*, University of Pennsylvania Press, 1999, p. 21, Βλέπε επίσης, Somali Minority Rights and Aid Forum website for minority clan lists, <http://www.somraf.org/clans.htm>, Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous*

Οι μειονοτικές φυλετικές ομάδες μπορεί να έχουν διαφορετική εθνοτική καταγωγή από τους *Samaal*, όπως οι απόγονοι των δούλων *Bantu* και οι *Gosha*, που ζουν στη μεσοποτάμια περιοχή. Συχνά, άλλες φυλές της Σομαλίας τους αποκαλούν με υποτιμητικά ονόματα, όπως *boon* (πρόσωπο κατώτερης κοινωνικής θέσης) και *addoon* (σκλάβος), προκειμένου για τους απογόνους των δούλων της κοιλάδας Juba. Μαζί με άλλους *Bantu*, είναι επίσης γνωστοί ως *Jareer* (από tiin Jareer – που σημαίνει «σκληρά μαλλιά»)³³¹.

Ορισμένες «εκτός κάστας» ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των *Yibir*, *Tumal* και *Midgan*, μπορεί να έχουν παρουσιαστικό παρόμοιο με τους *Samaal*, αλλά η κατώτερη ή «ανέγγιχτη» κοινωνική τους θέση ενισχύεται λόγω της απασχόλησής τους σε ορισμένα «υποτιμητικά» επαγγέλματα και του αποκλεισμού τους από την κοινωνική αλληλεπίδραση με τους *Samaal*, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης των μελών των πλειοψηφουσών φυλετικών ομάδων να τελέσουν γάμο με μέλος κάποιας «εκτός κάστας» ομάδας³³². Παραδοσιακά, οι *Tumaal* είναι σιδηρουργοί και κατασκευάζουν λόγχες, μαχαίρια, αιχμές βελών και σπαθιά. Παραδοσιακά, οι *Yibir* και *Midgan* είναι κυνηγοί και υφαντές. Ανάλογα με την περιοχή, οι *Midgan* αποκαλούνται επίσης *Mahdiban*, *Boon* ή *Gaboye*³³³. Παραδοσιακά, αυτές οι επαγγελματικές κάστες δεν δικαιούνται να έχουν στην ιδιοκτησία τους βοοειδή ή άλογα, ή άλλη «ευγενή» περιουσία και οι ευκαιρίες απασχόλησής τους περιορίζονται κυρίως σε χειρωνακτικές εργασίες ή ειδικές μορφές εμπορίου³³⁴.

Οι *Rahanweyn* στις περιοχές Bay, Bakool και Gedo διαφέρουν από τους *Samaal* όσον αφορά στις συνήθειες, στον πολιτισμό και στη γλώσσα. Ως μη νομάδες αγρο-κτηνοτρόφοι, πριν τη μετανάστευση των *Samaal* στα νότια της χώρας, οι *Rahanweyn* ανέπτυξαν πιο ιεραρχικές και στατικές κοινωνικές δομές³³⁵. Με τη σταδιακή αλληλεπίδραση των *Samaal*, οι *Rahanweyn* προσαρμόστη-

Peoples 2009 – Somalia, 16 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a66d9a64b.html>.

³³¹ Catherine Besteman, *Unravelling Somalia: Race, Violence and the legacy of Slavery*, University of Pennsylvania Press, 1999, p. 115.

³³² Danish Immigration Service, *Report on political, security and human rights developments in southern and central Somalia, including South West State of Somalia, and Puntland State of Somalia: Joint British - Danish fact-finding mission to Nairobi (Kenya) and Baidoa and Belet Weyne (Somalia) (20 May to 1 June 2002)*, 25 July 2002, southern and central. p. 55, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3df8c0ec2.html>. Βλέπε επίσης, Professor Asha A. Samad, *Statement to The Committee on the Elimination of Racial Discrimination*, August 2002, Brief Review of Somali Outcaste Groups, <http://www.madhibaan.org/news/news-post-02-08-1.htm>.

³³³ Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Ethiopia: Treatment of Madhiban/Midgan/Medigan minority clan originating from the Ogaden area by Ethiopian forces in the area and by members of majority clans*, 20 May 2009, a-6754, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a16a50b2.html>.

³³⁴ Danish Immigration Service, *Report on Minority groups in Somalia*, 24 September 2000, p. 52, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6a5fa0.html>

³³⁵ Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 32, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>.

καν και δημιουργήθηκαν μικτά γενεαλογικά δέντρα με αποτέλεσμα να διακρίνονται σήμερα σε δύο κύριες υπο-φυλετικές ομάδες γνωστές ως «*Sieed*» και «*Sagaal*» (όγδοη και ένατη), όροι που αναφέρονται στον αριθμό των υπο-φυλών κάθε φυλής³³⁶. Παρότι είναι ισχυρή φυλή, οι *Rahanweyn* μπορεί να υφίστανται διακρίσεις και / ή διώξεις, όπως και άλλες μειονοτικές ομάδες, όταν βρίσκονται εκτός των περιοχών καταγωγής τους.

Οι ομάδες διακρίνονται επίσης ανάλογα με τη γλώσσα τους. Για παράδειγμα, οι *Benadiri* μιλούν διαφορετική διάλεκτο από την *Af-Mathiri*, που είναι η τυπική σομαλική. Οι *Benadiri* της πρωτεύουσας Mogadishu μιλούν μια διάλεκτο που ονομάζεται *Af-Reer Hamar*. Η διάλεκτος των *Benadiri* που ζουν στη Merka ονομάζεται *Af-Merka* ενώ η διάλεκτος της ίδιας φυλής που ζει στη Brava ονομάζεται *Af-Brava*. Οι δύο πρώτες υπο-διάλεκτοι, οι *Af-Merka* και *Af-Hamar*, είναι σχεδόν πανομοιότυπες και μπορεί να την κατανοούν άλλοι *Benadiri*³³⁷. Τα μέλη άλλων φυλετικών ομάδων, όπως οι *Eeyle*, *Madhibaan*, *Tumal* και *Yibir* μιλούν τη σομαλική διάλεκτο της φυλής με την οποία συνδέονται αν και οι *Midgan* και *Yibir* μιλούν ειδική διάλεκτο που δεν κατανοούν οι άλλες μεγάλες φυλές της Σομαλίας. Οι *Rahanweyn* μιλούν ειδικότερη σομαλική διάλεκτο, που ονομάζεται *Af-May*, που παραμερίστηκε όταν η «πρότυπη» σομαλική υιοθετήθηκε ως επίσημη γλώσσα του κράτους³³⁸. Ενώ ορισμένες ομάδες «*Bantu*» έχουν διατηρήσει τη δική τους διάλεκτο, που έχει επηρεαστεί σημαντικά από τη σουαχίλι, άλλες διάλεκτοι έχουν χαθεί. Ωστόσο, πολλές από τις ομάδες ομιλούν την «πρότυπη» σομαλική και άλλες διαλέκτους της χώρας. Οι *Mushunguli* της Κάτω Juba μιλούν «*Kizigua*», ενώ άλλοι μιλούν τη γλώσσα των προγόνων τους, που κατάγονταν από την Τανζανία, το Μαλάουι και τη Μοζαμβίκη³³⁹.

Δ. Η φυλετική προστασία και το εθνικό σύστημα δικαιοσύνης

Οι διακρίσεις σε βάρος των μειονοτικών φυλετικών ομάδων αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της ιστορίας της Σομαλίας. Πολλές ομάδες αντιμετώπισαν για μεγάλες περιόδους τον αποκλεισμό από την οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας, όπου κυριαρχούν οι *Samaal*³⁴⁰. Στο άλλο άκρο, η συμμετοχή σε «εκτός κάστας» ομάδα σημαίνει «*διαβίωση σε συνθή-*

³³⁶ Ibid. Βλέπε επίσης I.M Lewis, *A Modern History of the Somali, Eastern African Studies*, James Currey, 4th rev. edition, 2002, pp. 13-14. Για λεπτομερή ανάλυση για τη φυλή *Rahanweyn*, βλέπε Bernhard Helander, *Rahanweyn Sociability: A Model for Other Somalis?*, Voice and Power, ed. R.J. Hayward & I.M. Lewis, African Languages and Culture Supplement 3, 1996, pp. 195-204.

³³⁷ Danish Immigration Service, *Report on Minority groups in Somalia*, 24 September 2000, p. 42, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6a5fa0.html>.

³³⁸ Ibid, p. 57.

³³⁹ Ibid, p. 33.

³⁴⁰ UNOCHA Somalia, *A Study on Minorities in Somalia*, UNCU/UNOCHA Somalia, July 2002; p. 3, <http://somraf.org/research%20Materials/Study%20on%20Minorities%20in%20Somalia%20UNCU%20OCH%20AJul>

κες ταπεινώσεων, το χαρακτηρισμό του ακάθαρτου, του άτυχου, του αμαρτωλού, του «βρώμικου» και επομένως του άξιου περιφρόνησης, αποφυγής και κακομεταχείρισης από τους άλλους»³⁴¹. Αυτή η μεταχείριση συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Οι συζητήσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες με τους *Eeyle* της Bayhdaba στις αρχές του 2009 αποκάλυψαν ότι απαγορευόταν στις γυναίκες αυτής της φυλής να συλλέγουν το νερό από το ίδιο πηγάδι που χρησιμοποιούσε η επικρατούσα στην περιοχή φυλή των *Rahanweyn*. Παρόλες τις συνθήκες της απελπιστικής φτώχειας, τα μέλη της φυλής ζήτησαν από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες να μην τους παράσχει ανθρωπιστική βοήθεια φοβούμενοι τη λεηλασία από τα μέλη της φυλής *Rahanweyn*³⁴², που είναι κυρίαρχη στην περιοχή.

Ο εμφύλιος πόλεμος της δεκαετίας του 1990 και η έξαρση της φυλετικής βίας σε εθνικό επίπεδο εξέθεσε πολλές μειονοτικές ομάδες στις μαζικές και εκτεταμένες παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου³⁴³. Ο ρόλος ορισμένων μειονοτικών ομάδων στους κόλπους της κυβέρνησης Barre, που παρείχε περιορισμένη προστασία, πυροδότησε επιθέσεις με την κατάρρευση του κράτους³⁴⁴. Η επακόλουθη δια-φυλετική βία προκάλεσε σφαγές, εθνοκάθαρση και τη μαζική φυγή των εκτοπισμένων προς όλες τις κατευθύνσεις. Εκατοντάδες χιλιάδες Σομαλοί διέσχισαν τα σύνορα με την Κένυα και την Αιθιοπία. Στο νότο, ξέσπασαν ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ των φυλών *Darod* και *Hawiye*³⁴⁵. Εν μέσω των συγκρούσεων, οι αγροτικές κοινότητες των *μη Samaal* στις περιοχές Bay, Lower Shabella και στη κοιλάδα Juba ήσαν στόχος συνεχών λεηλασιών και επιθέσεων έως θανάτου από όλα τα αντιμαχόμενα μέρη³⁴⁶.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 έχει εξασθενήσει η πρακτική της κακομεταχείρισης των μειονοτικών φυλετικών ομάδων. Όμως, η χαμηλής έντασης βία κατά των μειονοτικών ομάδων εξακολουθεί να χαρακτηρίζει τη σημερινή κοινωνία της Σομαλίας, κυρίως επειδή ισχύουν

[%2002.pdf](#)

³⁴¹ Professor Asha A. Samad, *Statement to the Committee on the Elimination of Racial Discrimination*, August 2002, Brief Review of Somali Outcaste Groups, <http://www.madhibaan.org/news/news-post-02-08-1.htm>.

³⁴² UNHCR Mission Report, Bayhdaba, Bay Region, March 2009 [αδημοσίευτη έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες]. Τα ευρήματα επιβεβαιώνονται από περιγραφή για τους *Eeyle* από τη Danish Immigration Service, *Report on Minority groups in Somalia*, 24 September 2000, pp. 47-48, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6a5fa0.html>.

³⁴³ Danish Immigration Service, *Report on Minority groups in Somalia*, 24 September 2000, p. 9, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6a5fa0.html>

³⁴⁴ Danish Immigration Service, *Report on political, security and human rights developments in southern and central Somalia, including South West State of Somalia, and Puntland State of Somalia: Joint British - Danish fact-finding mission to Nairobi (Kenya) and Baidoa and Belet Weyne (Somalia) (20 May to 1 June 2002)*, 25 July 2002, 21 <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3df8c0ec2.html>

³⁴⁵ John Prendergast, *The Forgotten Agenda in Somalia*, Review of African Political Economy, Vol. 21, No. 59. March 1994, pp. 67-68.

³⁴⁶ World Bank, *Conflict in Somalia: Drivers and Dynamics*, January 2005, p. 11, <http://siteresources.worldbank.org/INTSOMALIA/Resources/conflictinsomalia.pdf>

ακόμη οι ίδιες βασικές κοινωνικές δομές. Ο κοινωνικός αποκλεισμός των μειονοτικών φυλών, συμπεριλαμβανομένων της απαγόρευσης των δια-φυλετικών γάμων και των ανισοτήτων στην άσκηση των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων, μπορεί να στηριζόταν στην περιφρόνηση για την εθνοτική τους καταγωγή αλλά οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους διαπράττονται κυρίως επειδή δεν συνιστούν απειλή ελλείψει στρατιωτικής ισχύος³⁴⁷.

Η επίλυση των διαφορών μεταξύ των μελών των κυρίαρχων φυλετικών ομάδων, για παράδειγμα μια δολοφονία, στηρίζεται στη διαπραγμάτευση μεταξύ των γερόντων, που προβλέπει το εθιμικό δίκαιο («*xeer*»), στον καθορισμό της αποζημίωσης και στην καταβολή της εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Η διαδικασία αυτή κινείται και εφαρμόζεται υπό την απειλή της βίας – η βεντέτα είναι η εφεδρική λύση της φυλής του θύματος στην περίπτωση που δεν ικανοποιείται από τους όρους της απόφασης. Επομένως, η στρατιωτική δύναμη αποτελεί βασικό στοιχείο για την αποτροπή των επιθέσεων και την καταβολή της αποζημίωσης³⁴⁸. Οι μειονοτικές φυλετικές ομάδες συχνά δεν διαθέτουν επαρκείς στρατιωτικές εφεδρίες και, επομένως, οι κυρίαρχες φυλές δεν έχουν κίνητρο να διαπραγματευθούν ή να καταβάλουν αποζημίωση όταν κάποιος από τα μέλη τους επιτίθεται σε μέλος μειονοτικής φυλής³⁴⁹. Στην πράξη τούτο σημαίνει ότι τα μέλη των κυρίαρχων φυλών κακοποιούν τα μέλη των μειονοτικών σε καθεστώς ατιμωρησίας³⁵⁰.

Η έκταση αυτής της ατιμωρησίας διαφέρει ανάλογα με την περιοχή και την ενδεχόμενη σχέση «πελάτη-προστάτη» που συνδέει τις μειονοτικές με τις κυρίαρχες εθνοτικά ομάδες. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, στις περιοχές καταγωγής τους, ιδίως όταν ζούσαν σε ομοιογενείς κοινότητες μακριά από κυρίαρχες φυλετικές ομάδες, οι μειονοτικές φυλετικές ομάδες είχαν αναπτύξει στρατιωτικές δυνάμεις ικανές να αντικρούουν τουλάχιστον τις επιθέσεις των κυρίαρχων φυλών³⁵¹. Για παράδειγμα, παρότι δεν αποτελεί μειονότητα με τη στενή έννοια του όρου³⁵², η φυλή *Rahanweyn* είναι στρατιωτικά ισχυρή στις περιοχές καταγωγής της και υπολογίσιμη δύναμη

³⁴⁷ US Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices 2008 – Somalia*, 25 February 2009, Section 5, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/af/119024.htm>.

³⁴⁸ Joakim Gundel, *Clans in Somalia: A report on a lecture by Joakim Gundel*, COI Workshop, ACCORD, Austria, 15 May 2009, p. 19 <http://www.ecoi.net/news/190134::somalia/79.report-based-on-coi-workshop-clans-in-somalia.htm>

³⁴⁹ US Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices 2008 – Somalia*, 25 February 2009, Section 5, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/af/119024.htm>, Andre Le Sage, *Stateless Justice in Somalia: Formal and Informal Rule of Law initiatives*, Centre for Humanitarian Dialogue, July, 2005, p. 36, <http://www.hdcentre.org/publications/stateless-justice-somalia-formal-and-informal-rule-law-initiatives>

³⁵⁰ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2006*, 6 March 2007, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2006/78757.htm>, section on National/Racial/Ethnic Minorities; Andre Le Sage, *Stateless Justice in Somalia: Formal and Informal Rule of Law initiatives*, Centre for Humanitarian Dialogue, July, 2005, p. 36, <http://www.hdcentre.org/publications/stateless-justice-somalia-formal-and-informal-rule-law-initiatives>

³⁵¹ Danish Immigration Service, *Report on Minority groups in Somalia*, 24 September 2000, p. 22, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6a5fa0.html>.

³⁵² *Ibid*, p. 56.

για τις φυλές *Samaal* που ζουν σε αυτές ή στις γειτονικές περιοχές. Ωστόσο, οι *Rahanweyne* που έχουν εκτοπιστεί εκτός των περιοχών καταγωγής τους, για παράδειγμα, στη Puntland και στη Somaliland, ελλείψει στρατιωτικής ισχύος έχουν περιορισμένη βοήθεια ή δυνατότητα αντίκρουσης των επιθέσεων³⁵³.

Συγκριτικά, κάποιες πλειοψηφούσες φυλετικές ομάδες απολαμβάνουν την προστασία της φυλής τους σε περιοχές όπου επικρατέστερες είναι άλλες φυλές, παρόλη την έλλειψη στρατιωτικών δυνάμεων στη συγκεκριμένη περιοχή. Για παράδειγμα, εάν δολοφονηθεί στη Somaliland πρόσωπο που ανήκει στη φυλή *Darod / Marjerteen* από μέλος της φυλής *Isaaq*, η αποζημίωση μπορεί να μην καταβληθεί αμέσως από την υπο-φυλή των *Isaaq* στην οποία ανήκει ο δράστης επειδή η φυλή *Darod / Marjerteen* βρίσκεται εκτός της περιοχής καταγωγής της, που είναι η Puntland. Ωστόσο, εάν δεν προβλεφθεί η καταβολή αποζημίωσης, είναι πολύ πιθανό να αποτελέσει στόχο εκδίκησης των *Darod / Marjerteen* πρόσωπο που ανήκει στη φυλή *Isaaq* που ζει στην Puntland. Επομένως, στην περίπτωση των κυρίαρχων φυλών που ζουν εκτός της περιοχής καταγωγής τους, υπάρχει κίνητρο για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του θύματος αν και τούτο εξαρτάται από τη σχέση των κυρίαρχων φυλών και άλλες πολιτικές συνθήκες, όπως είναι η σύγκρουση μεταξύ της Somaliland και της Puntland.

Η σχέση «πελάτη-προστάτη» μεταξύ των μειονοτικών και πλειοψηφουσών φυλών λειτουργεί για τις πρώτες ως μέσο προστασίας. Με αμοιβαία συμφωνία η κυρίαρχη φυλή μπορεί να προστατεύει την μειονοτική ομάδα, αν και μπορεί να είναι περιορισμένες οι διαθέσιμες επιλογές ή η διαπραγματευτική ικανότητα της μειονοτικής ομάδας. Για παράδειγμα, με την υιοθεσία – «*sheegad*» - μια μειονοτική ομάδα μπορεί να υπαχθεί στο γενεαλογικό δέντρο της κυρίαρχης ομάδας, στο μέτρο που η δεύτερη αναλαμβάνει την προστασία της πρώτης και καταβάλει αποζημίωση («*mag*») στην περίπτωση σύγκρουσης με άλλη φυλή³⁵⁴. Άλλοι μηχανισμοί περιλαμβάνουν την καταβολή χρημάτων από τη μειονοτική φυλετική ομάδα στην κυρίαρχη με αντάλλαγμα την παροχή προστασίας, αλλά φαίνεται ότι οι συμφωνίες αυτές είναι ιδιαίτερα εύθραυστες και / ή προϊόν εκμετάλλευσης. Για παράδειγμα, στις αρχές της δεκαετίας του 2000, οι ομάδες *Shiidle* «*jareer*» στη Jowhar κατέβαλαν στον τοπικό πολέμαρχο της φυλής *Hawiye* /

³⁵³ Inter-Agency Standing Committee, *Mixed Migration through Somalia and across the Gulf of Aden*, April 2008, p. 12, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/484d44ba2.html>, UNHCR, *UNHCR Participatory Assessment, Gaalkacyo*, February to March 2007, UNHCR, *UNHCR/DRC Rapid Assessment, Bossaso*, November 2007 (αδημοσίευτο στο διαδίκτυο, διαθέσιμο από το Γραφείο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τη Σομαλία).

³⁵⁴ Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 57, <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>.

Abgal φόρους επί των γεωργικών προϊόντων τους, με αντάλλαγμα την ασφάλεια³⁵⁵. Οι ρυθμίσεις αυτές είναι εγγενώς εύθραυστες, ιδίως στην ταραγμένη νότια και κεντρική Σομαλία, όπου οι ξαφνικές αλλαγές της εξουσίας και του εδαφικού ελέγχου μεταξύ των κυρίαρχων φυλών μπορεί να ακυρώσουν τις συμφωνίες προστασίας ή οι υποτιθέμενοι «προστάτες» να αδυνατούν να εκπληρώσουν την υποχρέωση προστασίας που ανέλαβαν³⁵⁶.

Οι διαφυλετικοί γάμοι μεταξύ των πλειοψηφουσών φυλών ή των υπο-φυλών τους ενθαρρύνονται μέσω των διαπραγματεύσεων για καταβολή αποζημιώσεων και κάποιες φορές εντάσσονται στη σχετική συμφωνία³⁵⁷. Οι γυναίκες διατηρούν την ταυτότητα της φυλής από την οποία προέρχονται και τα παιδιά είναι απόγονοι της φυλής του πατέρα. Παρόμοιοι μητρικοί δεσμοί παρέρχουν στις διαφυλετικές σχέσεις «ζωτικής σημασίας ευελιξία, ειδικότερα στους πολίτες που ασχολούνται με εμπορικές δραστηριότητες ή αναζητούν την ασφάλεια στους κόλπους των φυλών»³⁵⁸. Η φυλετική ταυτότητα της μητέρας δεν παρέχει συστηματικά εγγυήσεις φυλετικής προστασίας στα παιδιά ή στο σύζυγό της, αλλά οι δεσμοί αίματος αποτελούν επιπλέον κίνητρο για διαπραγματεύσεις και συμβιβασμό πριν τη σύγκρουση³⁵⁹. Οι περισσότερες μειονοτικές φυλές και, ειδικότερα, οι εκτός κάστας δεν τελούν διαφυλετικούς γάμους με τις πλειοψηφούσες φυλές, αν και κάποιες μειονότητες αντιμετωπίζονται πιο ευνοϊκά από άλλες³⁶⁰.

Οι εθνικές πολιτικές δυναμικές αλληλεπιδρούν με τις φυλετικές σχέσεις σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και αντιστρόφως. Η Somaliland, αυτο-ανακηρυχθέν αλλά μη αναγνωρισμένο ακόμη κράτος, καθορίζει την ιθαγένεια κατ' αρχήν με βάση τη συμμετοχή σε φυλές που θεωρείται ότι κα-

³⁵⁵ Ibid, pp. 40 and 57-58.

³⁵⁶ Για παράδειγμα η κυριαρχία των Marehan στην περιοχή Kismaayo ανατράπηκε βίαια τον Αύγουστο του 2008 από ισλαμιστές αντάρτες, βλέπε *IASC Somalia PMN*, 22 August 2008, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docId=1093670>

³⁵⁷ Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 55 <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>. Joakim Gundel, *Clans in Somalia: A report on a lecture by Joakim Gundel*, COI Workshop, ACCORD, Austria, 15 May 2009, p. 14 <http://www.ecoi.net/news/190134::somalia/79.report-based-on-coi-workshop-clans-in-somalia.htm>

³⁵⁸ Danish Immigration Service, *Report on Minority groups in Somalia*, 24 September 2000, pp. 8-9, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6a5fa0.html>

³⁵⁹ Joakim Gundel, *The Predicament of the 'Oday': The Role of Traditional Structures in Security, Rights, Law and Development in Somalia*, Danish Refugee Council/OXFAM Novib, November 2006, p. 55 <http://siteresources.worldbank.org/INTJUSFORPOOR/Resources/ThePredicamentoftheOday.doc>

³⁶⁰ Για παράδειγμα, η μειονότητα των «Golcade», εκτός κάστας της φυλετικής οικογένειας Darod/Ogadeni. Το εκτός κάστας καθεστώς τους δεν είναι ευρέως γνωστό στις άλλες φυλές Samaal, με αποτέλεσμα, να είναι γνωστά τα μέλη της για τους γάμους που τελούν με μέλη της φυλής Isaaq και να διαβιώνουν σε σχετική ασφάλεια στη Σομαλία. Ένας γνωστός και δημοφιλής τραγουδιστής της Σομαλίας, μέλος της φυλής Golcade συνέβαλε στη θετική αλλαγή της άποψης που επικρατεί για τη φυλή που ανήκει. Αλληλογραφία με τον Υπάτο Αρμοστή του Καναδά, Ναϊρόμπι, 2.7.2009, Γραφείο της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τη Σομαλία. Βλέπε επίσης, *Minority Rights Group International, State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2009 – Somalia*, 16 July 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a66d9a64b.html>.

τάγονται από την επικράτειά της και η κυβέρνηση θεωρεί επισήμως «αλλοδαπούς»³⁶¹ όσους κατάγονται από την Puntland ή τη νότια και κεντρική Σομαλία. Μια βομβιστική επίθεση αυτοκτονίας στην Hargeysa τον Οκτώβριο του 2008, που αποδίδεται στους ισλαμιστές της νότιας και κεντρικής Σομαλίας, πυροδότησε την εχθρική αντιμετώπιση των φυλών που κατάγονται από τη νότια και κεντρική Σομαλία. Η εθνική ασφάλεια και ταυτότητα επηρέασαν τις εκτιμήσεις της φυλετικής προσασίας, με αποτέλεσμα η κυβέρνηση της Somaliland αλλά και οι ομάδες των πολιτών να παρενοχλούν και να επιτίθενται στους πολίτες που κατάγονται από τη νότια και κεντρική Σομαλία³⁶².

Το σημαντικότερο στοιχείο που πρέπει να εντοπιστεί στις διαδικασίες άσυλου είναι η υποφυλή στην οποία ανήκει ο αιτών άσυλο, καθώς λειτουργεί επιβαρυντικά ή ελαφρυντικά στην επαπειλούμενη δίωξη. Για παράδειγμα, εάν ο αιτών άσυλο διαφεύγει μια βεντέτα, επιβάλλεται να καθοριστούν η υποστηρικτική ομάδα της φυλής στην οποία ανήκει («*mag*») καθώς και αυτή της αντίθετης φυλής. Για παράδειγμα, μια βεντέτα στην περιοχή Gaalkacyo, δεν έχει ιδιαίτερη σημασία στο επίπεδο της οικογένειας της φυλής στην οποία ανήκει ο αιτών.

Άλλες απειλές μπορεί να οφείλονται στα υψηλότερα-επίπεδα φυλών του αιτούντα άσυλο, για παράδειγμα, ένας *Darod / Majerteen* που ζει σήμερα στην πρωτεύουσα Mogadishu μπορεί να δολοφονηθεί από έναν *Hawiye / Hebr Gedir* απλώς και μόνο από εκδίκηση για τις πράξεις που τέλεσε στην πρωτεύουσα το 2007 και το 2008 η ελεγχόμενη από τη φυλή *Darod / Majerteen* Μεταβατική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση σε βάρος μελών της φυλής *Hawiye*. Εν προκειμένω, δεν έχει σημασία η υποστηρικτική ομάδα της φυλής του αιτούντα άσυλο, αφού σκοπός του δράστη της δίωξης είναι η επίθεση σε μέλος της ευρύτερης φυλετικής ομάδας στην οποία ανήκει ο πρώην Πρόεδρος.

Ακόμα και όταν ο βασικός λόγος της επαπειλούμενης δίωξης είναι, για παράδειγμα, τα πολιτικά φρονήματα, η ταυτότητα της φυλής του αιτούντα άσυλο επηρεάζει την έκταση ή τις επιπτώσεις της δίωξης. Για παράδειγμα, δημοσιογράφος αιτών άσυλο που εργαζόταν στη Mogadishu μπορεί να συνελήφθη στις αρχές του 2008 από την Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας επειδή μετέδιδε στοιχεία για τις απώλειες των αμάχων που προκάλεσαν οι συγκρούσεις που ξέσπασαν στην πρωτεύουσα. Εάν ανήκει στην υπο-φυλή *Gedir/Ayr* της φυλής *Hawiye / Hebr*, που θεωρείται ότι συνδέεται με την εξέγερση, μπορεί να χαρακτηριστεί ύποπτος για διασυνδέσεις με τους αντάρτες, να αντιμετωπίσει εντατικές ανακρίσεις και συστηματικά βασανιστήρια και να κρατηθεί για

³⁶¹ Kenneth Menkhaus, *Somalia: A Situation Analysis and Trend Assessment*, WRITENET, 1 August 2003, p. 27, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f7c235f4.html>

³⁶² IRIN, *Somalia: Suicide bombers strike Bossaso, Hargeisa, killing dozens*, 29 October 2008, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/490ad4cdc.html>. Βλέπε επίσης IASC *Somalia PMN*, 16 November 2008, <http://ochaonline.un.org/OchaLinkClick.aspx?link=ocha&docId=1096207>

μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Εάν ανήκει στην υπο-φυλή *Gedir/Sa'ad* της φυλής *Hawiye / Hebr*, όπως ο αρχηγός της αστυνομίας *Qeybdid*, θα μπορούσε κατ' αρχήν να αποφύγει τη σύλληψη ή θα του παρεχόταν η δυνατότητα να καλέσει κάποιο μέλος της οικογένειάς του στην αστυνομία για να εξασφαλίσει την απόλυσή του. Αλλά ακόμη και εάν δεν ανήκε στην υπο-φυλή *Sa'ad*, αλλά είχε μητρικούς φυλετικούς δεσμούς με πρόσωπο που εργάζεται στην αστυνομία ή στην Εθνική Υπηρεσία Ασφαλείας, μπορεί να επικαλείτο αυτή τη σχέση για να μειώσει τη διάρκεια της κράτησής του.

Η φυλετική ταυτότητα, ως στοιχείο, που μπορεί να επιβαρύνει ή να αμβλύνει την επαπειλούμενη δίωξη λόγω των πολιτικών πεποιθήσεων του αιτούντα άσυλο, εκφράζει την αλληλεπίδραση των πολιτικών συμφερόντων σε εθνικό και τοπικό επίπεδο με τα κυρίαρχα συμφέροντα της φυλής. Στο πλαίσιο αυτής της αλληλεπίδρασης, ο δράστης της δίωξης σε εθνικό επίπεδο, αξιολογεί εάν το πολιτικό συμφέρον του για δίωξη του αιτούντα άσυλο αντισταθμίζει τις συνέπειες που μπορεί να αντιμετωπίσει εξαιτίας της φυλετικής ταυτότητας του θύματος και της προστασίας που αυτή παρέχει. Πριν από το 2007, η προστασία που παρείχαν οι πλειοψηφούσες φυλές συχνά επηρέαζαν το εθνικό πολιτικό συμφέρον για τη δίωξη του αιτούντα άσυλο. Ωστόσο, ιδιαίτερα μετά το 2007, η σχέση αυτή έχει εν μέρει ανατραπεί στην πρωτεύουσα *Mogadishu*, αλλά όλο και περισσότερο σε άλλες περιοχές της νότιας και κεντρικής *Σομαλίας*. Η φυλετική προστασία υπονομεύεται και οι εθνικού επιπέδου πολιτικοί ή ιδεολογικοί λόγοι για δίωξη είναι λιγότερο πιθανό να αποκλίνουν από την ταυτότητα της πλειοψηφούσας φυλής.